

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

OD BERLINA DO LJUBLJANE

Leta 1821 je bil v Ljubljani znani kongres treh vladarjev (Prusija, Avstrija, Rusija). Še danes nam o tem priča gostilna Pri ruskem carju v spomin na ljubljansko bivanje takratnega carja Aleksandra I. Prejšnji teden in še malo prej je Slovenija gostila imenitne mednarodne oz. svetovne državnike. Najprej vrh Bush-Putin na gradu Brdu, kjer sta navezala prvi osebni stik predsednika ZDA in Rusije. Nato pa še morda v nekem smislu pomembnejši obisk nemškega kanclerja Schröderja v Ljubljani z njegovim tehtnim govorom na proslavi desetletnice osamosvojitve Slovenije.

Da je Berlin v moderni zgodovini vedno igral eno prvih vlog, je obče znano. To zlasti po novi ureditvi Evrope (oz. takratnega sveta) po Dunajskem kongresu, še bolj pa od druge polovice 19. stol. dalje, vključno po znanem Berlinskem kongresu l. 1878. Sicer pa je tudi prav v teh letih to bleščeče mesto ob Sprei postalo predstolnica novega nemškega cesarstva, ki se je - ironija usode - rodilo leta 1871 v francoskem Versaillesu, prav tako blesteči rezidenci francoskih kraljev.

In prav tu je zablestel tudi zgodovinski "železni" kancler Otto von Bismarck, ki ga danes marsikdo pozna le po znanem in priljubljenem zrezku z jajcem. Ostalo nemško zločesto zgodovino pa tu kar izpustimo...

Ne da bi se na tem mestu spuščali v globlje zgodovinske politične analize, se zato kar zaustavimo ob Sloveniji danes. Deset let samostojnega obstoja je v našem času kar veliko. Zlasti za državo, kot je Slovenija. Velik odmev je imela nedavna uradna proslava slovenske samostojnosti, ki je bila v Ljubljani. Predsednik Milan Kučan je jasno orisal pot, ki jo je mlada slovenska država opravila od začetnih junaških bojev do današnjih dni že s pogledom na Evropo.

Še posebno pomenljiv je bil tu govor, ki ga je imel nemški zvezni kancler Gerhard Schröder. Lahko rečemo, da je bil to pravi nagovor za vstopno listino Slovenije v Evropsko unijo. Nas vse pa je gotovo zelo prijetno, čeprav z grenkim spominom na preteklost, presenetil tisti del govora, ko je šef današnje Nemčije jasno in razločno spomnil na vse zlo, ki ga je Nemčija povzročila Sloveniji med in pred vojno. To je bil nedvomno sicer manj spektakularen, a vedno zgovoren "mea culpa" za nemški narod, od Brandtovega pokleka v Varšavi dalje. Kdaj smo recimo slišali kaj podobnega po zadnji vojni iz ust italijanskih državnikov?!

Danes naj bo Slovenija dejansko domovina vseh rojakov doma, v zamejstvu in po svetu kot je lepo rekel v Števerjanu predsednik prve vlade neodvisne Slovenije Lojze Peterle se je tedaj zgodovina nasmehnila Slovencem. Da bi ta nasmeh še dolgo ostal živ!

V začetku smo se navezali na nekdanji ljubljanski kongres. Naj še s tem zaključimo to kratko razmišljanje. Henry Kissinger, nekdanji državni sekretar ZDA in politolog je v svoji knjigi o diplomaciji restavracije v Evropi (v začetku 19. stol.) tudi pisal o zaključkih tega kongresa (ki bi sicer moral biti v Gorici). Pri tem ameriški diplomat daje veliko vlogo politiki ravnovesja sil, ki je bil nekak motto politike znanega "kočjaža Evrope", kneza Metternicha. **STRAN 2**

ANDREJ BRATUŽ

OB DESETLETNICI OSAMOSVOJITVE

PRAZNIK VSEH SLOVENCEV

ERIKA JAZBAR

Slovenci na Goriškem smo prejšnji teden v Števerjanu na najlepši način praznovali in počastili pomembno obletnico samostojne Republike Slovenije s proslavo, ki sta jo Svetovni slovenski kongres za Italijo in Krožek Anton Gregorčič priredila v Sedejevem domu. Slovesnosti se je udeležilo veliko število slovenskih ljudi iz raznoraznih predelov obmejnega prostora, iz Slovenije in Italije, na srečanju so bili prisotni tudi predstavniki iz Koroške, kar je jasno pokazalo, da so si sami ljudje želeli in pričakovali več takih prireditve, ki jih pa na Goriškem žal ni bilo.

Med drugimi so v Števerjan prišli generalna konzulka RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, državni podsekretar zunanega ministristva RS Zorko Pelikan, bivša poslanka Državnega zbora Ivo Hvalica in Bruno

FOTO BUMBACA

Podveršič, predstavnika Enotne liste iz Koroške ob krajevnih upraviteljih in družbenopolitičnih predstavnikih slovenske manjšine z domačim županom

Hadrijanom Corsijem na čelu. Slavnostni gostje večera so bili poslanec DZ, sicer pa prvi premier samostojne Slovenije Lojze Peterle, predsednik Zdru-

ženja veteranov vojne za Slovenijo Srečko Lisjak, in vojaki, ki so med vojno uspešno branili Rožno dolino.

Večer je uvedla slovenska himna, ki jo je mojstrsko izvedel domači MePZ Sedej pod vodstvom Vladimirja Čadeža. Zatem je na oder stopil predsednik SSK za Italijo Marjan Terpin, ki se je v svojem pozdravnem nagovoru spomnil nepozabnih trenutkov, ki jih je pred desetimi leti doživel na Trgu republike v Ljubljani. Povedal je, da je pomembno, da se tudi Slovenci v zamejstvu spomnimo na pomembno obletnico in ključnega obdobja, ko smo tudi Slovenci v Italiji opravili dragoceno povezovalno vlogo, posredovali smo odgovornim politikom in medijem osnovne informacije o Sloveniji in izvode, na katerih je slovenski narod gradil svoj stoletni sen.

STRAN 10

TUDI ZNOTRAJ MANJŠINE JE MARSIKAJ NAROBE

MOLK NI NA MESTU

DRAGO LEGIŠA

Medtem ko bi pričakovali, da bodo vse organizirane sile slovenske narodne manjšine v Italiji vztrajno pritiskale na pristojne oblasti, da se čimprej sprejmejo vsi ukrepi in izpolnijo vse obveznosti, ki jih predvideva pred meseci odobreni zaščitni zakon, moramo žal ugotoviti, da se v zadnjem času pri nas dogaja nekaj, kar upravičeno povzroča hudo skrb. Pritisk se sicer izvaja, vendar obstajajo tudi znaki in dokazi, da je znotraj manjšine marsikaj narobe. Poglejmo:

1. V Novem glasu smo že pisali, kako na oglasni deski na županstvu v Nabrežini praviloma bereš le v italijanskem jeziku pisane sklepe občinskega odbora. Zoper tako grobo tepanje natančnih določil občinskega statuta, po katerih bi morali na oglasni deski biti vsi sklepi in razglasi pisani v obeh jezikih, ki ju govorijo občani, je prvi deželni poslanec SSK v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine, domačin, odvetnik dr. Jože Škerk vložil priziv

na Deželno upravno sodišče. V prizivu zahteva, naj sodišče razsodi, da so trije sklepi občinskega odbora, objavljeni v letošnjem marcu in zadevajo urbanistično ureditev Sesslanskega zaliva, nezakoniti in torej nični. V prejšnji številki našega tednika je sam dr. Škerk v daljšem zapisu s pomenljivim naslovom "Klic na pomoč - Slovenščina v koš?" seznanil javnost, da je občinska uprava, ki jo vodi župan Vocci, svoje ravnanje na sodišču opravičila, češ da je italijanščina uradni jezik, medtem ko naj bi bila slovenščina nekakšen "privesek". Tako se torej izraža župan občine, katere prebivalci so še pred štirimi desetletji bili v veliki večini Slovenci in so postali manjšina predvsem zaradi umetnega in načrtnega naseljevanja italijanskega življa (glej dve naselji optantov oz. beguncev iz Istre!). Po modrovanju omejenega župana jezik še vedno znatnega dela prebivalstva njegove občine nima torej enakega dostojanstva, kot ga ima italijanščina. Gre seveda za tipično in dobro znano naciona-

listično miselnost, ki pa je v kričnem nasprotju s črko in duhom zaščitnega zakona, ki ga je letos odobril rimski parlament in je torej sestavni del italijanskega notranjega pravnega reda.

2. Pred kratkim smo v Primorskem dnevniku brali, da je občinski svet v Sovodnjah z večino glasov tako spremenil poslovnik, ki ureja nameščenje občinskih uslužbencev, da za namestitev geometra - zemljemercarja ni več obvezno znanje slovenskega jezika. Ob tej novici nam je zares "zastala sapka", saj ne moremo verjeti, da si Slovenci sami režemo korenine, medtem ko je znano, da imamo na tržišču mlade geometre, ki so izšli iz slovenske srednje šole in torej poznajo oba jezika - italijanskega in slovenskega. Marsikoga teh mladih tehnikov bi gotovo zanimala zaposlitev v eni naših občin.

3. Priznati moramo, da nas je hudo motila in tudi presenetila novica, ki smo jo prav tako brali v PD in je zadevala odpuščene uslužbence Glasbene

mattice. Ko so prizadeti skušali spor poravnati na uradu za delo, je njihov odvetnik - ki je tudi odvetnik sindikata CGIL - izpodbijal zakonitost odpovednih pisem, ker da so napisana v slovenskem jeziku! Slovenska ustanova, kakršna je Glasbena matica, bi si torej morala dopisovati s svojimi uslužbenci v italijanščini! To je zares višek. Kar smo napisali, seveda v ničemer ne zmanjšuje naše solidarnosti s prizadetimi, vendar je stališče njihovega odvetnika ne le pravno brezpredmetno, temveč tudi žaljivo za vso našo slovensko narodno skupnost.

4. Kako si razlagamo dejstvo, da je le peščica letošnjih slovenskih maturantov pisala nalogo iz slovenščine z naslovom, ki je obravnaval problem zaksone zaščite naše manjšine? Kakorkoli razmišljamo, nujno prihajamo do zaključka, da naši mladi ali niso o tako pomembni zadevi dovolj poučeni ali pa jih zadeva ne zanima in morda niti ne čutijo njenega pomena. Za takšno stanje je seveda odgovornost tudi in predvsem na strani odraslih, ki mladim ne znamo pojasniti bistva in globljega pomena narodne zavesti.

STRAN 3

Sloviti raziskovalec Fridtjof Nansen je zapisal besede: "Človek hoče vedeti; čim mu vedoželjnost zamre, ni več človek." Bi mar ne živel človek dosti bolj udobno, če bi skrbel le za usakdanji kruh in svojo zabavo ter pustil v nemar vedo in znanost, umetnost in razglabljanje? Na tisoče, na milijone, da, na stotine milijonov je takih, ki se le v skrbi za trebuh prerinejo, kam - zgolj do groba. Toda ti ne pišejo zgodovine človeštva. So kot gnijoče listje v jeseni: je poglato, zelenelo, pa je odpadlo od debla in zdaj gnije.

RADO BEDNARIK, V TRI SMERI, KNJIŽEVNA ZALOŽBA SIGMA, 1932

02 Janez Povše
ZA LEPSI OBRABO

02 Breda Susič
MILOŠEVIČ ZA ZAPAH

03 Ivan Žerjal / intervju
DR. DRAGO ŠTOKA

04 Jurij Paljk
"DA BI KONČNO BILI VSI ENO!"

05 Danijel Devetak
DRAGOCENI BAROK V GORICI

06 Iva Koršič
NAGRAJEVANJE OB ANIMACIJI STENA VILARJA

07 Marko Vuk
TRI RAZSTAVE BAROČNE UMETNOSTI

08 PODELITEV NAGRADE DR. FRANE TONČIČ 2000

10 POMEMBNA DUHOVNIŠKA JUBILEJA

14 dr. Danilo Rustja
UPORABA KONJSKEGA MESA

SVET OKROG NAS

GORICA / V DVORANI OBČINSKEGA SVETA

ENOTNI, ODLOČNO!

FOTO BUREMICA

2

ČETRTEK, 5. JULIJA 2001

Prejšnji ponedeljek, 2. t.m., se je v goriškem občinskem svetu začela razprava za dokončno odobritev novega regulacijskega načrta, ki je bil v prvem krogu med polemikami in manifestacijami odobren oktobra 1999. Takrat je levosredinska opozicija iz protesta zapustila dvorano, saj je desnosredinska večina zadnji dan vsilila približno petdeset amandmajev in s tem sprevergla marsikatero postavko osnutka regulacijskega načrta, ki je tako po novem ponovno globoko posegel na ozemlje štandreskega rajona.

Protesti štandreskega rajonskega sveta, slovenske manjšine, političnih in družbenih predstavnikov pa niso nikakor zalegli, saj so bili glavni izboljševalni popravki zavrnjeni. V ta namen so se prebivalci Štandreža v ponedeljek zbrali v sejni dvorani občinskega sveta nekaj pred začetkom seje, in mirno zasedli sedeže svetovalcev. S tako gesto so želeli opomniti in spomniti na nevzdržno stanje, ki ga slovenski rajon doživlja že vrsto desetletij in na velik

davek, ki ga je že plačal za razne industrijske in obrtne cone, tovrno postajališče, zazidljive cone itd. za več kot polovico teritorija, s katerim je rajon razpolagal pred tremi desetletji.

Redarji in predsednik občinskega sveta so prosili manifestante, naj zapustijo del dvorane, ki je namenjen svetovalcem, kar so protestniki tudi mirno storili.

Ob začetku seje občinskega sveta je po predstavitvi točke dnevnega reda o regulacijskem načrtu svetovalka Erika Jazbar vprašala za besedo in sporočila vsem prisotnim, tudi v imenu kolegice Nataše Paulin, da se slovenski svetovalci ne bosta udeležili številnih sej za odobritev regulacijskega načrta iz enostavnega razloga, ker je to nesmiselno, saj so bili vsi dosežki posegi zaman. Nedopustna sta namreč odnos, ki ga ima desnosredinska večina do levosredinske opozicije, ter brezbriznost, ki jo večina kaže rajonom, v katerih je slovenska narodna skupnost zgodovinsko prisotna.

SP

SLOVENSKA KONZULTA PRI GORIŠKI OBČINI

GORIŠKA OBČINA OGROŽA NAŠO PRISOTNOST

V goriškem občinskem svetu se začne razprava o ugovorih, ki so jih predstavili posamezniki in organizacije glede sprememb splošnega urbanističnega načrta Gorice. Ugovorov je zelo veliko, največ glede Štandreža, od koder so se oglasili številni posamezniki, vsa štandreska društva, organizacije in rajonski svet. Zahteve po spremembi načrta sta predstavili tudi Slovenska konzulta pri goriški občini in Kmečka zveza. Vsi osporavajo občini, da z urbanističnimi posegi ogroža obstoj in značilnosti tega kraja.

Slovenska konzulta je večkrat razpravljala o spremembah regulacijskega načrta in od goriške uprave zahtevala, da bistveno spremeni svoja stališča glede tih za slovensko narodnostno skupnost v Gorici življenjsko važnih problemov. Obrtniško-industrijsko področje naj se omeji na sedanji obseg. Vsaka širitev v smeri Štandreža pomeni ogrožanje življenjskega prostora tamkajšnje skupnosti. Isto velja za nova obsežna področja za intenzivne gradnje, ki jih novi načrt predvideva na severnem delu Štandreža. Najhujši poseg načrtuje občina na Jeremitišču, kjer bi s cementom in asfaltom prekrila ta zgodovinski zaselek in prisilila domačine, da bi se izselili. Slovenska konzulta ugotavlja, da so ti posegi načrti in usmerjeni v oženej prostora, kjer živijo Slovenci. Slovenska prisotnost v občini Gorici je življenjsko ogrožena in zato konzulta poziva goriško upravo, naj spremeni načrte in omogoči vsem predelom občine, da ohranijo svoje značilnosti in zdravo okolje.

SRBSKA VLADA IZROČILA MILOŠEVIČA HAAŠKEMU SODIŠČU

"TEGA SODIŠČA NE PRIZNAVAM!"

BREDA SUSIČ

Milošević je od četrtega, 28. junija ponoči, jetnik številka 39 v zaporu v Scheveningenu, blizu Haaga, na Nizozemskem. Čaka ga sojenje pred Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na ozemlju nekdanje Jugoslavije, kjer se bo branil pred obtožbo zločinov proti človeštvu in kršenja vojnega prava nad kosovski Albanci v letih 1998 in 1999. Po napovedih glavne tožilke Carle Del Ponte namerava sodišče obtožnico razširiti tudi na dogodke v vojni v BiH in na Hrvaškem. V primeru obsodbe mu grozi najhujša kazen, to je dosmrtna ječa.

Sklep o izročitvi nekdanjega diktatorja Haaškemu sodišču je sprejela srbska - in ne jugoslovanska - vlada. Jugoslovanska vlada je sicer že pred tem sprejela odločitev o sodelovanju z mednarodnim sodiščem, vendar jo je jugoslovansko ustavno sodišče (sestavljajo ga sodniki, ki lanskega septembra niso priznali volilne zmage Koštunice) zamrznilo. Premier srbske vlade Djindjić je posegel na podlagi člena srbske ustave, ki dovoljuje republiškim organom sprejemanje odločitev, ki so v pristojnosti zveznih, v primeru, da ti ne delujejo. Srbskemu premieru se je mudilo zaradi začetka prve konference donatorskih držav in institucij v Bruslju (te so se nazadnje res izkazale kot zelo radodarne in so Djindjićevo odločitev v bistvu nagradile z obljubo o 1,28 milijarde dolarjev pomoči). V Jugoslaviji pa je odločitev sprožila krizo, ki bi lahko imela daljnoročne posledice. Djindjić je s prevzemom iniciative po eni strani politično ponižal Koštunice, po drugi strani pa se je zvezni predsednik moral spopasti z razpadom zvezne vlade. Iz koalicijske se je namreč iz protesta umaknil premier Žižić, eden od vodij črnogorske socialistične ljudske stranke. Sledili so mu vsi ministri iz njegove stranke.

Mediji so zaradi teh dogodkov napovedali razpad zvezne Jugoslavije - ali pa vsaj nov zasuk v ravnovesjih na Balkanu. Časnik Vremja je na primer jasno izpostavil trditev, da je Djindjić z eno potezo postavil odnose med Jugoslavijo in Črno goro na povsem drugo raven, saj bosta dosedanja protagonista v igri, Koštunice in črnogorskega socialista Predraga Bulatovića, zamenjala Djindjić in črnogorski predsednik, ki velja za zagovornika ocepitve od Jugoslavije, Milo Djukanović. Djindjić je za nemško televizijo ARD ocenil, da je "federacija v globoki krizi": rešitev vidi v novem konceptu federacije. Dejstvo je, da je v tako pomembni odločitvi, kakršna je bila tista o izročitvi Miloševića Mednarodnemu sodišču, republiški organ prehitel zveznega in ga na tak način po svoje delegitimiral.

Težko je verjeti, da voditelji vplivnih zahodnih držav ob pritiskih na Djindjića niso predvideli zapleta, ki ga je v Jugoslaviji sprožila predaja diktatorja. Potem ko so še pred nekaj meseci vsi pozdravljali zmago Koštunice na volitvah, zgleđa, da sedaj nihče ne več stavi na

njegovo politično bodočnost.

Mednarodna javnost je skoraj soglasno pozdravila odločitev o izročitvi Miloševića Haaškemu sodišču. Ob tem pa ne gre pozabiti, da ostaja resnica daleč od tega, da se bodo zaradi tega začeli težki časi za diktatorje po vsem svetu. Vsakdo je pripravljen braniti lastne interese. Ironično je - piše Der Standard -, da prav Združene države Amerike, ki so sicer zahtevale aretacijo Miloševića, še vedno zavračajo obstoj mednarodne ustanove za kazenski pregon. Zanimivo bo tudi, kdo od visokih zahodnih diplomatov, ki so se v preteklosti pogovarjali z jugoslovanskim diktatorjem in se z njim menili o miru v BiH - ter so zaradi tega sedaj v zelo nerodnem položaju - se bo na Haaškem sodišču pojavil med pričami obrambe.

Prva obravnava je bila v torek, 3. t.m. Slobodan Milošević je izjavil, da ne priznava zakonitosti sodišča in da zato tudi ne potrebuje zagovornikov. V sodni dvorani je bivši jugoslovanski predsednik bil le slabih deset minut. Sodišče je na koncu sklenilo, da se bo obravnava nadaljevala 27. avgusta.

PREDSTAVNIKI ZDOMSKIH IN ZAMEJSKIH SLOVENCEV V DZ

POMEMBNO SREČANJE V LJUBLJANI

V veliki dvorani Državnega zbora je bilo v torek, 3. t.m., vseslovensko srečanje, ki ga je priredila Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu ob 10-letnici osamosvojitve Slovenije. Številnim predstavnikom zamejcev in izseljencev so spregovorili predsednik DZ Borut Pahor, zunanji minister Rupel, predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič (na sliki), državna sekretarka Magdalena Tovernik, ministrica za šolstvo Lucija Čok in prvi predsednik sloven-

ske vlade v samostojni Sloveniji Lojze Peterle. Iz našega zamejstva sta spregovorila predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič ter Sergij Pahor.

Ker naš tednik ni bil obveščen o tem pomembnem sre-

čanju, mu žal ne moremo posvetiti pozornosti, ki bi jo zaslužilo. Zato navajamo predvsem to, kar smo slišali po slovenski televiziji in smo si še najbolj zapomnili. "Slovenija je in želi ostati - je dejal zunanji minister Rupel - domovina vseh Slovencev", ki bo še dalje vsestransko podpirala vse Slovence. Pomembna je tudi napoved predsednika parlamenta Boruta Pahorja, da bo DZ moral izglasovati tudi krovni zakon o Slovincih po svetu.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ZA LEPŠI OBRAZ G8

Menda le vsak tretji Italijan ve, kaj so in kaj počnejo G 8. Vsak drugi Italijan ne pozna razlogov protestov zoper osmerico industrijsko najbolj razvitih držav, v kolikor pa te razloge pozna, jih docela podpira, in to še posebej tiste v zvezi z uničenjem okolja. Dejstvo je, da po splošnem mnenju G 8 dandanes v bistvu že krojijo usodo sveta, čeprav naj bi bili v osnovi nelegitimni. Po mnenju protestnikov gre za neuraden oz. neizvoljen organ, ki se je polastil pristojnosti Organizacije združenih narodov, kjer bi morale prav vse države odločati o svoji skupni prihodnosti. Za razliko od svetovne organizacije predstavljajo G 8 le petino vsega človeštva in vendar odločajo prav o vsem človeštvu. Odločajo v interesu razvitega sveta, kar praktično pomeni izkoriščanje revnih, ki so vse revnejši in jih je vse več. Poleg tega odločajo v duhu potrošništva, ki neusmiljeno kuje dobičke, širom po zemeljski obli uničuje naravo ter ustvarja za vse večje število ljudi vse nevzdržnejše življenjske pogoje z vse nižjo ravnijo človekovih pravic. V kolikor bi šlo tako naprej, bi se lahko v naslednjem desetletju razbahotalo do kraja nebrzdan kapitalizem, ki bi utegnil razkrojiti vse vrednote, še posebej prav v razvitem svetu.

Na vsak način živimo v času, ko je težko neprizadeto opazovati opisani potek dogodkov. Nujno si je zato treba prizadevati za lepše in plemenitejše vizije prihodnosti človeštva, ne naza-

dne prihodnosti v našem razvitem svetu, ki je prvi poklican k dejanjem večje človečnosti. Nujno je treba hitreje prepoznati potrošništvo, ki ga porajamo in nas vse bolj drži v pesti, saj nas dela nezadovoljne kljub izobilju, ki smo ga deležni. Ponovno se je pokazalo, kako večno živa in kako težko dosegljiva je misel, da človek ne živi samo od kruha. Potrošništvo nam namreč na nov način prišepetava, da bomo srečni le tedaj, ko bomo imeli dovolj kruha, se pravi v našem primeru vse več in več materialnih dobrin, ki jih moramo dan na dan pridobivati in kopičiti. Potrošništvo nas torej želi duhovno docela izvotliti, v kolikor bi se mu do kraja prepustili oziroma pozabili na vse tiste, ki le sanjajo o koščku kruha in kozarcu zdrave vode. Potrošništvo torej narnavnost stremi k razčlovečenju in ga nikakor ne smemo podcenjevati ter se mu podrepati.

Omizje, kakršno so G 8, naj navsezadnje obstaja, toda zavzema naj se za smiselne cilje, ki bodo v resničnem interesu celotnega človeštva. Preseže naj hlastanje za dobrinami v prid tistim, ki ne vedo, kaj naj bi z njimi, kakor tudi v prid tistim, ki jih nimajo. Odpre naj resnično nove poti sveta, gleda naj dolgoročno, v prvi vrsti pa naj močneje verjame v tisto edino odrešilno prirčanje, ki se mu pravi iskrena misel na soljudi, kjer koli že ti živijo na tem našem planetu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / DR. DRAGO ŠTOKA

JOŽE PETERLIN SPADA MED VELIKE ZAMEJSKE OSEBNOSTI

IVAN ŽERJAL

Zakaj ste se odločili izdati knjigo spominov na Jožeta Peterlina?

Velikih osebnosti v naši zamejski stvarnosti ne srečujemo na vsakem koraku. Bolj ko se čas umika v zgodovino, bolj se lahko zavedamo, kdo je znal naši skupnosti resnično dati kaj trajnejšega in vrednejšega. Jože Peterlin je gotovo med temi: karizmatična osebnost, ki je iz nič ustvaril vrsto organizacij, društev, revij in to v enem najtežjih trenutkov naše povojne zgodovine in povrh tega še brez novca podpore od zunaj. V demokratičnem taboru je bil na Tržaškem gotovo človek, ki je pustil za seboj trajno sled. Na Goriškem bi ob Peterlinu zagotovo postavil na vidno mesto svetel lik in osebnost pravkar preminulega dr. Kazimirja Humarja. Ker sem skoro četrtristoletja preživel v Peterlinovi bližini, mi ni bilo težko zbrati nekaj osebnih spominov nanj. Ob misli na 90-letnico njegovega rojstva in na 25-letnico njegove smrti so mi spomini kar sami privreli na dan.

Zakaj pa ste se odločili za tako obliko knjige – za kratka poglavja oz. utrinke?

Nisem zgodovinar ali učenjak, da bi pisal kak daljši tekst ali neke vrste univerzitetno tezo, še manj kak esej o njem. Ker pa sem si iskreno želel obuditi spomin ne samo na Peterlina, ampak tudi na čas, ki sem ga ob njem preživel, na kulturno in politično problematiko tistega časa, ki je bila izredno zanimiva, pa tudi zamotana in težka, sem to storil v literarni obliki, ki mi je pač najbližja: v obliki kratkih utrinkov oziroma spominskih črtic, v katerih

S 1. STRANI

OD BERLINA

Ta je marsikje podčrtal, da legitimni odnosi med silami temeljijo na enakosti v moči, torej v ravnovesju. Če je to bilo takrat nekje koristno in za tedanja Evropo izhod iz večjih kriz, je gotovo tudi danes, seveda v novih prijemih in oblikah, pozitivno. In prav v tem novem kontekstu lahko tudi Slovenija opravi svojo vlogo, kot je to že zelo pozitivno dokazala. Ravnovesje sil pa danes ne sme več pomeniti nadvlade velikih sil, ampak novno in plodno sožitje vseh demokratičnih držav. Naj gre tako naprej tudi nova Evropa! Pri tem tudi majhna Slovenija lahko da velik delež!

S 1. STRANI

MOLK NI...

Jim ne znamo ali celo nočemo povedati, "kdo smo, kateri zgodovini, kateremu izročilu in kulturi pripadamo", pozablja, da je "s tem združena tudi zavest pravice do uživanja in svobodnega razvijanja lastnega kulturnega bogastva in kulturnih dobrin in vrednot". (Citirano iz govora prof. dr. Antona Stresa na Brezjah, 17. junija, o čemer smo pisali v Novem glasu 28. 6. 2001, str. 5). Vemo, da imamo na italijanski strani opravka z mnogimi nesporniki; res pa je tudi, da so v naši sredi nekateri posamezniki (tako upamo), ki sebi in celotni naši manjšini kopljejo grob. O tem pa molk zares ni na mestu.

V ponedeljek, 2. t.m., so v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu predstavili najnovejšo knjigo dr. Draga Štoka z naslovom *Jože Peterlin v mojem spominu*. Gre za drobno, dobrih sto strani debelo knjižico, v kateri se avtor spominja pred 25 leti preminulega vsestranskega kulturnega delavca prof. Jožeta Peterlina, ki bi letos obhajal tudi devetdesetletnico rojstva. Knjiga je razdeljena na več krajših poglavij oz. utrinkov, v katerih se dr. Štoka zaustavlja ob Peterlinovem življenju in delovanju, opiše prvo srečanje z njim leta 1950, neutrudno delovanje na kulturnem in šolskem področju in tudi spremljanje političnega dogajanja. Ob izidu knjižice *Jože Peterlin v mojem spominu* smo avtorja dr. Draga Štoka zaprosili za pogovor, ki je bil priložnost tudi za oceno trenutnega položaja naše skupnosti.

sem se skušal dotakniti vseh odtenkov človeka, ki je polnih trideset let vsestransko deloval v naših krajih.

Jože Peterlin je bil praktično duša skoraj vsega, kar je bilo po drugi svetovni vojni na Tržaškem organiziranega med demokratično usmerjenimi Slovenci. To velja zlasti za kulturno področje, pozorno pa je spremljal tudi politično dogajanje.

Kako mu je to uspelo?

Bil je rojen organizator in mu je uredništvu zamislil navadno potekala v pozitivno smer, ker je znal iti mimo ovir in težkoč s sproščenostjo, vedrino in prirojenim življenjskim optimizmom. Če pomislimo, da je tik po vojni prišel v Trst kot begunec, to je z navadno "culico" v roki in seveda brez lire v žepu, potem si lahko mislimo, kakšen nenavadni optimizem je moral bivati v njegovi notranjosti. Mislim, da mu je to uspelo, ker je imel v sebi štiripredno deteljico: pozitiven značaj, ljubezen do naroda, globoko prepričanje v demokracijo in demokratični red ter trdno vero v svoji globoki zavesti.

Čeprav je Slovenijo zapustil, ker se ni strinjal s takratnim nastajajočim komunističnim sistemom, si je vsestransko prizadeval, da bi – kljub nasprotovanju režimu – vzdrževal stike z njeno stvarnostjo. Koliko mu je to uspelo oz. koliko razumevanja je bil deležen tako v svojem taboru kot na "drugi strani"?

Ljubil je svoj narod, svojo domovino, svojo Dolenjsko. Zavedal se je, da vsaka oblast prej ali slej mine, tudi komunistična, ki je tedaj vladala Sloveniji, čeprav se je takrat zdela večna, nezrušljiva, neomajna v svojih temeljih. S svojo domovino je vzdrževal tiste stike, ki jih je pač moral kot zaveden Slovenec, ki mu je npr. slovenska prestolnica pomenila mnogo več od italijanske, Prešeren mnogo več od Danteja in Petrarke, Triglav mnogo več od Gran Sassa. Z oblastjo v Sloveniji pa se ni nikdar "spečal", zato tudi on in organizacije, ki jih je ustanovil, pod socialističnim sistemom niso bile nikdar deležne dinarja podpore, ker so pač bile krščanske in izrazito demokratične. Ko je socialistična Slovenija napovedala bojkot študijskim dnevom v Dragi, se s tem ni hotel sprijazniti. Na vsak način je hotel, da bi kdo iz Slovenije prišel predavati v Drago, ker se je zavedal važnosti prisotnosti Slovenije na teh dnevih. Toda zaradi tega zadržanja socialistične Slovenije ni obupal, ampak je šel ravno po svoji poti naprej!

Prof. Peterlina ste – če se ne motim – v knjigi označili kot človeka, ki je imel tudi dar diplomacije. Koliko mu je ta dar pomagal pri stikih z drugimi manjšinskimi komponentami v zamejstvu v obdobju, ko so bile te komponente na smrt skregane med seboj?

Imel je dar diplomatske spretnosti v sebi, o tem ni dvoma. Prepiral se ni z

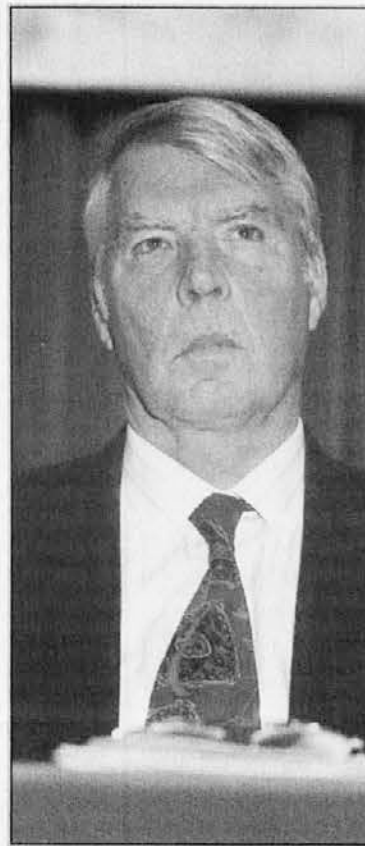
nikomer, vedno je iskal dialog s sogovornikom, razumevanje, strpnost v dialektiki, vedno pa je tudi ostal zvest svojim idealom. Levi del naše zamejske stvarnosti ga ni hotel nikdar jemati v resen pretres, niti kot gledališkega kritika in strokovnjaka ne. Vem pa, da so takratni naši gledališki igralci najprej posegali po njegovih recenzijah, potem pa po tistih na straneh Primorskega dnevnika. Vedeli so pač za objektivnost kritike, ki jo je on znal nuditi, zato so jo bolj cenili od "uradnih" kritikov in hvalisarjev. Tudi igralci so vedeli, da je potrebna zdrava in objektivna kritika. Takrat pa je bil med manjšinskimi komponentami v zamejstvu zid, ki je še danes delno viden. Ni še povsem porušen. Ko bo ta meja med nami, to je med Slovenci v Italiji, dokončno porušena, šele takrat bomo vsi Slovenci lahko globoko zadihali in zajeli novega svežega zraka. Mislim, da je čas bližju, zanj moramo delati, vsaj moramo verjeti že danes, ne šele od jutri naprej! V ta razvoj je Peterlin trdno verjel, zanj se je razdaljal pri nas polnih trideset let.

Kakšna pa je bila njegova vloga pri povezovanju in sodelovanju med Slovenci v Italiji in v Avstriji?

Velika. Gostovanja z naše strani na Koroškem in koroških Slovencev pri nas so bila pogosta, stalna, bogata: igre, recitali, predavanja, kulturne proslave in prireditve so se izmenično vrstile na Tržaškem in na Goriškem. V poletnem času so bili za to priložnost tabori na Repentabu, pozimi pa prosvetne dvorane in župnijski domovi. Šlo je za stalno kulturno in prosvetno obojestransko bogatenje, in to je dobro delo vsem, Slovincem v Italiji in Slovincem v Avstriji.

Sadovi Peterlinovega večdesetletnega dela so vidni zlasti na kulturnem področju: Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska prosveta, Slovenski kulturni klub in Radijski oder so še danes izredno vitalne organizacije. V knjigi omenjate tudi njegovo vlogo pri nastajanju krovne organizacije Sveta slovenskih organizacij. Bi kaj več povedali o tem?

Teklo je sedmo desetletje in levičarski (komunistični) tabor je bil pri nas na vrhuncu svoje moči. Bilo je "zlato" obdobje Enrica Berlinguerja in Titove odprtosti do Evrope in zahodnega sveta. Slovenska kulturno-gospodarska zveza je vse bolj želela imeti nekaj monopol, tako v kulturi kot v politiki (v gospodarstvu ga je itak že imela), med vsemi Slovenci v Italiji, odtod njen pritisk na vključevanje vseh Slovencev, ne samo levičarskih, in italijanske stranke in velike organizacije (za primer ARCI). (Iz tega obdobja je znamenita okrogla miza, na kateri je dr. Drago Legiša pogumno zagovarjal nujnost samostojnega političnega nastopanja in je bil njegov sogovornik Boris Race v zagovarjanju nasprotnih tezi v velikih težavah.) Tem poskusom se je bilo treba zoperstaviti, ker z demokratičnega stališča to ni bil zdrav pojav. Tako je v

krščansko demokratičnem taboru prišlo do ustanovitve Sveta slovenskih organizacij. Peterlin in Humar sta tudi pri nastanku te krovne organizacije odigrala bistveno in odločilno vlogo.

Kolikšen pa je bil Peterlinov vpliv na delovanje slovenskih samostojnih političnih organizacij, strank in gibanj?

V politično dogajanje se ni neposredno vključeval, ker pač ni imel italijanskega državljanstva. Je pa bil z dušo in srcem pri Slovenski skupnosti, pri edini slovenski stranki v Italiji, ker se je bal škodljivosti vključevanja v italijanske stranke. Narod brez politike je prej ali slej obsojen na smrt, tega se je dobro zavedal.

Jože Peterlin je deloval v času ostre blokvske delitve in ideoloških razhajanj. Njegovi nasledniki se morajo danes soočiti s povsem novo situacijo. Ste v pogovorih z njim morda opazili, da je on te spremembe tako ali drugače slutil? In če jih je slutil, je kdaj povedal svoje misli na glas?

Slutil je najbrž to, kar smo nekje slutili vsi ljudje demokratičnega prepričanja: nobena diktatura, nobena represijska ideja ali sistem ne more imeti dolgega življenja, kaj šele pravega razvoja. Zal ni dočakal zloma tega protidemokratičnega sistema, a v njegov konec je gotovo trdno verjel.

V Peterlinovem obdobju Slovenci pri krajevnih in državnih oblasteh nikakor nismo bili kdovekako priljubljeni, vsaj do oblikovanja levega centra sredi šestdesetih let ne. Smrt prof. Peterlina leta 1976 pa nekako sotpada tudi z zatonom levega centra pri nas in z začetkom obdobja, ki ga je dr. Rafko Dolhar

imenoval "osimska pozeba". Dovolite, da vzpostavljam vzporednico z najnovejšimi dogodki na državnem in krajevnem političnem prizorišču, kjer je – po osmih letih levosredinske uprave – zmagala prav tista desna sredina, ki je takratno "pozebo" povzročila. Se zgodovina po vašem mnenju ponavlja?

Zgodovina se ponavlja, o tem ni dvoma. Politika, ki zgodovino posredno in neposredno tudi ustvarja, pa sledi neki posebni logiki: logiki boja za oblast. Če se ta boj bje z demokratičnimi metodami, je lahko sprejemljiv, če pa se ta boj bje v areni diktature, je pesem seveda povsem drugačna. Danes smo priča ponovnemu prevzetemu oblasti v Italiji in pri nas s strani desnosredinskih sil. To je hud preobrat. Da pa je do tega prišlo, so seveda vsaj delno skrivale tudi levosredinske stranke s svojim nezadovoljivim upravljanjem države in njenih institucij.

Slovenci v Italiji nismo več tako razdeljeni, kot smo bili v preteklosti. Na ravni civilne družbe prihaja do vse tesnejšega sodelovanja med krovno organizacijama. Je pa to tudi obdobje velikih kriz in negotovosti: izgubili smo dve banki in večje število podjetij, nekatere osrednje ustanove, zlasti Glasbena matica, ki ji vi predsedujete, so v kritičnem stanju, po neki anketi se mlajši pripadniki manjšine ne prepoznavajo v Sloveniji, kar lahko ni presenetljivo, je pa zaskrbljujoče. Kako bi se po vašem mnenju tega lotil Jože Peterlin? V čem je njegov zglede še danes aktualen?

Slovenci smo danes, hvala Bogu, bližji enotnosti, kot smo si kdajkoli bili v vsem povojnem času. Če ni to že prepozno, ne vem. Vem le, da smo izgubili polnih petdeset let v iskanju nečesa, kar nam italijanska politika ni hotela dati, od nas pa je jemala vse: ponos in dostojanstvo! Rak rana se je začela z vključevanjem v italijanske stranke, češ da bomo v okviru le-teh vse dosegli. Danes vemo, da nismo dosegli ničesar ali vsaj bore malo, in tako opevani zaščitni zakon s strani dela naših levičarjev je le pesek v oči demokratičnim Slovincem, saj je že vsem jasno, da nam bo ta zaščitni zakon prinesel bolj malo dobrega. Prvi rezultati so že tu, in to le po nekaj mesecih, kar je bil tekst zaščitnega zakona objavljen v Uradnem listu. Mislim, da bi Slovenci kot celota ne bili smeli nikdar pristati na tako obubožano, pomanjkljivo in celo škodljivo besedilo zaščitnega zakona. Kdor je pri sestavi tega zakona aktivno sodeloval, si je gotovo nase prevzel velike zgodovinske odgovornosti. Politični voditelji južnotirolske narodne skupnosti bi kaj takega nikdar ne sprejeli. Mi pa smo in za to dejanje bomo najbrž morali v nadaljnjih desetletjih mnogo pretrpeti. Bojim se, da bo tako, čeprav bi si iskreno želel, da bi se v teh svojih predvidevanjih globoko motil. Gotovo pa je, da si bomo morali ponovno krepko zavihati rokave in žrtvovati veliko na oltarju prostovoljnega dela. In prav v tem je po mojem zgled Jožeta Peterlina še kako aktualen, namreč v nesebičnem in zaostojnem delovanju, združenem z optimizmom in vero, da se bodo stvari enkrat v prihodnosti vendarle obrnile na boljše.

3

ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

14. NAVADNA NEDELJA // 8.7.:
SV. CIRIL IN METOD, SOZAVET-
NIKA EVROPE // 5.7.: MOLITVE-
NI DAN ZA DUHOVNE POKLICE
// 11.7. SV. BENEDIKT, ZAVET-
NIK EVROPE*"Kakor mati tolaži svojega otroka, vas bom jaz tolažil."*
(Iz 66, 13)*"Slavljen bodi Bog, ki ni zavrgel moje molitve."* (Ps 66,
20)*"Meni pa Bog ne daj, da bi se hvalil, razen s križem
našega Gospoda Jezusa Kristusa."* (Gal 6, 14)*"Recite najprej: 'Mir tej hiši!' - 'Približalo se vam je Božje
kraljestvo.'" (Lk 10, 5, 9)*

Jezus takole govori učencem, ko so se vrnili k njemu po opravljeni nalogi oznanjevanja evangelija: "Vendar se ne veselite nad tem, da so vam duhovni pokorni, ampak se veselite, ker so vaša imena zapisana v nebesih" (Lk 10, 20). Navdušeni so bili namreč nad vsem, kar so doživeli, še najbolj nad porazom hudih duhov.

Pri omembi nebes pa si radi mašimo ušesa, kakor da bi govorili o smrti. Smo namreč tako navezani na ta vidni svet, da se nam zdi omemba nebes kot napoved nečesa tujega, celo sovražnega, kar seveda zbuja strah in tesnobo. Zato pa potrebujemo Božjo pomoč. Sv. Pavel navaja preroka Izaija, ko govori o nebesih: "Česar oko ni videlo in uho ni slišalo, in kar v človekovo srce ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo, to nam je Bog razodel po Duhu" (1 Kor 2, 9 nss, Iz. 52, 15; 64, 3). Sam Jezus tudi trdi, da moremo razumeti skrivnosti Božjega kraljestva samo po milosti: "Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si tako prikril modrim in razumnim, razodel pa otročičem. ... Nihče ne spozna, kdo je Sin, razen Očeta, in nihče, kdo je Oče, razen Sina in tistega, komur hoče Sin razodeli" (Lk 10, 21 nss).

Zato radi molimo v litanijah svetnikov: "Poživi v naših srcih hrepenenje po nebesih". Saj se ta milost daje najprej po vztrajni molitvi. Molimo tudi za srečno zadnjo uro.

Že sama misel na večno življenje bi morala človeka poživljati in utrjevati v dejavni ljubezni, ko je npr. vodila velike može: Cirila, Metoda, Benedikta. Križani je pač vir veselja in poguma pri oznanjevanju: "In vsi so bili polni Svetega Duha in so z vso srčnostjo oznanjali Božjo besedo" (Apd 4, 31).

Molitev daje tudi v trpljenju moč, ki izniči naklepe hudobije: "Ko so to slišali, namreč veliki duhovniki in drugi - o vstajenju Jezusa od mrtvih, o Svetem Duhu - so se razsrdili in jih hoteli pobiti. ... Poklicali so apostole, jih dali preteptati in jim zabičali, da ne smejo govoriti v Jezusovem imenu... in apostoli so zapustili veliki zbor, veseli, da so bili vredni trpeti zasramovanje zaradi Imena" (Apd 5, 33; 40-41).

Brez dvoma je na delu v ozadju vsega nesmiselnega prepovedovanja in groženj satan, ki ga je Jezus videl treščiti na zemljo kakor strelo (Lk 10, 18); od tod stresa svojo jezo in vso nevero na verne ljudi vseh časov, vedoč, da ima le malo časa in zlasti ker ni našel mesta v nebesih, pri Bogu. Ne gre mu v račun, da je "Božja Beseda prišla med ljudi in postala Sin človekov, da bi privadil človeka sprejemati Boga, privadil pa tudi Boga na bivanje v človeku, kot je sklenil nebeski Oče" (Irenej, AH, 3., 20, 2-3).

Zato naj človek spreminja svet po Božji zamisli, kjer ima primat Božja ljubezen. Kajti Bog je ustvaril svet in vse iz ljubezni. Saj je hotel ta svet kljub vsemu hudemu, kljub grehu, ki ga je predvidel, a ne hotel, zato ker je hotel in še hoče novo stvarjenje po Jezusu in v njem. To je Božja skrivnost, Kristus, "v katerem so skriti vsi zakladi modrosti in spoznanja" (Kol 2, 3).

Ker so opisane misli sv. Pavla težke, nudijo snov za osebno premišljevanje. Sv. Terezija Deteta Jezusa je to povzela v eno besedo, t.j. v "ljubezen" do Boga in do človeka, da bi bila enostavno ljubezen. Kot izredno globoka duša molí k velikemu duhovniku Jezusu za duhovnike med drugim takole: "Ohrani njihovo srce čisto in sveto, ki je zapечатeno z vzvišenim znamenjem tvojega slavnega duhovništva. Naj rastejo v ljubezni in zvestobi do tebe... Daj jim z oblastjo spreminjati kruh in vino, tudi moč spreminjati srca" (sv. Terezija DJ).

Toda duhovnik samo pripravlja pot Jezusu, ki pošilja prd seboj učence po dva in dva v vsako mesto in kraj, kamor sam namerava (Lk 10, 1).

Tako postane človek Jezusov učenec in njegov sodelavec. Zato prinaša Jezusov mir, polnost vsega Božjega blagoslova, celo zdravje za telo. Oznanja Božje kraljestvo vidnega Jezusa, ako ga sprejmemo, ter naredi vidna Očeta in Svetega Duha (Jn 14, 9.10.17).

Izgleda pa, da imajo povsod nadvlado satan, hudobija in nevera, ki prihajajo seveda "v ovčjih oblačilih" (Lk 10, 3). Toda Jezus daje oblast stopati na kače in škorpione ter na vsako sovražnikovo moč. Predvsem pa daje zavest, da so naša imena zapisana v nebesih. Ker pa smo le tujci in priseljenci na tem svetu (1 Pt 2, 11), naj bodo celo pozdravi kratki in ne ure in ure praznega govorjenja ter obhod hiš za opravljanje in besedičenje ("In spota nika nikogar na pozdravljanje! ... Ne hodite iz hiše v hišo" - Lk 10, 19.4. 7.). Sicer krščanska vera nikoli ne skriva dejstva, da je naše življenje na zemlji bedno, kakor že izpoveduje tudi Job: "Mar ni človek najemnik na zemlji in njegovi dnevi niso dni narjavi dnevi?" (Job 7, 1). Molitev za duhovne poklice naj bo združena z velikim upanjem, da jo bo "Gospodar žetve" uslišal (Lk 10, 2).

PO PAPEŽEVEM OBISKU V UKRAJINI

"DA BI KONČNO BILI VSI ENO!"

JURIJ PALJK

Kdor je mislil, da bo stari sveti oče, ki mora poleg križa vesoljne Cerkve nositi tudi križ starosti in bolezní, ki ga pestijo že vrsto let, po težavnem pastoralnem obisku Ukrajine prenehala s svojim ekumenskim zavzemanjem za edinost med kristjani, se je bridko zmotil.

Papež Janez Pavel II. se je bil na potovanje v Ukrajino dobro pripravil, odšel je tja kljub velikemu nasprotovanju ruske pravoslavne Cerkve in patriarha Alekseja II., ker se zaveda pomembnosti ekumenizma, zblizevanja in predvsem pa vere v enega in edinega Boga, ki nas vse kristjane druží, pa naj smo pripadniki katoliške Cerkve, protestantske ali pravoslavne. Sveti oče je tudi v Ukrajini večkrat ponovil, kar ponavlja že od samega začetka svojega načelovanja Cerkvi, in to je, da smo kristjani povezani v veri v enega Boga, da smo lahko med seboj različni, da pa je obenem prav vera v edinega Boga tista, ki nas druží. V Ukrajini je sveti oče tudi večkrat ponovil, da bi si morali vsi kristjani prizadevati za zblizevanje, enotnost in pri tem paziti tudi na to, da ohranimo različnost, kajti različne verske tradicije, obredi in navade so obogatitev in ne kamen spotike in ločevanja. Med mašami, ki jih je obhajal skupaj s krajevnimi verniki, se je večkrat dotaknil prav tega, da bi se morali vsi, pravoslavni in katoliški verniki, zavzemati za skupno pot, da bi se morali končno tudi zediniti.

V Ukrajini je imel papež veliko ganljivih in prepričljivih nagovorov, prav gotovo je bilo srečanje s kristjani v Lvovu izjemnega pomena za vse krajevne sestrskeske Cerkve, prav tako pa bo moralo prej ali slej postati jasno tudi vrhovom ruske pravoslavne Cerkve, da ne morejo tako naprej, in to še predvsem zato ne, ker kar sami silijo v osamo. Patriarh ruske pravoslavne Cerkve Aleksej II. je med obiskom svetega očeta v Ukrajini skrbno pazil, da ne bi osebno napadel svetega očeta, tudi zato ne, ker se zaveda, da je vrh ruske pravoslavne Cerkve (sino-

da) v bistvu razdeljen na tradicionaliste in na ljudi, ki so odprti in verjamejo v ekumenizem. Ne gre samo zato, da bi ruski patriarh Aleksej II. ne razumel potrebe svoje pravoslavne Cerkve, ki prisega predvsem na stare in starodavne navade, na pravoslavne ruske tradicije, ampak tudi za preprosto dejstvo, da se nekateri pravoslavni škofje dobesedno bojijo vpliva Zahoda na rusko Cerkve in seveda tudi na rusko družbo. Tega so se najprej zavedeli sami ruski opazovalci, saj se je v ruskem časopisu pojavilo veliko števil kritičnih zapisov na račun zaprtosti in osamitve ruske pravoslavne Cerkve, osamitve, ki po mnenju Rusov samih ni dobra ne za svet in ne za Rusijo, kot seveda predvsem ne za samo rusko pravoslavno Cerkve.

Dejstvo je, da je sveti oče Janez Pavel II. doslej obiskal skoraj vse ruske sosednje države, v katerih je seveda pravoslavna vera najbolj množična, in že to dejstvo kaže, da bo prej ali slej do papeževega obiska v Moskvi tudi prišlo. Opazovalci menijo, da se sveti oče sam zaveda težav, ki jih ima ruski patriarh z najbolj konservativnimi krogi v ruski pravoslavni Cerkvi in tudi zato potrpežljivo čaka. V tej luči moramo tudi razumeti vatičansko diplomacijo, ki ne pritiska na rusko vladno, da bi papež prejel povabilo sedanjega ruskega predsednika vlade Putina za državniški obisk v Rusiji. Papež namreč trdno verjame, da obisk v Rusiji ne bi imel velikega smisla, če se z njim ne bi strinjali

tudi najvišji predstavniki ruske pravoslavne Cerkve in seveda ne verniki, navsezadnje tudi večina Rusov, ker drugače nima niti smisla hoditi na prijateljski obisk, ki naj bi zblizal in tudi tesneje povezal dve veliki Cerkvi, "dve krili pljuč, s katerimi diha Evropa", kot trdi sveti oče.

Tudi zato ni nič čudnega, če se sveti oče ni oziral na mesto, ma prav hude kritike njegovega obiska v Ukrajini in najbrž tudi ni dal velike teže precej trdim besedam ruskega patriarha Alekseja II., ki je govoril "o napadih na enotnost slovanskih narodov", a je obenem skrbno pazil, da imena svetega očeta ni omenil, ker se ruski patriarh tudi sam zaveda pomembnosti papeževega zaveznanja za edinost med kristjani. In zato ni nič čudnega, če se je sveti oče na praznik sv. Petra in Pavla v Rimu takoj po obisku Ukrajine ponovno vrnil k ekumenskemu vprašanju in je brez ovinkov dejal, da pomeni needinost med kristjani "pravo trpljenje" in je zato pravoslavnim bratom ponovno ponudil roko vzajemnega in enakopravnega dialoga, ki naj privede katoliško in pravoslavno Cerkve na skupno pot, "saj moramo kristjani iskati take poti, ki bodo omogočile premagovanje obstoječih ovir in razlik med nami."

Priložnost za ponoven poziv pravoslavnim vernikom za edinost med kristjani se je papežu ponudila ob obisku visoke cerkvene delegacije pravoslavne Cerkve iz Konstantinopolisa, ki jo je v Rim vodil patriarh Jere-

mias, odgovoren za pravoslavne vernike v Franciji in Španiji. Med sprejemom pravoslavne delegacije je sveti oče poudaril tudi nujnost, da se znova sestane mešana študijska komisija pravoslavne Cerkve in katoliške Cerkve, ki naj ponovno preuči odprta vprašanja med kristjani. V svojem nagovoru se sveti oče ni dotaknil letošnjega sestanka omenjene komisije, ki se je v začetku leta že bila sestala v Baltimori, a na njem niso rešili vprašanja uniatov, nekdanjih pravoslavni kristjanov, ki so se bili pred petimi stoletji vrnili v katoliško Cerkve, pod papežev vpliv torej, a so ohranili svoje pravoslavne obrede.

"Rešiti moramo odprta vprašanja, ki so pretežno teološke narave, in to od samega Svetega pisma naprej pa vse do ohranjanja tradicij in navad!" je dejal sveti oče in nadaljeval: "Praznik svetih Petra in Pavla nam je ponovno ponudil priložnost, da molimo skupaj k svetim apostolom, naj prosijo Boga za vse Kristusove učence, da bi končno bili vsi eno in bi tudi bili vsi ribiči ljudi med mladimi generacijami tega novega tisočletja!"

Da je Janez Pavel II. pri svojem ekumenskem zavzemanju za edinost med kristjani in še posebej med pravoslavni in katoliškimi verniki na dobri poti, potrjuje tudi kardinal Ljubomir Husar, nadškof iz Lvova v Ukrajini, ki je po papeževem obisku v Ukrajini in njegovi škofiji za sredstva obveščanja povedal, da sicer lahko v prvih mesecih po obisku pričakujemo trde ocene in ostre napade ruske pravoslavne Cerkve, a se bo v naslednjih mesecih videlo, kako bo ploden dialog med pravoslavno in katoliško Cerkvijo ponovno oživel in se bodo šele takrat videli sadovi potrebnega papeževega pastoralnega obiska. Poznavalci pa dodajajo, da sta ruska pravoslavna Cerkve in katoliška Cerkve na dobri poti sodelovanja in medsebojnega razumevanja, potreben, da je samo še čas za bolj iskren in ploden dialog. Samo upamo lahko, da bo zares tako!

USPEHI NA ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI VIPAVA

BISER V MOZAIKU
PRIMORSKE

MIRAN MIHELIČ

Ob koncu šolskega leta desete obletnice škofijske gimnazije Vipava so v šolski športni dvorani pripravili slovesno zaključno prireditev. Izvajalci so bili gojenci šole. Starši niso navdušeni le nad kakovostjo znanja, ampak tudi nad vzgojo. To je potrjeval tudi kvaliteten kulturni program ob slovesu pred počitnicami. Dijaki so ga pripravili in vodili sami, ob mentorstvu profesorjev in vzgojiteljev. Ob prisotnosti škofijskega generalnega vikarja so podelili tudi priznanja za dober uspeh na učnem, humanitarnem, kulturnem in športnem področju.

Slovesnost se je začela s slovensko himno gimnazijskega

mešanega pevskega zbora, nadaljevala pa z voščilom domovini: "V imenu Svete trojice naj bo blagoslovljena Slovenija, moja dežela! Naj postane razkošen vrt kulture, upanja in ljubezni, cvetoče drevo medsebojnega spoštovanja, odpuščanja in sprave. Pred desetimi leti so zvonovi slovenskih cerkva, osvobojeni od pol stoletnega zatíšja, sproščeno v en glas zadoneli praznično, velikonočno, vstajensko in odrešenjsko. Da nikoli več ne bi otožno odmevali! Vseh se je dotaknil dar odrešenja; naj ga nikoli več nihče ne prežene - ne iz sebe ne od drugih. Smo suvereni in svobodni ljudje - in dokler smo to, smo zdrave, blagoslov in jamstvo prihodnosti za Slovenijo; smo veseli nosilci duha, smo

srce na krilih narodnega hrepenenja.

Smo suvereni in svobodni ljudje Duha! V imenu Svete trojice naj bo Slovenija, moja država, prijazen dom za vse, ki v srcu dobro mislijo."

Ob petdesetletnici in srebrnomašništvu so čestitali rektorju gimnazije Vinku Lapajnu. Ta se je vsem zahvalil za čestitke in zlasti za sodelovanje tudi dijakom in staršem ter se priporočil, zlasti z molitvijo, tudi za naprej.

Šola je v slovenskem prostoru prepoznavna po uspehih v italijanski kemiji in atletiki. Razveseljivo je, da je bil vsak peti dijak odličan. Več kot polovica, to je 52 dijakov, je prejela priznanja in nagrade.

Posebej v imenu Koprške škofije in škofa Metoda Pirihja se mu je zahvalil generalni vikar mag. Renato Podberšič. Ob teh pomembnih obletnicah je čestital vsemu profesorskemu zboru, vzgojiteljem, skratka vsem,

ki na tej šoli in dijaškem domu delajo in s tem omogočajo tako dobre pogoje za delo in učenje. Pohvalil je vse, ki so na športnih "kratkkih progah" dosegli uspehe. Podčrtal pa je, da vsem želi, da bi na tej šolski in življenjski dolgi progi gradili na dolgi rok in z vztrajnostjo dosegali prav tako dobre, trajne, za celo življenje pomembne rezultate, z vztrajnostjo v veri in delu. Tudi tistim, ki skozi dijaška leta kaj ušpičijo, saj pregovor pravi: "Kadar ti Bog zapre vrata, ti pusti odprto okno, da se še kaj popravi". Ta gimnazija je dragocen kamenček v mozaiku celote primorskih dejavnosti. Izrazil je gorečo željo, da ne bi nikoli izpadel. In še: "Dobra hrana potrebuje dobro posodo. Dobro učenje potrebuje sprejemljive leve, da boste tudi v naslednjem letu uspešni". Zažel jim je srečno vračanje domov in na svidenje v septembru.

VODIČ CERKVE SV. IGNACIJA

DRAGOCENI BAROK V GORICI

DANIJELE DEVETAK

Cerkev sv. Ignacija je eden najbolj prestižnih spomenikov baročne umetnosti na Goriškem. Tega se lahko vsi Goričani in sploh ljubitelji umetnosti bolje zavedamo, odkar so v petek, 29. junija, predstavili v dvorani nad zakristijo omenjene cerkve kratek, a bogat vodič tega goriškega baročnega bisera. Večera se je udeležilo veliko ljudi, Slovencev in Italijanov, župljanov in strokovnjakov ter vernikov, ki so tako ali drugače navezani na to svetišče. Vodič je izšel na pobudo Inštituta za družbeno in versko zgodovino, iz črpnih besedilo pa je prispevala prof. Verena Koršič Zorn, kar nam je v poseben ponos.

Kot je uvodoma povedal g. Luigi Tavano, so zgodovinsko-umetniški vodiči večjih cerkva v državah Srednje Evrope marsikje običaj, v naši deželi pa žal ni tako. Goriški zgodovinar je lepo povedal, da se lahko sosednja koprška škofija ponaša s skoraj 40 tovrstnimi knjiznicami, ki so med ljudmi razširjene in so bile že tudi ponatisnjene. Zbirko urejuje Marijan Breclj, nekaj vodičev je posvečenih tudi cerkvam na Goriškem; lepo bi bilo, ko bi jih prevedli tudi v italijansko. Primerno je tudi, je še povedal L. Tavano, da sta knjižnica o sv. Ignaciju predstavila avtorica prof. Verena Koršič Zorn in prof. Sergio Tavano, ki sta s svojim življenjem vezana na to cerkev. Sam g. Luigi Tavano pa se je na dan predstavitve spominjal tudi osebnega jubileja, saj je v tej cerkvi prav 29. junija 1959 pet novo mašo, in to s prijateljem msgr. Cvetkom Žbogarjem, kot je sam dodal.

FOTO KROMA

Za g. L. Tavano je spregovoril prof. Sergio Tavano, ki je pred kratkim postal dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. S posebnim veseljem je povedal, kako je zanj pomembno, da se - tudi ob tisočletnici Gorice - razvija plodno sodelovanje s slovenskimi (umetnostnimi) zgodovinarji, med katerimi je omenil, poleg prof. Verene Koršič, še Ferdinanda Šerbelja, Saša Quinzija, Roberta Peskarja in druge. Vodič cerkve sv. Ignacija - je rekel prof. Tavano - je zgodovinsko dejanje, sploh pa je bila zanj dolžnost ga urediti. Izrazil je upanje, da bi bila knjizica le prva v zbirki in da bi podobno imela vsaka cerkev, ne le župnije. "Vsakdo, ki stopi v svojo cerkev, naj najde svoj vodič!" Spregovoril je tudi o umetniški in estetski vrednosti cerkve in jo primerjal s podobnimi umetninami Srednje Evrope. Še zlasti je poudaril, da pričujočo knjizico bogatijo nova dognanja, za kar smo lahko hvaležni prof. Vereni Koršič Zorn. Ta je nato najprej pozdravila v slovenščini vse slovenske prijatelje in povedala, da je v to cerkev hodila naj-

prej z nonoti, nato s starši, zdaj pa z otroki. S tem je hotela izpričati, da ji sv. Ignacij govori o lastni in obenem goriški zgodovini. Že leta 1981 je v Mariboru izdala slovenski vodič te cerkve, g. Luigi Tavano pa jo je zaprosil, naj ga posodobi in dopolni za italijansko izdajo. To je rada storila, kar pa ni bilo lahko. Sam g. L. Tavano je namreč zelo pohvalno ocenil "pogumno" delo prof. Verene Koršič, ki si je skrbno preštudirala glavni vir za proučitev t.i. jezuitskega kompleksa, in sicer 800 strani v latinščini 17. stoletja pisane kronike Družbe Jezusove v Gorici (Historia Collegij Goritensis); gre za vir, ki "naravnost vzbujata strah", je pa najbogatejši in najbolj organski, ko gre za goriško zgodovino. Prof. Verena Koršič je v nekaj stvkih orisala pomen vsestranskega delovanja jezuitov v Gorici, ki so po svojem prihodu julija 1615 v 150 letih (do ukinitev reda l. 1773) naredili ogromno za naše mesto. Že tedaj je bilo značilno srečevanje latinskega, slovanskega in germanskega sveta: ta izziv "mikro-Evrope narodov" so radi sprejeli, saj so (italijanski, slo-

venski in nemški) jezuiti v Gorici spodbujali bogate oblike verskega in kulturnega življenja; predstavljali so dinamično versko in intelektualno skupino na visoki ravni, ki je gojila plodne stike s kolegi v Ljubljani, Gradcu in na Reki. V tej stvarnosti je Gorica postala pomembno cerkevno, kulturno in šolsko središče ne le za grofijo, ampak tudi za bližnje dežele.

Cerkev sv. Ignacija je nastala v drugi polovici 17. stoletja, ko je Gorica štela približno 5000 prebivalcev. Začeli so jo graditi leta 1654, posvetil pa jo je prvi goriški nadškof K.M. Attems šele leta 1767. Prav s to zgradbo se je začela oblikovati trikotna struktura trga, ki so mu že tedaj pravili Travnik. Na levi strani cerkve je nekoč stala velika štirikotna stavba, kjer je bil znani jezuitski kolegij, pomembno izobraževalno središče, kamor so zaradi slovesa patrov in pridigarjev prihajali od blizu in daleč. Po ukinitvi reda so kolegij spremenili v vojašnico in leta 1938 porušili. Ukinitve Družbe Jezusove leta 1773 je pomenila začetek počasnega propada objekta, ki je postal župnija leta 1785.

Prof. Verena Koršič Zorn je nato spregovorila o svojem delu, težavah in ugankah, v katere so še ovite nekateri podatki glede cerkve in njenih umetnin. Sam objekt bi bil po njenem mnenju vreden zajetne monografije, saj bi bilo za popolnejšo sliko potrebno raziskati podatke še v marsikaterem arhivu. Na koncu je avtorica zazelela, da bi cerkev ostala tudi v prihodnosti kraj srečevanja pripadnikov različnih narodov, kot je bila v prejšnjih stoletjih.

jejo svojega sadu. V preteklosti so namreč vse te strukture služile duhovnikom in redovnicam za njihovo bivališče in dejavnosti. Danes, ker je teh bistveno manj, strukture nimajo več svojega zagona. Modra odločitev škofije je bila organizirati središče sprejemanja beguncev pri nekdanjem zavodu sv. Jožefa in tako potrditi pravi namen gmotne cerkvene dobrine.

Ne nazadnje je tajnik sinode obrazložil tudi, katera naj bi bila funkcija nove službe moderatorja znotraj pastoralnega sveta, za katero si je nadškof sam prizadeval. Moderator naj bi namreč predstavljal vez med škofijo in župnijo v primeru, da bi zmanjkal duhovnik oziroma župnik. Ker ta problem postaja vedno bolj aktualen in škof se iz dneva v dan srečuje s težavami mnogih župnij brez duhovnika, bo ta služba postala iz leta v leto vedno bolj potrebna. Škof se namreč dobro zaveda, da moderator ne bo mogel nikoli nadomestiti pravega duhovnikovega poslanstva, vendar bo lahko pripomogel k nadaljevanju kolikor toliko normalnega življenja v župniji. Liturgični obredi, ki ne zahtevajo nujne prisotnosti duhovnika, pastoralna aktivnost, karitativna in misijonska dejavnost bodo tako lahko imele svoj stalni potek.

SVETNIK TEDNA

4. JULIJ

SILVESTER ČUK

URH, ŠKOF

Današnji godovnjak sveti Urh je bil nekaj med najbolj čiščenimi svetniki na Slovenskem. O tem priča kar 85 cerkva, pozidanih njemu na čast, njegovih kipov in podob po naših cerkvah pa je na stotine. Priporočali so se mu za srečno zadnjo uro, bil je tudi mogočen priprošnjik zoper razne telesne slabosti. Prosili so ga za varstvo tudi pred mišmi in podganami! V vrsti svetnikov katoliške Cerkve je sveti Urh znamenit po tem, da je bil prvi svetnik, ki je čast oltarja dosegel po rednem procesu, kakor je v veljavi še danes. Poprej so razglaševanje umrlih odličnih kristjanov za blažene in svetnike opravljali škofje sami za določeno pokrajino ali državo. Urha je za svetnika razglasil papež Janez XV. leta 993, dvajset let po njegovi smrti. Danes sveti Urh pri nas ni več tako "popularen", če sodimo po tem, da je bilo pred kakšnimi dvajsetimi leti na Slovenskem le 33 ljudi, ki jim je bilo ime Urh.

Urhova domovina je bila Bavarska, kjer se je rodil leta 890. Dali so mu ime Uldarik, kar pomeni "bogat dedič". Starši so skorajda obupali nad njim, ker je bil zelo slaboten otrok. Neki duhovnik je materi svetoval, naj ga prepusti zraku in soncu, ki sta najbolj božji zdravili. In res se je fantek kaj kmalu okreplil. "Bog ga je ozdravil, ker ga hoče imeti zase," so mislili starši. Poslali so ga v benediktinski samostan Sankt Gallen v Švici, kjer je bil deležen temeljite vzgoje in izobrazbe. Augsburski škof Adalberon ga je povabil, naj pride k njemu, in posvetil ga je v duhovnika, da mu je lahko zaupal najkročnejša opravila. Ko je Urh potoval v Rim, je škof Adalberon umrl in papež Sergij III. je kar njemu ponudil škofijski sedež, ki pa ga je Urh odklonil, češ da je še premlad. Po vrnitvi iz Rima je Urh šel spet v samostan Sankt Gallen, toda kmalu se je pokazalo, da ga Bog ne kliče za redovnika. Leta 923 je bil izbran in posvečen za škofa v Augsburgu. Škofijo je modro vodil polnih petdeset let. Bil je tudi svetni knez, vendar je znal obojno službo lepo usklajevati. Pred grozečim napadom divjih Madžarov je dal utrditi mesto Augsburg. Ko so ga avgusta leta 955 res napadli, je škof Urh sam vodil branilce, poveljujoč visoko s konja, vendar ne kot vitez, temveč kot duhovnik. Svoje škofovske dolžnosti je Urh vedno opravljal z zavestjo odgovornosti za svoje ovce pred Bogom in z modrostjo, pridobljeno v molitvi. Svojo obsežno škofijo je večkrat prepotoval, zato jo je dobro poznal in je vedel, kaj je treba storiti, da se versko in moralno stanje izboljša. Ko je čutil, da se mu bliža smrt, je dal po tleh posuti pepel v obliki križa, legel tja in med petjem litanij izdihnil svojo dušo 4. julija 973. Pokopal ga je sveti Volbenk, škof v Regensburgu, ki ga je bil sveti Urh posvetil v duhovnika. Svetega Urha navadno upodabljajo z ribo v roki, ker nikoli ni užival mesa.

Danes je poleg svetega Urha na koledarju tudi sveta Elizabeta ali Izabela Portugalska, žena, ki si je veliko prizadevala za mir v domači družini in v portugalski državi. Njen mož, portugalski kralj Dionizij, ni bil ravno vzor zakonske zvestobe, potrpežljiva Izabela pa je dosegla, da je vsaj zadnje mesece življenja preživel kot kristjan. Kot vdova se je posvetila predvsem dobrodelnosti. Umrla je 4. julija l. 1336. Za svetnico jo je razglasil papež Urban VIII. leta 1625. V Letu svetnikov ob današnjem datumu najdemo tudi kratek opis življenja in dela starozaveznih prerokov Ozeja in Ageja, ki spadata med tako imenovane "male" preroke. Ozej je deloval v severnem (izraelskem) kraljestvu od leta 745 do 725 pred Kristusom, Agej pa je začel preroško delovati okoli dvesto let pozneje, po vrnitvi Judov iz babilonske sužnosti.

GORICA / SREČANJE PREDSTAVNIKOV ŽUPNIJSKIH SVETOV

OBČESTVO IN SKUPNOST

MARTIN MARUSSI

V začetku junija je bilo v goriški stolnici srečanje vseh predstavnikov župnijskih pastoralnih svetov iz goriške nadškofije z nadškofom Dinom De Antonijem. Večerno srečanje je bilo prepleteno z branjem božje besede, molitvijo in govorom nadškofa. Kakor je v uvodnem govoru povedal nadpastir, je imelo srečanje tri glavne razloge: prvi je bil, da bi se vsi novi predstavniki pastoralnih svetov srečali med sabo, spletili skupno občestvo in potrdili svojo vero in pripadnost službenemu Cerkev. Drugi močni razlog je bilo predpraznično vzdušje pred Binkoštnim praznikom, ki ga je vesoljna Cerkev praznovala 3. junija. Podobno kot apostoli in učenci, zbrani v dvorani zadnje večerje pred prihodom Svetega Duha, tako so se zbrali tudi predstavniki pastoralnih svetov, da bi prejeli Svetega Duha, ki naj bi jim pomagal pri odločanju in vodenju dejavnosti znotraj posameznih župnij. Tretji razlog je bila želja, da bi po volitvah, ki so bile v posameznih župnijah na prvo nedeljo v letošnjem aprilu, ko je vsako župnijsko občestvo izvolilo svoj pastoralni svet, globlje razumeli naravo in nalogo

pastoralnih svetov, njihovo funkcijo znotraj župnije same. Goriški nadpastir je nadaljeval z razlago, da je Drugi vaticanski koncil prava ločnica v zgodovini Cerkve v novem pojmovanju in razumevanju poslanstva laikov znotraj Cerkve. Če je bilo pojmovanje Cerkve od Tridentinskega koncila dalje zelo klerikalno, kajti Cerkev so pojmovali kot "božje ljudstvo, zaupano nadpastirju in duhovnikom", je po Drugem vaticanskem koncilu Cerkev imenovana kot "božje ljudstvo, ki ga sestavljajo duhovniki in laiki". Ločevanje Cerkve med kleriki in laiki je danes zastarelo in predkoncilsko. Zato je treba potrditi načela Drugega vaticanskega zbora in jih še bolj uresničevati v današnjem svetu.

Cerkev je danes postavljena pred nove izzive. Znamenja časov namreč dobro nakazujejo, da morajo laiki samozavestno sprejeti odgovornosti, ki jih novi časi prinašajo. V luči krsta smo vsi kristjani poklicani, da gradimo naša občestva in si prizadevamo za njihovo skupno rast. Pereč problem v vsej zahodni evropski katoliški Cerkev je pomanjkanje duhovnikov. Vendar to ne sme biti povod za malodušje in žalost. Ob ratno, Cerkev se zaveda, da je

predolgo zanemarjala prisotnost laikov in njihovo dragoceno pomoč pri sodelovanju z duhovščino pri vodenju cerkvenih struktur.

Tajnik goriške sinode, ki je potekala pred nekaj leti na škofijski ravni, g. Andrea Bellavite, je podčrtal teološki pomen iskanja namena in narave pastoralnih svetov. Ti naj bi bili predvsem sredstvo, s katerim Cerkev oznanja veselo blagovest odrešenja. Prizadevanje za trinitarčno življenje, ki je življenje občestva in skupnosti, je podlaga za krščansko življenje. Ravno tako morajo biti pastoralni sveti tisti organ znotraj župnije, ki uresničuje občestvo med verniki in oddaljenimi brati in sestrami, ki niso tako povezani z dejavnostmi župnije. Tudi izidi goriške sinode izpričujejo, da je Cerkev na Goriškem potrebna ponovne prenove v duhu, prenove pojmovanja katolištva in krščanstva. Posledice materialistične miselnosti, ki je zajela generacije iz povojnih let, dokazujejo, da je bilo gledanje Cerkve na človekovo življenje precej materialno v preteklosti. Zato se goriška Cerkev danes spopada s problemom številnih praznih cerkvenih struktur, ki gmotno bogatijo Cerkev, vendar ne da-

V nedeljo, 15. julija, bo ob 18. uri vsakoletna SPOMINSKA POBOŽNOST V GOZDU PRI KODRETIH

(Zgornja Branica)

ZA UMORJENE IZ DRUŽINE BRECELJ TER ZA DRUGE.

Somaševanje bo vodil pomožni škof dr. Jurij Bizjak ob spremljavi moškega zbora Razpotje iz Cola. Na koncu družabnost.

LAJŠE 2001

DESETA SPOMINSKA SLOVESNOST

za vse žrtve okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej bo v nedeljo, 8. julija.

Pred mašo bo ob 15.15 križev pot. Ob 16. uri sveta maša, ki jo bo s somašniki daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. Po maši molitve za rajne pri breznu in blagoslov. Pri obredih bodo letos sodelovale župnije iz vipatske dekanije. Iz Goriške je najkrajša pot po Soški dolini skozi Cerkevno do Kladja (vzhodno), nato napis LAJŠE. Dovolj parkirnega prostora tudi za avtobuse na kraju samem. Vzemite si složljive stolčke.

- ODBOR ZA LAJŠE

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Vsak ponedeljek ob 16. uri je na sporedu

oddaja PRIMORSKIM MINUS SEM. Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5-Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2-Tinjan (Trst).

5

ČETRTEK, 5. JULIJA 2001

NAGRAJEVANJE OB ANIMACIJI STENA VILARJA

IVA KORŠIČ

Žareče odrske luči so se umaknile z lepega mavhinskega trga in sedaj ga spet spokojno obseva blede luna, ki si utira pot med gostimi krošnjami lipe in kostanja. Čarobnost gledališke iluzije, ki se tako tesno oklepa resničnega življenja, se je razblinila v nedeljo, 1. julija, ko je 4. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin zastrla nevidna zavesa, ki se bo ponovno dvignila čez dve leti na 5. gledališkem festivalu. To si gotovo želijo vsi, ki so z navdušenjem spremljali letošnjo izvedbo festivala, ki ga je z veliko ljubeznijo do dramskega ustvarjanja pripravilo in od 23. junija do 1. julija vodilo športno kulturno društvo Cerovlje-Mavhinje pod pokroviteljstvom občine Devin-Nabrežina, v sodelovanju s Slovensko prosveto Trst, z Zvezo slovenskih kulturnih društev in s Primorskim dnevnikom ter ob gmotni pomoči Zadrzne kraške banke. Vsak večer so ne trudni člani društva vestno in garaško opravljali svoje naloge, da je festival nemoteno potekal celih devet dni. Tajnica društva Darja Gherlani je večer za večerom primerno uvajala nastopajoče skupine in opozarjala na razstavi slik Pogledi na Kras Danijele Štokelj Zonta in ročnih izdelkov tečajnik klekljanja in vezenja Kulturno-rekreativnega društva Dom Briščiki, ki so svoja dela postavili na ogled v nekdanje učilnice domače osnovne šole Josip Murn Aleksandrov. Zadnji dan je na mavhinskem odru zavlada pevec in igralec Sten Vilar, ki ga kot animatorja dobro poznajo goriški otroci. Iz skrinjice želja, svoje zveste spremljalke, je povlekel marsikaj, predvsem pesmi, s katerimi je nekoliko prevetrl ozračje, polno napetosti ob pričakovanju nagrad. Na oder je poklical nekatere člane dramskih skupin in z njimi animiral pesmico o peku, ki je imel luknjo v gumi avta. Med svojim izvajanjem je predal besedo Alenki Florenin, predstavnic Zveze kulturnih društev, Mariju Maverju, predsedniku Slovenske prosvete Trst, Igorju Gabrovcu, predstavniku Primorskega dnevnika, Viktorju Tanzetu, članu gorske skupnosti, in Marizi Škerk-Kosmini, podžupanji občine Devin-Nabrežina. Vsak izmed njih je v kratkem nagovoru izrazil pohvalne besede domačemu društvu, ki je tudi letos gladko speljalo festivalni program, in mu zaželel še veliko nadaljnega

FOTO KROMA

uspeha ob tej manifestaciji, ki s svojo kulturno razsežnostjo pripomore k širjenju in utrjevanju naše samozavesti, kot je poudarila podžupanja Škerkova. Besedo je nato prepustil trem članom žirije, ki so se slednjič le morali pokazati na odru in razkriti svoja imena. Žirijski tercet so sestavljali igralka Alenka Vrabec Bole iz Ljubljane in režiserja Milivoj Miki Roš iz Prekmurja ter Štefan Merkač iz Koroške. Vsi trije so izrazili svoje začudenje ob tolikšni vztrajnosti publike, ki je dan za dnem polnila trg - sicer je bilo letos nekoliko manj gledalcev kot pri prejšnjih izvedbah -, česar še niso videli ne v Sloveniji ne na Koroškem. Povedali so, da niso imeli lahkega dela pri izbiranju nagajencev, opravili pa so ga pošteno z mirno vestjo, saj so vedeli, da pač vsega ne morejo nagraditi. Pohvalili so vse izvajalce, iz katerih je vel velik žar skupnega utripanja za isto stvar, in dejali, da so nagrade pač dodelili najbolj izstopajočim. Med osemnajstimi oz. sedemnajstimi skupinami s Tržaškega, Goriškega in Videmskega - dramska skupina SKD Igo Gruden iz Nabrežine je nastop odpovedala zaradi smrti dolgoletnega predsednika društva Nevenka Grudna -, dvema otroškima in petnajstimi odraslimi, je takole porazdelila osemnajst nagrad. V otroški kategoriji je predstava Čudežna srajca dopetajca Leopolda Suhodolčana v izvedbi Mladinske skupine SDD Jaka Štoka s Proseka Kontovela, režiji in scenski ter kostumografski obdelavi Gregorja Geča, igralka SSC, prejela nagrade za najboljšo sceno in kostume, najboljšo glasbo (Tom Hmeljak) za najboljšo stransko vlogo

(prejeli so jo Peter Lisjak, Ilja in Jernej Bufon - Trije ministri) in za najboljšo žensko vlogo (Tereza Pertot - Krojaček Hlaček). Najboljšo žensko stransko vlogo je žirija prisodila Evelin Bertolino, Tini Ravbar in Sofiji Guštin - trem miškam v igri Petrov pujs P. Walsh; v priredbi in režiji Stane Milič so jo odigrali učenci osnovne šole A. Gradnik Repentabor. Šolarji so s to predstavo prejeli še nagrado za najboljšo moško vlogo (Alen Cok - Pujsek), Stana Milič je zanj dobila nagrado za najboljšo režijo; igrlica pa je bila nagajena kot najboljša predstava otroške kategorije. V kategoriji za odrasle je žirija dodelila nagrado za najboljšo sceno Jošku in Franku Kogoju za scenski opis v predstavi Namišljeni zdravnik H. Weigla v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež in režiji Emila Aberška. V isti predstavi je bil nagajen za najboljšo stransko vlogo Christian Benedetti kot Frank. Božidarju Tabaju pa je interpretacija Harryja, namišljenega zdravnika, prinesla nagrado za najboljšo glavno moško vlogo. Nagrado za najboljše kostume je prejela Živa Pahor v igri Moliere na obroke v izvedbi starejše mladinske skupine SDD Jaka Štoka v režiji Suzi Bardi. Ta predstava je prinesla nagrado za najboljšo žensko stransko vlogo Meti Starc za lika Dorine in Lucile. Nagrado za najboljšo glasbo je režija prisodila Aljoši Saksidi in Andrejki Možini v predstavi Peti on ne jenja v režiji Olge Lupinc in izvedbi gledališke skupine SKD Tabor - Opčine. Nagrado za najboljšo žensko vlogo je prejela Emanuela Cicigoi za svoj lik v igri žalostni dogodek v Topolovem v režiji Marjana Bevka in izvedbi Beneškega gledališča. Ta odrski prikaz je dobil tudi nagrado za najboljšo izvedbo v celoti. Najboljša režija je pripadla gledališki skupini Metronom za skupinsko delo v Ionescovi Plešasti Pevki. Poleg teh uradnih, po festivalnem pravilniku prisojenih nagrad, je žirija podelila še tri priznanja: Meliti Malalan za igralski nastop v predstavah Peti on ne jenja in Gospa poslančeva Tona Partljiča v režiji Olge Lupinc in izvedbi gledališke skupine SKD Tabor - Opčine; za izviren humorističen tekst That's amore - Ljubezen pa taka Mali tržaški kabaretni bandi (MTKB) - to predstavo je slovenski program deželne mreže RAI izbral za snemanje na mavhinskem trgu v torek, 3. t.m. -; Ivani Ban za koreo-

grafijo v predstavi Moliere na obroke. Žirija je slovesno podeljevanje nagrad sklenila z željo, da bi se mladi igralci še nadalje veselili nastopanja na odru, pri tem rasli, predvsem pa dorasli v navdušene obiskovalce gledališč. Opozorila je tudi na gojenje lepega knjižnega jezika, ki ga je treba uporabljati, če želimo, da sporočilnost predstave razumejo prav dobro vsi slovenski gledalci, tudi gostje. Potrebno pa je tudi vzpodbujanje iskanja lastnih korenin prek narečja; le-to se mora gojiti v vsej živi pristnosti brez vrinjenih tujk. Predsednik domačega društva Paolo Antonič je razkril nagrado občinstva, ki je letos šla Beneškemu gledališču. Sledila je izmenjava darov, nakar se je Darja Gherlani zahvalila vsem, ki so omogočili 4. Festival, in povabila prisotne, naj na družabnosti pod šotorom nazdravijo nagrajencem in vsem nastopajočim. Ob sklepu tega poročila še kratek pripis. Tudi na letošnjem festivalu je prevladoval komedijski žanr, katerega se najraje oklepajo ljubiteljske gledališke skupine, vendar publiko je najbolj prevzela predstava s tragično, resnično doživeto vsebino. V tem se zrcali stremljenje gledalcev ne le po "veselichah", ampak tudi po resnejših delih, v katerih se obravnavajo globlje teme, s katerimi se človek sooča v življenju. O tem bi morale razmisliti dramske skupine in nekateri njihovi mentorji, ki radi postavljajo na oder lahkotne prizore za trenuten smeh in golo sprostitve. Na mavhinskem odru je bilo letos kar nekaj priredb del znanih avtorjev. Ti ostri posegi v besedila in dramaturško zgradbo iger so le poredkoma posrečeni in učinkoviti; predelava dramskih tekstov se večkrat izjalovi celo profesionalnim režiserjem. Pa še priporočilo organizatorjem: marsikateri gledalec je potožil, ker so se predstave začele krepko po napovedani uri. V prihodnje bi kazalo bolje upoštevati dane urnike. Mimo teh kritičnih pripomb pa je treba pohvaliti vse - med temi je bilo res veliko mladine -, ki svoj prosti čas s požrtvovalnostjo in trudom posvečajo gledališki umetnosti na odru ali v zakulisju in kažejo iskreno veselje do gledališkega ustvarjanja. Nagrajencem čestitamo, ostalim pa želimo, da bi bil trenuten "poraz" spodbuda za iskanje novih, uspešnejših ustvarjalnih poti.

DELOVANJE CERKVENIH ZBOROV NA TRŽAŠKEM

Pred kratkim je v Trstu izšla tretja številka glasila Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki ima naslov Glas naših zborov. Gre že za pravi zbornik, v katerem je zaobjeto delovanje ZCPZ in njenih včlanjenih zborov v letih 1999 in 2000. 114 strani debela publikacija je tudi tokrat posvečena še vedno bogati in pisani stvarnosti slovenskega cerkvenega petja na Tržaškem. O pomenu delovanja cerkvenih zborov piše v uvodniku Marko Tavčar, ki se zaustavlja tudi pri pomenu, ki ga cerkveni glasbi dajejo Cerkev in smernice Drugega Vatikanskega koncila. Pri tem poudarja, da "cerkveni zbori igrajo v našem prostoru in času izredno pomembno vlogo, saj aktivno pomagajo pri utrjevanju in ohranjanju verskih, a tudi narodnih vrednot in krajevnih običajev, da so in ostanejo živ in funkcionalni del naše kulture." Tavčar se je pogovoril tudi s predsednikom ZCPZ dr. Zorkom Harejem. Ta se spominja obnove zborovskega petja na Primorskem po drugi svetovni vojni in fašističnem zatiranju in vsestranskega navdušenja, ki je to obnovo spremljalo: "Tisti fantje so bili pevci po glasu in srcu", pravi. V nadaljevanju je objavljen nagovor zvonoslovca Branka Melinka na prvem srečanju pritrkovalcev junija lani na Kontovelu. Berta Vremec je prispevala seznam mejnikov v delovanju ZCPZ, Marija Kerže pa piše o skrbi za vzgojo novih organistov. Več prostora je posvečenega tradicionalnim pobudam Zveze: božičnim koncertom, orgelskim tečajem, revijama Pesem mladih in Pesem jeseni, soorganiziranju revije Primorska poje, poletnemu pevskem seminarju, koncertu slovenskih samospetov, izdajanju publikacij in nastopanju Združenega zbora ZCPZ. Harej je napisal tudi spominski članek o pokojni prof. Elvi Miklavc Slokar in o dolgoletnem proseškem pevovodji in organistu Milku Cibicu. Glas naših zborov št. 3 objavlja tudi seznam glasbenih publikacij, ki so izšle v letih 1999 in 2000 med zamejci v Italiji in Avstriji. Najbolj živo in neposredno sliko zborovskega delovanja pa nam dajejo poročila o delovanju zborov od Štivanja do Žavelj. Gre za 27 "odraslih" ter za šest otroških in mladinskih zborov. Tu izvemo navsezadnje za pravo "zdravje" našega cerkvenega zborovstva in s pomočjo fotografskih posnetkov imamo tudi pred seboj podobe ljudi, ki vsako nedeljo bogatijo službo božjo v domačem kraju. Na koncu je objavljena tudi fotogalerija portretov nekaterih sodelavcev na pobudah ZCPZ.

NL

OSREDNJI GOVOR NA PREMSKEM SREČANJU KNJIŽEVNIKOV

GLAS KORENIN: PREKINITEV NA ZVEZAH (3)

FILIBERT BENEDETIČ

Zgodovinska resnica je tedaj amputacija Trsta z nasilnim posegom v živo tkivo duha in kulture, kar je povzročilo travmatično stanje, splošno obubožanje in nezadržno propadanje. Na ta nezadržni izziv je slovenski človek prav tako nezadržno odgovoril z uporom, ki se uvršča med prve naravne vire odpornosti in oboroženega boja proti fašizmu in nacizmu v vsej Evropi. In ko je Posebni fašistični tribunal uprizoril v Trstu septembra 1930 svojo prvo tragično farso z ustrelitvijo Bazoviških junakov, je tista salva strelav izvala nov magmatični izbruh skrivnih virov duha svobode in zaživela kot simbol neuklonljivosti Primorske. Glav-

na sestavina fašistične diktatorne stvarnosti v tem našem prostoru je namreč izhajala iz postopkov etničnega čiščenja, kar je prizadevalo usodne rane in neustavljivo krvavitev. In vse to se je dogajalo že v dvajsetih letih, in v tridesetih letih, in v začetku štiridesetih let, ko je Posebni fašistični tribunal z Drugim tržaškim procesom, na predvečer vkorakanja krvavih jezdecov z runastimi krizi in lobanjo v utrjeno območje novoustanovljene Hitlerjeve dežele Adriatisches Küstenland, zastavil svojo zadnjo neizterljivo hipoteko etničnega čiščenja. Kaj je resničnega v načelnem izpostavljanju vrednot moderne demokracije, če je kultura politike odsotna in povsem zapostavljena ob prevladi

politike nekulture? Utemeljitev sedanjosti ob vstopu v tretje tisočletje, po vsem, kar se je zgodilo v preteklem stoletju, je vsekakor imperativ ne samo za Evropo v razsežnostih svetovnega reda, pač pa tudi za to našo svetovrstno stvarnost v prostoru, ki bi ga radi opredelili kot vzor civilizacije na meji. Zato pa je treba vedeti, ne pa sprenevedati se, kakor to delajo razni politični nestrpneži, ki pojmujejo narodno zavest in zvestobo vrednotam kulture samobitnosti pripadnikov manjšine kot tujek, če že ne kot motilni element za prevladujočo družbeno stvarnost. Res je potrebno gledati naprej in premagati neizterljivo hipoteke preteklosti, toda ne s civilno smrtjo kulturnega samobitnega izraza manjši-

ne, pač pa z ohranjanjem, negovanjem in zaščito njene drugačnosti v dobrobit skupne duhovne blaginje vseh državljanov. Ob vseh dobrih namerah v imenu politike dialoga, solidarnosti, ob vseh prizadevanjih za izgradnjo evropskega doma narodov, za reševanje manjšin, za obnovo porušeni domov ob še svežih gomilah vseh bližnjih in daljnih inčič Sarajeva, je prav porazno upirati pogled v nove zidove, ki nastajajo v Evropi po šengenskem sporazumu, zreti v brezciljno tavanje svetovnega naroda obupancev, nagnetenih na razpadajočih plovilih, v živinskih vozovih, sredi razžrtih zemljišč v begunskih taboriščih, je prav porazno poslušati vso to srhljivo neuslišano trkanje, ki kaj hitro postane običajna nadloga in nezaznavna vremenska motnja. Zato je treba vedno znova prestavljati resničnost sanj preteklosti v sedanjost, pa naj gre za podobo Bratuževega pasijona v goriški sveti noči ali za Rižarno, edinega koncentracijskega taborišča v zaphodni Evro-

pi, postavljenega sredi mesta, s svojo pečjo in visokim dimnikom, ki je vsako noč zastiral tržaško nebo s kopreno sajastega in osladnega dima sezganih trupel naših živih pokopanih žrtev; in vzporedno z vsem tem, resnična dejstva zgodovine govorijo tudi o jasnosti vseljudske izbire, o trdoživosti naših ljudi, o njihovem odporu in uporu, o njihovem junaskem boju za življenje in svobodo, o njihovi zmagi. Zato je treba vedeti. Osvobodilna fronta slovenskega naroda je konstitutivni element Republike Slovenije. Enačevanje vrednot narodnoosvobodilnega boja z nacionalističnim zasvojevalnim nasiljem fašizma je nesprejemljivo, neopravičljivo in podlo, in to ne samo v odnosu do žrtev genocida, ampak tudi v odnosu do elementarne zavesti odpornosti, tistega veličastvenega in samobitnega vseljudskega gibanja, ki izhaja iz zimzelene duha svobode v izrazu ohranjanja, zaščite in priznanja človeških pravic.

DALJE

V BENETKAH IN LJUBLJANI

TRI RAZSTAVE BAROČNE UMETNOSTI

MARKO VUK

Podpisani sem si v letošnjem maju lahko ogledal tri razstave baročne umetnosti, dve v Benetkah in eno v Ljubljani. Na otoku San Giorgio v Benetkah je bila na ogled razstava Antonia Canaleja - Canaletta (1697-1768), v muzeju Correr na Markovem trgu v istem mestu pa razstava njegovega nečaka Bernarda Bellotta (1720-1780). Gre torej za dva znana beneška vedutista, pripadnika dveh generacij, ki sta slikarstvo 18. stoletja obogatila z nepozabnimi vedutami in vpogledi v življenje v Benetkah, pa tudi v drugih evropskih mestih v obdobju, ko se je iztekala večstoletna slava Serenissime.

Antonio Canale-Canaletto je svojevrsten upodabljaev motivov iz Benetk in iz beneške lagune, potoval pa je tudi v Anglijo in tudi tam trajno obeležil značilne vedute. Morda bo kdo v teh slikah, ki so realistično zasnovane, videl le nekakšne razglednice, a pri njih gotovo ne gre le za to. Očitna je skoraj fotografska vernost izbranemu arhitektonskemu in naravnemu motivu, na večini slik se pojavlja tudi človeška figura, sicer ne v prvem planu, marveč podrejeno v resničnem okolju, tako npr. pri vsakdanjem delu, razvedrilo in ob svečanih priložnostih. Neme podobe so to, a kljub temu skrivnostno zgovorne, saj izza drž in gest naslikanih ljudi slutimo njihovo usodo, razpeto med bivanjem in nehanjem. K temu razpoloženju še pripomorejo značilni beneški kanali, trgi in ulice z nešteti slikovitimi pročelji mestnih palač in cerkva.

Zgoraj: V.J. Metzinger, Apoteoza sv. Frančiška Saleskega, olje, 1753, Narodna galerija v Ljubljani

Desno: A.C. Canaletto, Kamnoseška delavnica marmorja San Vidal, olje, ca. 1727, National Gallery v Londonu

Nekaj posebnega so Canalettovi capricci, nekoliko fantastično naglašene vedute, ki prikazujejo naravo, arhitekturo in ljudi, vse skupaj kombinirano v kompozicijah, ki so v resnici nemogoče. Na teh podobah se namreč prepletajo prvine resničnega in neresničnega. To pa so že tisti nastavki, ki postanejo popolnoma legitimni in normalni v nadrealističnem toku moderne umetnosti 20. stoletja.

Soroden v stilnem izrazu je Canalettov nečak Bernardo Bellotto, a je v vsebinskem pogledu zajel še bolj široko. Življenjska in umetniška pot ga je poleg Benetk zanesla tudi v Rim, Dresden in Varšavo (tu je nazadnje tudi umrl) in je tako bogate izkušnje beneških vedutistov zanesel v širši svet. Enako kot pri Canalettu se ponovno srečujemo z beneškimi kanali, palačami in cerkvami, Rim ga je navdušil z antičnimi ostanki, v Dresdnu in okolici je občudoval arhitekturo in široke pejzaže, avtentično je obeležil tudi širokopoteznost poljske prestolnice Varšave. Celoto preveva nekakšno

opevanje ustvarjalnosti človeka, ki je zmožen gradnje čudovitih palač, gradov in cerkva, človeška figura pa je pri njem tako kot pri Canalettu vedno podrejena upodobljenemu okolju.

V Narodni galeriji v Ljubljani je bila več mesecev na ogled velika pregledna razstava slovenskega baročnega slikarja Valentina Metzingerja (1699-1759), ki jo je pripravila dolgoletna, sedaj upokojena ravnateljica te ustanove dr. Anica Cevc. Gre torej za sodobnika obeh prej obravnavanih beneških slikarjev; rodil se je sicer v Loreni, a se je na Slovenskem tako udomačil, da ga smatramo kar za našega slikarja. Šolal se je v Italiji, verjetno v Rimu, v njegovem koloritu pa opazamo beneške vplive. Ta slikar je deloval v popolnoma drugačnih razmerah kot beneški vedutisti, glavni naročnik njegovih del je bila Cerkev, zlasti frančiškanski samostani. Metzingerjeva dela, okoli 300 evidentiranih, najdemo v Sloveniji, na Hrvaškem in avstrijskem Štajerskem, pa tudi v Nemčiji.

V vsebinskem pogledu je morda manj svetovljanski kot Canaletto in Bellotto, a se nam kljub temu izkazuje kot polnokrvni baročni umetnik, ki je virtuozno obvladal slikarske in slogovne zahteve oltarne slike, poleg upodabljanja figure pa je primerno pozornost posvečal tudi okolju dogajanja, kar zaznavamo npr. pri njegovi znameniti sliki *Nasičenje množice* (1747), ki se hrani v frančiškanskem samostanu na Tromostovju v Ljubljani. Na beneške vedutiste nekoliko spominjajo njegove upodobitve motivov iz Kranja. Na

PRED SOBOTNIM KONCERTOM FANTOV IZPOD GRMADE

ZBOR, KI STOJI KOT KRAŠKI ZID...

Na straneh našega lista pogosto pišemo o pevskih zborih, njihovih koncertih in delovanju. Prepričani smo, da je tako prav, saj je to dejavnost, ki med nami povezuje najširši krog ljudi. Zborovsko petje nam je blizu in je mogoče eden najbolj pristnih izrazov slovenske kulture in našega načina izražanja občutkov, misli in hotenj. Naši pevski zbori pa imajo ob glasbeni in povezovalni gotovo tudi še izrazito narodno in socialno koristno vlogo. Tudi zaradi tega je prav, da jim posvečamo potrebno pozornost.

Na ta dejstva smo pomislili, ko smo zvedeli, da Moški zbor Fantje izpod Grmade iz Devina vabi ob koncu svoje letošnje vsebinsko bogate in razvejane sezone na koncert, ki bo v soboto, 7. t.m., na borjaču pri Terčonovih v Slivnem. Ob tem se bodo spomnili tudi 35-letnice delovanja, saj je ta zbor začel z rednimi vajami v Devinu na začetku leta 1966 in sicer na domu Franca Antoniča, ki je bil tudi med pobudniki zbora. Prvi javni nastop pa so Fantje izpod Grmade imeli na občinskem prazniku vina v Narežini 26. junija 1966. Veliko vode je od takrat teklo po Timavi in veliko stvari se je spremenilo v vaseh okrog

Grmade, iz katerih prihajajo pevci. Ti kraji so spremenili svojo urbanistično podobo. Spremenila se je njihova narodnostna struktura z novimi naselitvami oziroma izseljevanjem domačinov. Družbeno-politična uprava teritorija je bila domačinom večkrat prej kračeha kot skrbna mati. Tudi v teh krajih pa se je v zadnjih desetletjih spremenil način življenja, tako da se zlasti med mlajšimi generacijami izgublja smisel za gojenje skupnosti in kolektivnih interesov, vse bolj pa se širi individualistično-hedonistični način mišljenja, ki zavrača skupne napore v občo korist in prvenstveno stremi po osebni zabavi in užitku.

Prav v takem okolju in času je torej delovanje naših pevskih zborov izredno važno, ker povezuje ljudi in jih vzgaja ter navaja na sodelovanje za dosego skupnih ciljev. V prvi vrsti to pomeni skrb za čim lepše petje, pomeni pa tudi voljo, da je zbor s svojim petjem prisoten med ljudmi, da sodeluje pri tistih pobudah, ki so za neko skupnost važne. Zato je prav, da pevski zbori nastopajo na spominskih proslavah, na prireditvah in ob verskih svečanostih, da pač pojejo, ko je to zaželeno in potrebno.

STR. 16

NA REŠETU

TAKJ IN DRUGAČNI CASNIKARJI

Marsikateri mlad človek si želi postati časnikar. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj od tega poklica pričakuje ali katere lastnosti misli, da so potrebne za dobrega časnikarja. Morda da mora biti bister, pošten, hiter, razgledan, iznajdljiv, radoveden in pa seveda - *conditio sine qua non* - da mora brezhibno obvladati jezik? Za radijskega oz. televizijskega časnikarja tudi ni vseeno, kako govori in kako nastopa pred kamerami. Malokdo se zaveda, da je to izredno zahteven poklic, katerega se ne naučiš kar mimogrede in - kot velja danes že za večino poklicev - da zahteva stalno izpopolnjevanje. Je pa tudi res, da je to eden od poklicev, ki ima največjo moč, ki lahko oblikuje javno mnenje, vpliva na dogajanje. Tudi v našem prostoru. V svojih zapisih se največkrat ustavljam pri oddajah, ki jih pripravlja programski oddelek. Vendar pa imajo verjetno največ poslušalcev poročila, tako radijska kot televizijska. Novice - lokalne, državne, novice iz Slovenije in iz celega sveta - so nepogrešljiv del Radia Trst A. In vsakodnevnih poročil je dovolj in so lepo časovno razporeje-

na, tako da poslušalci vsaj nekaterim lahko prisluhnejo. In navadno so oblikovana tako, da nudijo dovolj obširen pregled dogajanja v svetu, a da dajejo poseben poudarek vsemu, kar se dogaja v zamejstvu, česar jim ne daje nobena druga radijska ali televizijska postaja.

Vendar danes ne bom govorila o nekaterih pomanjkljivostih teh, že obstoječih oddaj, ampak bom govorila o oddajah, ki jih ni, a bi - po mojem mnenju - morale biti in ki bi nudile časnikarjem možnost, da stopijo iz anonimnosti. Čeprav se tudi časnikarji pritožujejo nad premajhnim številom zaposlenih, se mi namreč zdi, da bi morali biti kaj več kot samo zbiralci, prevajalci in oblikovalci novic. Naj pojasnim. V zadnjem času smo imeli politične, občinske in pokrajinske volitve. Volitve so medijski dogodek, ki ga časnikarji drugih postaj znajo zelo dobro izkoristiti za okrogle mize, soočanja kandidatov in programov, za komentarje... Poročanje Radia Trst A pa je bilo v vsej volilni kampanji sicer korektno, a nepopolno, dolgočasno, ni odražalo nahotosti in dramatičnosti volilnega obdobja. Prav tako so po volitvah

NAŠA SODELAVCA NA RADIU TRST A

Vечно si živa, Gorica! je naslov niza trinajstih radijskih oddaj, ki ga je napisal ob tisočletnici Gorice za slovenski Radio Trst A goriški avtor in naš sodelavec Janez Povše. V nizu uro trajajočih dobro dramatisiranih radijskih oddaj, ki ga je bil režiral Sergej Verč, je Janez Povše prikazal doprinos slovenskih književnikov in drugih kulturnikov skozi stoletja v Gorici in tako na živahen, dokumentiran in poglobljen način prikazal prisotnost slovenskih ljudi v Gorici in njihov delež pri ustvarjanju kulturnega ozračja v Gorici in na Goriškem, ki je tako označevalo in še označuje Gorico. Razgibanost niza oddaj Janeza Povšeta je radijsko dobro narejena, saj posamezni igralci doživeto interpretirajo različne pesnike in pisatelje in njihova dela. Zaradi zanimanja poslušalcev za oddaje *Vечно si živa, Gorica!* so se v programskem oddelku Radia Trst A odločili, da bodo radijski niz ponovili in sicer bo prva oddaja niza *Vечно si živa, Gorica!* šla v radijski eter ob 12. uri jutri, v petek, 6. t.m. Naslednjih dvanajst oddaj bodo na Radiu Trst A predvajali prav tako v petkih opoldan.

V nedeljo, 1. t.m., pa je že bila na sporedu prva oddaja iz niza, ki ga že četrto leto zapored piše naš kolega Jurij Paljk in nosi zgovoren naslov *Očka nekoliko drugače*. Igralec Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta Janko Petrovec podoživeto podaja družinske male zgodbe, ki so lastne vsakemu mlademu očetu, kjer sta tako mož in žena zaposlena in sta razpeta med službenimi in družinskimi dolžnostmi. Otroci seveda vnašajo v življenje zakoncev tako sol življenja kot tisti iskriki nemir, ki je značilen za vsako mlado zamejsko družino. Avtor ironično piše o lastnem doživljanju očetovstva, oddaje pa so napisane živo, saj predvsem otroški dialogi vnašajo tisto pestro in mestoma sočno govorico današnjih zamejskih otrok, ki mešajo v pogovorno slovenščino narečne in seveda tudi italijanske izraze, kar daje oddajam tisti kolorit in toplo domačnost, ki odlikuje naše kraje in našo stvarnost. Niz oddaj *Očka nekoliko drugače* je za Radio Trst A dopadljivo zrežirala Rosana Pasarit, oddaje pa so na sporedu vsako nedeljo 12. uri, takoj za oddajo *Vera in nas čas*.

7
ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

TEJ

TISKOVNO SPOROČILO

DEVIN-NABREŽINA: KRITIKE SSK

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti zelo kritično ocenjuje namero devinsko-nabrežinskega župana Voccija, da odpre v občinskem svetu razpravo, ali občina Devin-Nabrežina spoštuje dvojezičnost, ki jo določa občinski statut. Na podoben način, piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, bi lahko Menia ali Camber zahtevala, da se sedanji tržaški občinski svet izreče o tem, ali tržaška uprava Doma svobosčin spoštuje pravice slovenske manjšine ali ne.

Odkar velja delitev oblasti med različnimi organi, velja pravilo, da občinski svet daje smernice in uprava jih izvršuje. Zato je občinski svet zaključil svojo nalogo s tem, da je

odobril obvezno dvojezičnost poslovanja devinsko-nabrežinske uprave. Na potezi sta sedaj uprava in župan, ki morata dokazati z dejstvi in ne z razpravami, da izpolnjujeta navodila občinskega sveta. Zgleda, da tako ni, in je zato nezaslišano, da se skuša sedaj župan Vocci opravičiti s tem, da kliče na pomoč večino v občinskem svetu, ki naj bi krila pomanjkljivosti uprave.

Ravno tako ni sprejemljiv izgovor, da uprava nima denarja, saj je tudi Deželno upravno sodišče večkrat razsodilo, da pravice, ki jih je priznala, mora uprava spoštovati in si zanje priskrbeti sredstva na način, ki ga mora pač sama dobiti. Za devinsko-nabrežinsko občino pa se je večkrat izkazalo, da so sredstva prej uporabila za zunanje sodelavce, za nebitvene pobude, za razne konzulente, kot pa za potrebe, kot je prevajanje aktov, ki ga statut nalaga. In občinski statut odloča o manjšinskih pravicah na podlagi delegiranega odloka št. 9 iz leta 1997.

Slovenska skupnost računa na politično zrelost in demokratičnost članov občinske večine, še posebej slovenskih, da bo uprava zagotovila z dejstvi in s potrebno upravno skrbjo konkretno spoštovanje občinskega statuta, ki so ga določili izvoljeni predstavniki, piše še v sporočilu SSK.

POVOLILNA DRUŽABNOST SSK V SAMATORCI

V petek, 29. junija, je bila v agriturizmu Gruden-Zbogor pri Samatorci družabnost, na kateri so se zbrali izvoljeni predstavniki, prijatelji in somišljeniki Slovenske skupnosti ob izvolitvi vseh strankinih kandidatov na zadnjih upravnih volitvah na Tržaškem. Spregovorila sta pokrajinski in deželni tajnik Peter Močnik in Andrej Berdon, ki sta tudi opozorila na nujnost izvajanja zaščite in na pomen prihodnjih volilnih preizkušenj v devinsko-nabrežinski občini in v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

IN MEMORIAM

S. MIHAELA (MAGDALENA) PURGER

25. junija smo se s pogrebno sveto mašo poslovili od pokojne sestre. S. Mihaela Purger - krstno ime Magdalena - se je rodila 27. 5. 1911 v vemi petčlanski družini v Gabrovici (župnija Osp). Dopržila je šestletno osnovno šolo. Kot dekle je vstopila v gospodinjstvo šolo pri Šolskih sestrah v Tomaju, kjer se je tudi odločila za redovni poklic. Osemnajstletna je vstopila v noviciat 12. septembra 1939.

Delovanje S. Mihaele je bilo raznoliko in obširno. Lotila se je in se znašla v vseh gospodinjstvih delih, urejanju cerkva, vezilstvu in še in še. Predvsem pa je bila pridna pevka. Gospod ji je dal lep poln alt in rada je polna hvaležnosti prepevala Bogu v čast.

Po noviciatu je začela svoje delovanje v Beli peči. Med vojno je šla na Rab kot pomočnica pri bolniškem delu, nato pa se je ponovno vrnila v Belo peč. Leta 1945 je bila premeščena najprej v Žabnice, nato pa v Gorico v Alojzijevišče. Več kot dvajset let je delovala v Dolini v otroškem vrtcu kot kuharica in pomočnica. Ko so začela sestro leta 1978 sprejele gospodinjstvo na tržaški skofiji, so jo tudi tja določili za pomoč. Nekaj časa je bila predstojnica na podružnici v Borštu. Leta 1985 je bila ponovno premeščena v Žabnice, kjer je ostala do leta 2000, ko je zaradi težke in hude bolezni prišla

v provincialni dom v Trst. Pri vsem tem bogatem in raznolikem delu je imela vedno posebno skrb za bolnike. V vseh vaseh, kjer je bila nameščena, je poznala in obiskovala bolnike in ostarele po družinah.

S. Mihaela je odlikovala ubogljivost in ponižnost, saj je bila vedno pripravljena sprejeti katerokoli delo in v katerikoli skupnosti. Rada je ustregla in šla tudi za krajši čas v skupnost, če se je pokazala potreba.

S. Mihaela je bila tudi žena molitve in požrtvovalnosti. Tudi v onemoglosti in bolezni je vsak dan molila molitveno bogoslužje. Z molitvijo rožnega venca je lajšala dneve in ure, prepletene z bolečino, dokler je ne Gospodar življenja 21. junija poklical k sebi. Zapuščala nam zgled veselje, Bogu predane redovnice, ki je imela izreden čut za humor. Vsaka od nas nosi v sebi nešteto takih spominov. Tudi ko so bili dogodki resni, je vedno našla veselo, pozitivno besedo.

Bogu hvala zanj. Naj ji bo On bogat plačnik.

SOSESTRE

Ob mnogo prezgodnji smrti zaslužnega nabrežinskega kulturno-prosvetnega in športnega delavca, organizatorja in nepozabnega prijatelja

NEVENKA GRUDNA

izražata Vida in Savo Ušaj globoko občuteno sožalje vdovi Nevenki, otrokoma in vsem sorodnikom.

PODELITEV NAGRADE DR. FRANE TONČIČ 2000

VEČJA VLOGA ZNANOSTI IN RAZISKOVANJA

Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič je tudi letos podelil nagrado Dr. Frane Tončič v višini dveh milijonov lir za preteklo leto. Nagrado je že drugič prejela muzikologinja Luisa Antoni, in to za magistrsko delo Ansermetova smer v sodobni fenomenologiji glasbe, ki ga je zagovarjala na filozofski fakulteti ljubljanske univerze. Bralce naj spomnimo, da je Luisa Antoni prejela Tončičevo nagrado že leta 1994 za diplomsko nalogo o skladatelju Pierru Boulezu. Tokrat pa je ocenjevalna komisija bila mnenja, da je delo Antonijeve "zaradi avtoričinega širokega poznavanja in poglobljenosti v sodobne filozofske in muzikološke tokove kot zaradi interdisciplinarne obravnave vprašanja skladateljske ustvarjalnosti za slovenski kulturni prostor novost in nadvse dragocen, izvirni prispevek."

Posebno pohvalo je letos prejela raziskovalka Tanja Colja za delo Posredovanje kulture in identitete v mešanih zakonih - analiza konkretnih primerov. Avtorica se je odločila za to delo, ker je prepričana o potrebi bolj sociološkega pogleda na vprašanje mešanih zakonov. Delo Tanje Colje se deli na teoretsko razpravo in na raziskavo, obravnava pa pristope do etnične identifikacije.

Sicer, kot sta na podelitvi, ki je potekala v torek, 3. t.m., v galeriji Tržaške knjigarne, povedala predsednik Sklada Sergij Tončič Boris Kuret in pred-

FOTO KROMA

sednik ocenjevalne komisije Marko Kravos, je bilo tokratno število prijavljenih nalog veliko manjše kot v preteklih letih (čep prav točno število ni bilo razkrito). Iz tega sledi, da so izstopale le nekatere naloge, komisija pa se je posvetovala tudi z zunanjimi sodelavci. Podelitev Tončičeve nagrade pa je dogodek, ki ima posebno sporočilo: predstavlja pot iz preteklosti v prihodnost, ki ne pozna mejnikov in zastojev, ki pa mora temeljiti na trdnem znanju in prožni ustvarjalnosti, "ker nam le to dvoje daje samozavest in veljavo v širši družbi". Naloge kandidatov za Tončičevo nagrado dokazujejo, da se nove generacije tega zavedajo

in da tudi v naši ožji skupnosti narašča vloga znanosti in raziskovalnih postopkov. Mladi se zavedajo tudi, kako se vsak dosežek, vsaka uveljavitev lahko opira le na individualno ustvarjalnost. Strokovna in specialistična opredelitev pa sta pogoj za ponesitev podobe naše skupnosti v svet. Upati je, da bodo metodologije dela teh naših mladih znanstvenikov prevzele tudi naše manjšinske organizacije in ustanove pri svojih upraviteljskih nalogah.

Na koncu naj obe nagrajenki, še posebej pa Luisa Antoni, ki je večkrat sodelovala z našim časopisom, prejmeta tudi čestitke Novega glasa.

CIRILMETODOVO SLAVJE NA VEJNI

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu tudi letos prireja tradicionalno slavlje v čast svetima bratoma Cirilu in Metodu, ki bo, kot vsako leto, v nedeljo, 8. t.m., ob 17.30 v Marijinem svetišču na Vejni. Letošnje slavlje bo v znamenju tudi 150-letnice Bratovščine sv. Cirila in Metoda, ki jo je ustanovil blaženi škof Slomšek, vodil pa ga bo letošnji edini primorski novomašnik, jezuit Jožko Zajec iz Črnega Vrha nad Idrijo. Prireditelj, ki vabijo k čimvečji udeležbi, pričakujejo, da se bo slavlja udeležil tudi novomašnik Goran Avramov iz Beograda.

V SOBOTO V NABREŽINI

GANLJIVO ZADNJE SLOVO OD NEVENKA GRUDNA

Ljudje so prišli iz bližnjih in daljnih krajev, da se poslovijo od dragega Nevenka Grudna. Že dolgo ni Nabrežina videla take množice, ki je mirno in tiho čakala v vrsti, da se pokloni pred pokojnikovo žaro, ki je bila položena na mizico, pogrnjeno s prtom z narodnimi motivi, ob strani pa so stale domačinke v narodnih nošah ob šopkih s slovenskimi barvami. Bila je to prava manifestacija slovenstva na tem ožroženem kosčku naše zemlje. V ozadju se je tiho slišala primerna glasba, dokler ni domači mešani

zbor zapel par otožnih pesmi, ki jih je Nevenko tako ljubil.

Pogrebni obred in mašo so opravili trije duhovniki: domači župnik Breclj, domačin Godnič, ki je pokojnika poročil, ter gospod Stuard, župnik iz Boršta, kjer je poročena pokojnikova hčerka. Med sv. mašo so cerkvene pevke občuteno pelevale in izkazale Nevenku svojo hvaležnost. Župnik Breclj je med pridigo prikazal zasluge pokojnika, ki se je žrtvoval na vseh področjih in ki naj nam bo za zgled. Pogrebni sprevod je krenil proti pokopališču, žaro pa

so nosili izmenoma: žena Nevenka, sin Matej, zet Tomaž ter prijatelji. Ob odprtem grobu je spregovoril predsednik društva Niko Pertot (govor objavljamo na 16. strani), ki se je z izbranimi besedami spomnil vsega dobrega, kar je Nevenko naredil za celotno skupnost in se mu zahvalil, posebej pa je poudaril njegovo dosledno pripadnost slovenstvu. Pevski zbor, katerega je bil ustanovitelj, mu je v slovo zapel še dve pesmi, od katerih je zlasti zadnja Bori presunila vse prisotne, ko je solo brezhibno zapel bratski prijatelj tenorist Ladi Mhc. Marsikom se je orosilo oko ob tako občutnem petju tistih pesmi, ki jih je pokojnik tako ljubil in do še nedavnega prepeval.

Naše občestvo je tako izgubilo še enega nesebičnega narodnega delavca, ki ga bomo še dolgo pogrešali. Ostal bo živ in hvaležen spomin na vse, kar je v prekratnem življenju storil za narodov blagor. Življenje mora dalje, a kot je dejal predsednik Pertot, "Nič več ne bo, kot je bilo!". Dragemu prijatelju gre tudi zahvala našega tednika, preostalim domačim pa izrazi iskrenega sožalja.

ZAHVALA

V družbi toliko prijateljev in znancev smo se veliko lažje za vedno poslovili od našega

NEVENKA GRUDNA

Vsem iskrena hvala.

Posebej bi se zahvalili domačemu župniku Breclju za besede tolažbe, gospodu Stuardu in prijatelju gospodu Godniču ter cerkvenim pevkam.

Iskrena hvala narodnim nošam, društvenemu pevskemu zboru, predsedniku Niku Pertotu ter vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti, in tistim, ki so darovali v dobrodelne namene.

Svoji

Nabrežina, 5. julija 2001

V NEDELJO V RIŽARNI

SV. MAŠA ZA ŽRTVE

Slovensko pastoralno središče v Trstu je tudi letos, kot vsako leto, priredilo sveto mašo v Rižarni v spomin na tamkajšnje žrtve ter na vse žrtve druge svetovne vojne. Maša je bila v nedeljo, 1. t.m., v mrkem poslopju nekdanje tovarne, ki jo je nacifašistični okupator spremenil v uničevalno taborišče. Maševanje je vodil župnik v Štjaku in zvonoslovec prof. Branko Melink ob somaševanju vodje Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marija Gerdola in pomočnika p. Raika Ropreta. Pel je Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Davorina Starca.

V svoji pridigi se je prof. Melink zaustavil zlasti pri poudarku, da je kraj, kjer so se zbrali pri maši, sveta zemlja in da je tam Bog prisoten, ker je to bil kraj trpljenja. Zato se je treba sezuti in se prikloniti, da se lahko imenujemo ljudje in kristjani. Zaustavil se je tudi pri pismih obsojencev na smrt, ki so pretresljiva zaradi teže življenja ter zaradi ljubezni do svojih dragih in vere, ter pri pomenu življenja, ki je bolj pomembno in kakovostno tudi zato, ker se mnogi niso pustili umoriti tudi duhovno.

DRUGO SREČANJE PRITRKOVALCEV V BOLJUNCU

NAŠA SLOVENSKA POSEBNOST, KI JO JE TREBA OHRANITI

Kot smo že na kratko poročali v prejšnji številki, je Zveza cerkvenih pevskih zborov v nedeljo, 24. junija, priredila drugo srečanje pritrkovalskih skupin z naslovom *Pojó, pojó zvonovi...* Srečanje je letos potekalo v znamenju praznovanja boljunskega župniškega zavetnika sv. Janeza Krstnika in zaključka obnovitvenih del v vaškem zvoniku. Kot je številnim udeležencem dejal župnik msgr. Franc Vončina, so najprej obnovili zunanjsčino zvonika, nato so zgradbo ojačili in popravili stopnice. Zgradba je torej popravljena, sedaj pa bo treba postaviti na mesto tudi zvonove. Župnijo so obnovitvena dela stala več deset milijonov lir. Da bi krila to nezamisljivo denarno vsoto, je prejela posojilo dežele Furlanije-Juljske krajine, ki ga bo morala vračati do leta 2016.

Uvodni del srečanja je potekal v domači cerkvi, kjer je občinstvo najprej prisluhnilo pesmi in besedi. Prisotne je pozdravil dolinski župan Boris Pangerc, ki je med drugim opozoril na pomen prošenja v slovenskem izročilu. Gre za praznik, ko se v vasi med drugim tudi utrjujejo medsebojne vezi znotraj skupnosti. Poudaril je tudi bogato pritrkovalsko tradicijo v Bregu, za katero velja od časa do časa tudi manjše zanimanje, ki pa je še vedno živa in aktualna. Sicer je pritrkovanje pristen izraz slovenske ljudske kulture, je del naših kore-

FOTO KROMA

nin, katerim je treba dajati soka. Po besedah zvonoslovca, sicer župnika v Štjaku, prof. Branka Melinka, pa je treba ohraniti zlahtnost pritrkovanja, te slovenske posebnosti, da jo večina sprejme kot obogatitev in ne kot ogroženje. Danes je treba skrbeti predvsem za kakovost, je dejal prof. Melink, ki je tudi poudaril pomen povezovanja posamičnih glasov, da imajo svoj pomen in sporočilo. Naj zvonijo tisoč zvonov, da nas vse skupaj dviga.

Spored, ki ga je povezoval Marijan Kravos, se je začel s petjem in recitacijami: Združeni zbor ZCPZ je tako pod vod-

stvom Edija Raceta in ob orgeljski spremljavi Davorina Starca zapel vrsto Marijinih pesmi, kjer je še posebej omenjeno zvonjenje. V recitatorskem delu pa je Martina Slavec podala nekaj pesmi na tematiko zvonov in zvonjenja, ki sta jih napisala breška pesnik Aleksij Pregarc in Boris Pangerc. Narečno pesem Danile Tuljak pa je prebral kar sam župan Pangerc. Osrednji del srečanja je predstavljala seveda nastop pritrkovalskih skupin. Na boljunskem srečanju so nastopile tri skupine, ki so zaigrale vsaka po tri motive: kot prvi so nastopili pritrkovalci iz Doline, šestčlanska

skupina, ki jo vodi Rado Štrajnc (pritrkoval je tudi župan Pangerc). Sledila je pritrkovalska skupina s Kontovela, ki jo sestavljajo štiri mlajši fantje, ki so se pritrkovanja lotili pred nekaj leti. Kot zadnji so nastopili pritrkovalci iz župnije sv. Marka v Koprju: gre za tričlansko skupino, ki deluje že šest let.

Srečanje je zaokrožila prijetna družabnost ob domači hrani in pijači, ki je po končanem sporedu potekala na dvorišču pred cerkvijo, k čemur je brez dvoma pripomoglo tudi lepo sončno vreme, ki je zaznamovalo tisto nedeljo.

IŽ

OBVESTILA

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča, da lahko do 7. julija vložijo interesi prošnje na ravnateljstva šol vseh vrst in stopenj za vključitev v ravnateljstva oziroma zavodne lestvice za podeljevanje suplenc. Prošnje morajo vložiti vsi tisti, ki so že ali še niso vključeni v pokrajinsko permanentno lestvico. Informacije in obrazce nudijo urad Sindikata ter ravnateljstva slovenskih šol vseh vrst in stopenj.

PRAZNOVANJE CIRILMETODOVE nedelje na Vejni. V nedeljo, 8. julija, ob 17.30 v znamenju edine nove maše na Primorskem in ob 150-letnici Slomškove Bratovščine sv. Cirila in Metoda. Mašo bo daroval novomašnik g. Joško Zajec, jezuit, doma iz Črnega Vrha nad Idrijo, ki prihaja iz Rima. Sodeluje domači cerkveni pevski zbor iz Črnega Vrha pod vodstvom Katje Bajc Felc. Pričakujemo tudi novomašnika iz Beograda g. Gorana Avramova. Prijazno vabljeni naše narodne noše, skavtje in skavtjinje ter vse božje ljudstvo!

ŽADVAJSET let poteka na župnijskem vrtu v Nabrežini Počitniško veselje. Vsako sredo ob 9.30 (po kratki maši) potekajo igre, tekmovanje in kopianje.

SKLAD MITJA Čuk obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča na Proseku: od 2. do 13. julija od 8. do 17. ure in od 30. julija do 10. avgusta od 8. do 17. ure v otroškem vrtcu. Poskrbljeno bo za prevoz s trga Oberdan. Poletno varstvo: od 2. julija do 31. avgusta od 8. do 13. ure na Opčinah. In-

formacije in vpis: Sklad Mitja Čuk Opčine - Dunajska cesta 19 (nekdanja Narodna ulica 77), v dopoldanskih urah (telefonska številka 040 212289). Na Goriškem - Doberdob: od 18. junija do 13. julija od 8. do 17. ure v osnovni šoli. Sovodnje: od 30. julija do konca meseca avgusta na osnovni šoli. Informacije in vpis: Damjana Češčut (telefonska številka 048182087 - mobilni telefon 0335 5952551).

ŽE TRADICIONALNI dnevi duhovnosti za žene in starejša dekleta v Domu blagov nad Trstom bodo tudi letos, in sicer od ponedeljka 20. do srede 22. avgusta. Prijavo sprejema gospa Norma Jež (tel. 040 299409).

DAROVI

V SPOMIN na nepozabnega Nevenka Grudna darujejo: Tatljana in Antek po 100.000 lir za Mešani pevski zbor Igo Gruden in za cerkveni zbor; Mila in Drejc po 100.000 za Mešani pevski zbor Igo Gruden in za cerkveni zbor; Manica in Evgen po 100.000 za Mešani pevski zbor Igo Gruden in za cerkveni zbor.

ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu: v spomin na Tullia Zagheta darujejo Erminija in Dušan Žerjal 50.000 lir; v spomin na Tullia Zagheta daruje Grazia Gerdol 50.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v hvaležen spomin na msgr. Marijana Živica daruje Grazia Gerdol 50.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: ob pogrebu Milene Puntar 300.000 lir; ob krstu Gorgia Sinigoja 100.000; Rudež 20.000; Grlanc 100.000; izletniki 50.000; Sulčič 70.000; ob krstu male Shari R. 50.000; Zidarič 30.000; C.D. 35.000; Piloti 35.000; v spomin na Danilo Jerman S. daruje Vera P. 50.000; družina Petaros iz Boršta v spomin na Nevenka Grudna 200.000; družina Gruden ob pogrebu dragega Nevenkota 300.000 lir.

IZLET KLUBA PRIJATELJSTVA V SLOVENSKE KONJICE IN ŽIČKO KARTUZIJO

ODKRIVANJE ZANIMIVOSTI IN LEPOPOT ŠTAJERSKE (3)

NADA MARTELANC

Grof Otakar je verjetno spoznal kartuzijane na potovanjih po Franciji in po Italiji in morda zato želel zgraditi samostan zanje. Z dograjevanjem Žičkega samostana je nadaljeval njegov sin Otakar IV., prvi štajerski vojvoda.

V 16. stoletju je samostan imel velike težave: turški vpadi; kmečki upori; menihi, ki se niso več držali strogega reda; Lutrova vera. Leta 1595 so red obnovili in uredili gospodarstvo, ki je po zaslugi daril postalo mogočno. Zaradi turških vpadov so okrog gornjega samostana sezidali močan zid in izvidniške stolpe. Takrat so se zatekli v gornji samostan tudi laični bratje iz spodnjega samostana.

Pred glavnim vhodom v samostan stoji še danes (lepo obnovljeno) gostišče "gastuž" (Gasthaus) iz 15. stoletja. Tam so se ustavljali popotniki. Kasneje je v njem prebival biričvratar.

Leta 1765 so slovesno praznovali šeststoletnico ustanovitve Žičke kartuzije. Toda kmalu zatem - leta 1782 - je Žička kartuzija prenehala živeti. Avstrijski cesar Jožef II. je namreč zaprl samostane.

V Žički kartuziji je bilo pokopanih - poleg menihov - tudi več članov plemiških družin: ustanovitelj Otakar III. z ženo in sinom Otakarjem IV., Konjiški, pa tudi nekateri Žovneški (kasnejši Celjski grofje).

Od vse mogočnosti vidimo danes le še ostanke zidov, stolpov, stavb. Stolp, v katerem so nekoč sušili ribe, so podjetni ljudje spremenili v muzejček in prodajalno zdravnih zelišč. Kajti tu spet gojijo zdravilne rastline, nad 50 vrst; ne menihi,

ampak domačini. Ponudili so nam različne zeliščne namaze na posebnem kruhu in različne napitke (neke vrste likerje). V muzeju smo lahko videli belomeniško oblačilo iz konopljinog platna. Poleg zelišč prodajajo tudi energetske kozarce s "posebno energijo", ki jo baje daje ta kraj.

Knjižico o zgodovini Žičke kartuzije pa sem kupila v "gastužu", kjer tudi prodajajo zelišča, imajo pa seveda tudi gostinski obrat. To je najstarej-

ša gostilna v srednji Evropi. Mi pa smo zaužili dobro kosilo s krajevnimi specialitetami na nekoliko oddaljeni turistični kmetiji "Krošlavi" v vasi Kraberk. Mene je zanimala predvsem soba, ki je na novo urejena "kmečka izba" z "Bogkovim kotom" in novim velikim lesenim rožnim vencem na steni, kot je bilo nekoč po vseh kmečkih domovih. Poleg tega krasijo steno lesene tablice s podobo blaženega Slomška in njegovih pesmi. Fotografirali

smo se pred enim od kmečkih poslopj.

Popoldne smo si ogledali lepo urejeno mesto Slovenske Konjice s starim gradom, zanimivimi cerkvami, negovanimi parki in trgi. Resnično zasluži nagrado Entente Florale in naziv "Mesto cvetja in vina". Vino dobiva iz številnih okoliških vinogradov.

Na povratku smo se še enkrat ozrli proti skalam v Žičah, kjer smo ob prihodu opazovali z avtobusa "žički grobeljnik", ki je endemit, to je rastlina, ki uspeva v omejenem območju. Ta deset do dvajset centimetrov visoka zel z rumenimi cvetovi raste le v okolici Žič in je zavarošana kot naravni spomenik.

Ko smo se vozili mimo Celja, smo poslali pozdrave tudi razvalinam nekdanjega celjskega gradu. Celjski grofje so se v moči kosali s Habsburžani. A kam so jih privedli njihova prevzetnost in zločini (Veronika Deseniška)? V izginotje. Zadnji celjski grof Ulrik je izgubil življenje v bojih s Turki daleč od doma: "Danes celjski grofje in nikdar več!", se je tedaj glasilo vzklik. Njihove posesti so dobili Habsburžani. Sic transit gloria mundi - Tako mineva posvetna slava. Za vse.

Po pravici povedano, si s tem na poti proti Trstu nismo belili glave. Bolj važni so bili veliki krofi na Trojanah. Bili smo srečni in zadovoljni, da smo preživeli lep, sončen dan, poln zanimivosti, v prijetni družbi.

KONEC

MOŠKI ZBOR FANTJE IZPOD GRMADE

vabi na

KONCERT

OB KONCU SEZONE IN 35-LETNICI DELOVANJA

v soboto, 7. julija, ob 20.30 na domačiji pri Terčonovih v Slivnem 22.

OBČNI ZBOR RADIJSKEGA ODRA

Kot vsako leto je imel Radijski oder svoj občni zbor ob koncu delovne sezone, na katerem so člani analizirali delo v pretekli sezoni in začetli smerne za nadaljnje delovanje. Na letošnjem občnem zboru, ki je potekal v sredo, 27. junija, na sedežu v ulici Donizetti številka 3, so člani tudi obnovili svoj odbor. Za predsednika Radijskega odra je bil izvoljen Marjan Jevnikar, v odboru pa so še Marjana Prepeluh, Marjan Kravos, Ivan Buzečan, Lučka Susič, Alenka Hrovatin in Matejka Maver. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Marjan Bajc, Marko Kandut in Mitja Petaros.

9

ČETRTEK, 5. JULIJA 2001

S 1. STRANI

PRAZNIK VSEH SLOVENCEV

Za njim je za mikrofon stopil beneški rodoljub Dino Del Medico, sicer podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo, ki se je v svojih besedah ozrl predvsem na sedanost in na nelahko obdobje, ki ga doživlja naša narodnostna skupnost. Po krahu o srednjega bančnega zavoda in gospodarstva, ki je bilo z njim povezano, so veliko izgubo utrpeli tudi v videmski pokrajini, kjer so tamkajšnji ljudje ostali, kljub desetletnim pritiskom in emigraciji, zavedni Slovenci. Ne nazadnje je špetski dvojezični center najlepši dokaz utripa Nadiških

je to pripetilo slovenskemu, so bili odgovorni politiki pripravljene na izziv, razumeli so zgodovinsko priložnost in jo izkoristili. Takrat je slovenski narod doživljal res enkratno obdobje, ko smo si bili enotni kot še nikoli v zgodovini in ko razlike, ki so bile sicer prisotne med nami, niso obtežile medsebojnih odnosov. Vojna je pokazala, da smo bili Slovenci dobro pripravljeni in sposobni braniti lastno državo. Krvni davek na Slovenskem je bil sicer majhen, vendar razlog je bil vezan na dejstvo, da so se slovenski politiki odločili za pot diplomacije, medtem ko fizične sile niso uporabili. Lojze Peterle je med drugim močno podčrtal, da slovenska osamosvojitve ni bila odvisna od vlade, diplo-

10

ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

FOTO BUMBACA

dolin, saj je danes najštevilnejše šolsko središče.

Sledil je slovesen trenutek, ko so na oder stopili Srečko Lisjak in veterani, ki so zaslužni za obrambo slovenske samostojnosti, točneje Rožne doline, Vrtojbe in Nove vasi. V imenu SSK-ja sta jim Rafko Dolhar in Tomaž Pavšič podelila zaslužna priznanja. Sam

macije ali vojske, temveč in primis se je oprla na slovenske narodnjake in slovenska srca iz vseh treh Slovenij, ki so svoja hotenja izrazili na plebiscitu, sicer pa je bila njihova podpora močno zaznavna.

Pomembna pomoč je prišla iz zamejstva, kjer smo Slovenci doživeli nelahke zgodovinske trenutke, prvi plačali

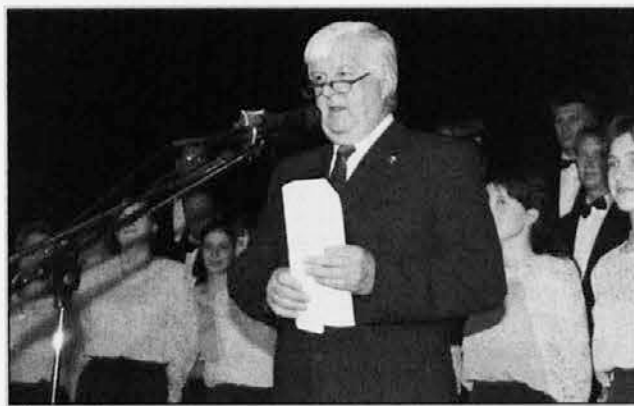

FOTO BUMBACA

predsednik Združenja veteranov je nagovoril prisotne in povedal, da je prihodnost samostojne Slovenije odvisna od nas samih, in to Slovencev, ki živimo tudi izven matičnih meja. Sam Lisjak pa je podelil priznanje Marjanu Terpinu za dragoceno in zaslužno vlogo, ki jo je odigral v ključnih trenutkih osamosvojitve Slovenije.

Zgodovinskih trenutkov v devetdesetih letih se je spomnil tudi podpredsednik SSK-ja Tomaž Pavšič, ki se je ponovno zahvalil zamejskim družbenopolitičnim predstavnikom za dragoceno pomoč v nelahkih trenutkih.

Po utrinku slovenske narodne pesmi, za katerega je poskrbel zbor Sedej, je na oder stopil slavnostni govornik in gost večera, eden od očetov slovenske samostojnosti in prvi premier Republike Slovenije Lojze Peterle. Povedal je, da se zgodovina le redkokdaj nasmeje danemu narodu. Ko se

krvni davek fašizmu, v zgodovinskem spominu nosimo veliko tragičnih zgodb, začeni z usodo, ki je doletela Lojzeta Bratuža, pa vendar smo v tistih ključnih trenutkih odigrali bistveno vlogo, ko nismo bili most med narodi, temveč pravi subjekt.

V prihodnosti nas čakajo pomembni izzivi, bistveno pa je, da bomo znali na te izzive pravočasno in primerno odgovarjati. Tudi vstop Slovenije v EU bo zgodovinski trenutek, ki bo pomemben tudi za slovensko manjšino, predstavljal bo veliko možnost, če ne bomo tarnali, se nam bo lahko ponovno zgodilo, da se nam bo zgodovina nasmehnila.

Slavnostno proslavo ob desetletnici samostojnosti Republike Slovenije so obogatili pevci Slovenskega okteta, ki so prisotnim ponudili izbor slovenskih narodnih pesmi, tako da se je slavnostno praznovanje zaključilo na najlepši način.

MSGR. OSKAR SIMČIČ ZLATOMAŠNIK

Minuli ponedeljek je msgr. Oskar Simčič pri sestrah Čudodelne svetinje daroval mašo, ki je pomenila zanj 50 let mašništva, že v nedeljo pa je v cerkvi na Subidi s krminskimi verniki praznoval. Msgr. Simčič se je rodil 4. maja 1926 v Medani, kjer je obiskoval osnovno šolo, nakar je bil leto dni na šolanju v Krminu na strokovni šoli, kasneje v goriškem in nato v videmskem malem semenišču. V letih 1947-51 je študiral bogoslovje v Gorici, kjer je bil posvečen v duhovnika 2. julija 1951. Najprej je nastopil pastirsko službo kot prefekt v Alojzijevišču, nakar je odšel na študij teologije v Rim, kjer je dosegel magistririj (licenco) iz teologije na Gregorijanski univerzi. L. 1956 se je vrnil v Gorico, bil imenovan za kaplana v Števerjanu, takrat je upravljal tudi duhovnijo na Jazbinah, in postal l. 1969 župnik v Števerjanu. Števerjanci so mu še danes hvaležni za Sedejev dom, ki so ga takrat na vasi zgradili. V letih 1961-69 je na videmski teološki fakulteti poučeval slovenski jezik, od l. 1964 pa je v Gorici v bogoslovju predaval moralno teologijo, ki jo je poučeval tudi v Trstu in Vidmu. Leta 1972 je odšel na študij v Rim, kjer je doktoriral v teologiji z dizertacijo o verskem izkustvu Frančiška Asiškega. Pri študiju in dizertaciji se je sprijateljil s slovenskim teologom, pesnikom in eshatologom prof. Vladimirjem Truhlarjem, ki ga je kasneje predstavil v širšem slovenskem in italijanskem kulturnem prostoru. Msgr. Simčič se je po vrnitvi vključil v življenje krajevne Cerkve, je pa tudi dejavno prisoten na kulturnem področju slovenske skupnosti. Goriški nadškof msgr. Cocolin ga je imenoval za kanonika-penitenciarja goriškega stolnega kapitlja, postal je nadškofov vikar za slovenske vernike in je tudi škofov kancler. Zahtevna mesta v kuriji je msgr. Simčič

vedno opravljal vestno in tako je tudi danes, ko je tesen sodelavec nadškofa msgr. Dina De Antonija. Ves čas je tudi predavatelj na videmski teološki fakulteti, bil pa je vrsto let katehet na slovenskih šolah v Gorici. Msgr. Simčič je tudi cerkveni sodnik pri cerkvenem sodišču Treh Benečij za zakonske pravde in v javnosti nastopa tudi kot predavatelj. Msgr. Simčič je tudi predsednik najstarejše slovenske knjižne založbe GMD, pomemben pa je tudi kot odlični prevajalec na goriški nadškofiji, kjer skrbi, da so najvažnejši cerkveni dokumenti prevedeni v naš jezik. Njemu gre zahvala, če je zaključni dokument sinode goriške nadškofije izšel tudi v slovenskem jeziku.

Teh nekaj skopih podatkov ne more povedati vsega o dr. Simčiču, ki je veliko časa skrbel tudi za slovenske vernike v Milanu in Ronkah, saj je njegovo delo polno in zahtevno. S svojim umirjenim nastopom, jasno besedo in trdnimi stališči je tudi nam, ki delamo pri Novem glasu, v oporo in nam večkrat pomaga s prevodi, zapisi in dobri nasveti. V imenu naših bralcev, uprave in uredništva Novega glasa ter vse slovenske narodne skupnosti zlatomašniku iskreno čestitamo!

JUP

PROF. STANKO JERICIJO ZLATOMAŠNIK

Prejšnje dni je v Gorici obhajal petdesetletnico mašništva profesor Stanko Jericijo, slovenski dušni pastir v cerkvi sv. Ignacija na Travniku in priznan glasbenik.

Stanko Jericijo se je rodil 20. julija 1928 v Avčah nad Kanalom. Teologijo je študiral v Gorici in v Vidmu. V duhovnika je bil posvečen 2. julija 1951. Kot kaplan je najprej deloval v Furlaniji (Romans, Škocjan in Ronke), kasneje je prišel v Gorico kot slovenski kaplan na Travniku.

Glasbo je najprej študiral pri prof. Mirku Fileju in nato na konservatoriju Tartini v Trstu, kjer je leta 1968 diplomiral iz klavirja, ter na konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah, kjer je diplomiral iz zborovske kompozicije. Bil je nato dolgoletni profesor petja in glasbene vzgoje na učiteljski šoli Simon Gregorčič oz. na srednji šoli Ivan Trinko v Gorici. Kot dirigent je dolgo let vodil MePZ Lojze Bratuž v Gorici in tudi zbor S. Ignazio na Travniku, ki ga še vedno vodi.

Kot skladatelj je med večjimi deli napisal Pasijon po sv. Marku za solo, zbor in orkester, prav tako mašo *Sic benedicam* in še mnogo drugih večjih del. Prav tako ima Jericijo za seboj velik opus zborovskih del na besedilo slovenskih avtorjev, za katera je prejel tudi več nagrad. Stanko Jericijo je izdal tudi zbirko orgelskih skladb.

Naš jubilar je predvsem dolgoletni slovenski kaplan na Travniku. Vsak goriški Slovenec ve, kaj to pomeni. Nekoč je bila travniška cerkev poleg stolnice središčna za slovenske vernike v mestu. Danes so se stvari sicer nekoliko spremenile, saj imamo slovensko nedeljsko mašo v številnih goriških cerkvah. Vseeno pa to ne jemlje cerkvi sv. Ignacija tiste vloge, ki jo je tudi v goriški preteklosti imela. In prav zato je

slovenska služba božja še danes tu tako pomembna, in to od znanih duhovnikov Ivana Kokošarja, Lada Piščanca do Mirka Mazore. Zlatomašniku g. Jericijo smo zato laho vsi slovenski verniki hvaležni za vse, kar je do danes zanje naredil.

Profesor Jericijo je tudi priznan slovenski glasbenik. Ni seveda tu mesto za širšo obravnavo tega aspekta njegovega delovanja, vendar pa lahko rečemo, da je na Travniku in drugje (za nas zlasti dolgo razdobje nadvse uspešen dirigent zbora Lojze Bratuž) prav v glasbenem oziru Stanko Jericijo toliko dal. S tem zborom je imel veliko koncertov pri nas in drugje. Sam je vedno dajal veliko vlogo renesančni polifoniji, posebno še našemu Gallusu. Koncerti od Rima oziroma Vatikana do Pariza, Slovenije in drugih območij (Koroška) so nedvomno zaznamovali zborovsko oziroma dirigentsko vlogo našega slavljence.

Ob koncu naj še sporočimo, da bo imel Stanko Jericijo svojo zlato mašo v nedeljo, 8. julija, ob 9. uri v cerkvi na Travniku. Vsi toplo vabljene!

Gospodu zlatomašniku naj gredo naše prisrčne in iskrene čestitke ob pomembnem duhovniškem jubileju.

AB

PO IMENOVANJU ODBORA NA POKRAJINI

SLOVENCİ ZAENKRAT KRIŽEM ROK

FOTO BUMBACA

Prejšnji četrtek je bila v dvorani pokrajinskega sveta prva seja novoizvoljenega sveta, ki je izšel iz volitev 10. junija. Glavnina se je bila posvečena predstavitvi programa, s katerim se je predsednik Brandolin predstavil s svojo ekipo na volilni preizkušnji. Dan pred sejo je potrjeni predsednik predstavil odbor, s katerim bo upravljal goriško pokrajino v prihodnjem petletju. Okoli imen odbornikov je bilo po 10. juniju veliko govora, ugibanj in polemik, saj je šlo za

pravo merjenje moči med tajniki strank koalicijske in predsednikom. Iz vsega tega je izšla potrditev pet šestin starega odbora, vključno s predsednikom sveta. Kako pa z večkrat obljubljenim slovenskim odborom? Zdi se, da bo v prihodnjih mesecih prišlo do razširitve odbora na 8 mest, v tem kontekstu pa naj bi Brandolin rešil še odprte nespornosti z nekaterimi koalicijskimi kolegi ter vprašanje predstavnika Slovencev.

SREČANJE KATOLIŠKIH TEDNIKOV

V Gorici so se 29. junija srečali uredniki katoliških tednikov, ki so vključeni v vsedržavno FISC. Med temi je tudi naš list. Srečanje je potekalo na sedežu goriškega nadškofijskega tednika Voce isontina. Razprava je tekla o raznih perečih vprašanjih, s katerimi se ta glasila danes srečujejo. Šlo pa je tudi za iskanje novih oblik sodelovanja in dialog med obmejnimi deželami. V tem smislu bo kasneje prišlo do stikov in pobud za večje sodelovanje tovrstnega tiska v naši deželi, na Koroškem in v Sloveniji.

AKORD IN HRAST NA SEGHIZIJU

V četrtek, 5. julija, se bo začelo v Gorici mednarodno zborovsko tekmovanje C.A. Seghizzi, ki poteka na različnih prizoriščih: v Kulturnem centru L. Bratuž, v deželnem Avditoriju in v dvorani Fogar. Tekmovanja se udeležujeta tudi slovenska zborovska Akord iz Podgore in Hrast iz Doberdoba, edina zborovska iz cele dežele Furlanije-Juljske krajine. MePZ Hrast nastopa v treh kategorijah (dve polifonski in folklorna), Akord pa v kategoriji vokalnih skupin. Doberdobski zbor se bo predstavil v soboto, 7. t.m., ob 11.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž in ob 16.30 v deželnem Avditoriju. Folklorni del programa pa bo izvajal v nedeljo, 8. julija, ob 14. uri v Avditoriju. Pevska skupina Akord pa bo pela v nedeljo zjutraj v deželni dvorani. Ljubitelji zborovskega petja so vabljene, da se udeležijo nastopov naših zborov.

POLETNA TABORJENJA GORIŠKIH SKAVKOV

OBETAJO SE KRASNI DNEVI

NAVIHANI TIGER

Šolske skrbi so se za vse šolarje spremenile v poletne počitnice. Poletje pa je za mnoge tudi čas, ko pridejo na vrsto posebne aktivnosti, kot so poletni centri in taborjenja, ki jih med šolskim letom ni mogoče izpeljati. Tudi Slovenska zamejska skavtska organizacija bo ob sklepu sezone za svoje člane organizirala razna taborjenja: enotedenski tabor za vejo volčičev in volkuljic (VV), dvotedenski tabor za vejo izvidnikov in vodnic (IV) ter enotedenski potovalni tabor za vejo roverjev in popotnic (NORP-PP).

Najmlajši otroci, osnovnošolci od osmega do enajstega leta starosti, ki spadajo v vejo VV, se bodo zbrali na taboru v Paljevem nad Plavami od 29. julija do 5. avgusta. Tamkajšnja lovska kočica se bo spremenila v galski zaselek Palium, domovi-

no Asterixa in Obelixa. Otroci bodo s pomočjo teh dveh junakov spoznavali galski svet ter se bojevali proti Rimljanom in Britancem. Prebivalci zaselka Palium so namreč edini, ki v Galiji lahko uspešno kljubujejo sovražnim narodom predvsem po zaslugi čudežnega napitka, ki zagotavlja nepremagljivost. Tabor bo vodilo 5 voditeljev s pomočjo roverjev v službi. Vlogo načelnika bosta prevzela Kristjan Tommasi - Dobri sokol in Katja Ferletič - Prizadevna fazanka. Veja IV, ki jo sestavlja srednješolska in višješolska mladina od dvanajstega do šestnajstega leta starosti, se bo na dvotedenski tabor podala v Veliko Bukovico pri Ilirski Bistrici od 16. do 28. julija. Taborni prostor bo postal rimsko cesarstvo, izvidniki in vodnice pa rimski državljani. Udeleženci si bodo morali najprej postaviti palače - šotore ter zgraditi najnujnejše ar-

hitekturne objekte - taborne zgradbe. Izvidnike čaka nato dvotedensko življenje, ki bo na las podobno vsakdanosti v antičnem Rimu. Vsak vod bo prevzel značilnosti posebnega sloja. Vodi bodo medseboj tekmovali za cesarjevo naklonjenost. Zelo pester program bo odločno pripomogel k temu, da bo lahko vsak vod in vsak član pokazal in dokazal vse svoje sposobnosti. Cesar bo ob sklepu tabora nagradil najboljši moški in najboljši ženski vod. Načelnika tabora bosta David Bandelli - Iznajdljivi gams in Martina Čerinc - Pogumna mravlja.

Veja NORP-PP, ki vključuje najstarejše člane skavtov (od sedemnajstega do dvajsetega leta starosti) se bo odpravila na potovalni tabor s kolesi od 8. do 15. julija. Načelnik tabora bo Štefan Tommasi - Prizadevni sokol. V petih dneh bodo roverji prekolesarili pot od Maribora do

Ljubljane preko Logarske doline. Nato se bodo z vlakom odpeljali v Ilirsko Bistrico, kjer bo taborila veja IV, in voditeljem izvidnikov pomagali pripravljati kraj za taborjenje. Roverji so se v pripravi tabora razdelili na tri skupine. Prva skupina pripravlja pot: njeni člani so se pozanimali za najboljše in najbolj varne ceste, poiskali so kraje za prenočišča ter preučili zanimivosti, ki jih bodo srečali na poti. Druga skupina skrbi za tehnično plat tabora: ustrezno so se pripravili za izredne primere predvsem, kar zadeva popraviljanje koles. Tretja skupina je zadolžena za pripravo programa. Sklenila je, da bo moral vsak udeleženec tabora pripraviti dveurno temo, ki jo bo moral predstaviti na taboru.

SZSO - Gorica bo tako spustila zastor nad letošnjo sezono. Obogatitev izkušenj, ki jih bodo prinesla letošnja taborjenja, pa bo gotovo predstavljala za člane in za voditelje motivacijo za uspešen začetek nove sezone v septembru.

DAROVI

ZA NOVI GLAS v spomin na pred kratkim umrlega msgr. dr. Kazimirja Humarja daruje prof. dr. Jože Velikonja iz ZDA 1.000 ameriških dolarjev.

ZA KULTURNI CENTER Lojze Bratuž v spomin na dr. Kazimirja Humarja daruje Franko Bratina z družino 100.000 lir.

V SPOMIN NA dr. Kazimirja Humarja darujeta D. in Z. za Novi glas 250.000 in za Kulturni center Lojze Bratuž 250.000 (skupaj 500.000 lir).

OBVESTILA

SSO - Gorica sporoča, da je 25. junija, stopil v veljavo poletni urnik, po katerem je urad odprt samo dopoldne od 9. do 13. ure, in to do 31. avgusta.

GORIŠKO ROMANJE v Lurd z UNITALSI bo letos vodil nadškof od 12. do 18. julija. Informacije in vpisovanje za slovenske udeležence: Joana Nanut (tel. št. 0481 21419 ali 0481 520233).

SKLAD MITJA Čuk obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča. Na Goriškem: Doberdob: od 18. junija do 13.

Julija od 8. do 17. ure v osnovni šoli. Sovodnje: od 30. julija do konca avgusta na osnovni šoli. Informacije in vpis: Damjana Češčut (tel. 0481 82087 oz. mobilni tel. 0335 5952551).

SKGZ v sodelovanju z Združenjem D. Bratina organizira v petek, 6. t.m., ob 18. uri v Kulturnem domu konferenco z naslovom *Slovenija 1991-2001 od federativne Jugoslavije do združene Evrope*. Sodelovali bodo minister RS za evropske zadeve Igor Bavčar, ambasador Marko Kosin in evropski poslanec Dimitrij Volčič.

ČESTITKE

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita dramski skupini PD Štandrež, ki je na Festivalu v Mavhinjah osvojila tri nagrade s komedijo *Namišljeni zdravnik*.

PD Štandrež čestita za pomembne dosežke v Mavhinjah Božidarju Tabaju za glavno moško vlogo, Christianu Benedettiju za najboljšo stransko vlogo in Jošku ter Franku Kogojju za najboljšo sceno.

OB KONCU ŠOLSKEGA LETA

IZIDI DRŽAVNIH IZPITOV

Konec preteklega tedna so izpitne komisije, imenovane za državne izpite na goriških višjih šolah, sklenile svoje delo. Vsi kandidati zadnjih letnikov so uspešno opravili državni izpit razen enega, ki je bil zavrnjen.

Na industrijskem tehničnem zavodu J. Vega so izdelali Monica Bressan (90/100), Filip Hlede (68), Manuel Makuc (65), Devid Miklus (60), Michele Petruz (60) in Marko Rutar (75). En dijak bo moral ponavljati peti letnik.

Boljše zaključne rezultate so dijaki dosegli na drugih zavo-

dih. Na trgovskem tehničnem zavodu Ž. Zois so z uspehom izdelali Alexis Paraschos (95/100), Mojca Paškulin (65) in David Perkon (78).

Na poklicnem zavodu za trgovino I. Cankar so izdelali Tamara Birska (90/100), Diana Brisco (67), Eva Cristancic (73), Tamara Maver (84), Aljoša Pavšič (87), Alessandra Peric (70), Andreja Pittoli (73) in Matjaž Valentinčič (61).

Klasični licej Primož Trubar zapuščajo dijaki Jaka Filipič (73/100), Vanja Miljavec (71), Mara Peric (92), Aljoša Pirjavec

FOTO BUMBACA

(62) in Tamara Visintin (100).

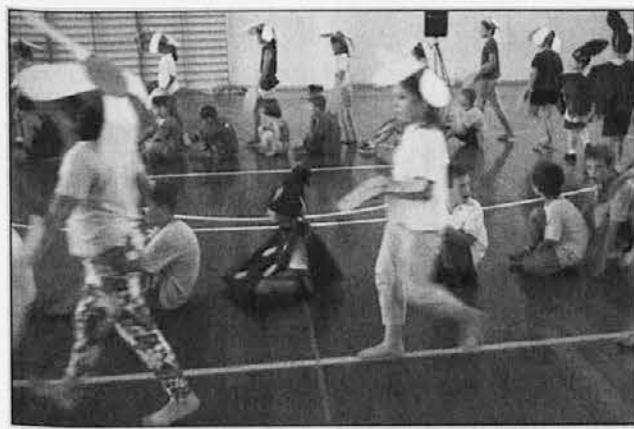
Najboljše rezultate so letos dosegli dijakinja pedagoškega liceja S. Gregorčič. Državni izpit so res uspešno izdelale Aleksija Ambrosi (100/100), Vesna Buzin (86), Katja Dorni (85), Jana Jarc (88), Helena Klanjšček (90) in Martina Marvin (94).

Vsem dijakom, ki so se z zaključnim izpitom poslovili od višješolskega središča, želimo, da bi se uspešno vpeljali v poklic ali izbrali najustrežnejši univerzitetni študij ter vztrajali in uspešno vzdržali do diplome. Še prej pa voščimo vsem lepe in sončne počitniške dni.

HD

TEČAJ V SKLOPU SREDIŠČA SREČANJA 2001

ZAPLEŠIMO SKUPAJ!

Pretekli teden so se otroci, ki se zbirajo na Srečanjih 2001, v telovadnici na Drevoredu učili skupinske plesne. Vodil jih je učitelj Franci s Plesne šole Urška iz Ljubljane, ki je s simpatijo in sproščenostjo takoj pritegnil v svet plesa vseh petintrideset osnovnošolcev, tudi tiste, ki so bili na začetku bolj vezani. Otroci so poldrugo uro dnevno vadili korake na razne melodije, kar so pokazali tudi na petkovem nastupu pred starši in sorodniki. Plesali so na glasbo iz musicala *Mary Poppins* in pravljice *Čarovnik iz Oza* (na sliki), se prepustili kosoški polki, ma-

careni, hip-hopu ter popevkama Sreča me je zapustila in Sokli. Plesni učitelj je v pozdravu vsem v telovadnici poudaril, da je ples pomemben družabni moment za sprostitve in hkrati za prijateljevanje, priložnost za utrjevanje medsebojnih odnosov in pomoči. Vse to se je tudi videlo na nastopajočih otrocih, ki so izžarevali veliko navdušenja. Po tej enotedenski izkušnji je pri malih in velikih ostala močna želja, da bi nas Franci jeseni ponovno obiskal in nas še kaj naučil za zdravo sprostitve in zabavo.

HD

POLETNO SREDIŠČE SKLADA MITJA ČUK

KRATKOČASNIKI V DOBERDOBU

Tudi v Doberdobu so na pobudo Sklada Mitja Čuk odprli otroško poletno središče. Prvo srečanje mladih gostov, animatorjev in minianimatorjev je bilo v ponedeljek, 18. junija - poslovili pa se bodo 13. t.m. Sedež dogajanja je osnovna šola v Doberdobu. V teh dveh tednih se je v središču zvrstilo približno 35 otrok. Trenutno obiskuje središče 25 otrok, od osnovne šole do nižjih razredov srednje šole. Prihodnji teden pa pričakujejo kar lepo število dodatnih gostov, ki se bodo vrnili z dopusta, in pa malčkov iz vrtca. Večina otrok je iz Doberdoba, Ronk, Trziča, Jamelj, nekaj gostov pa je tudi z Vrha, iz Sovodenj in celo Štandreža. Ob raznorodnih dejavnostih oziroma delav-

nica, ki potekajo izključno v slovenskem jeziku, dnevi zelo hitro minevanje. Starši pripeljejo otroke v središče okrog 8. ure, odhajajo pa ob 13. oz. 17. uri. Za te goste je poleg malice poskrbljen tudi topli obrok. Dejavnosti so različne: ročna dela in izdelki, likovna dejavnost, novinarsko-raziskovalna delavnica, jutranja telovadba in družbene igre, glasba, ples, petje, športni dnevi... vse prilagojeno starosti, sposobnosti in zanimanju otrok. Najraje pa se seveda zabavajo na odprtem, kjer je dovolj hladne sence pod košatimi drevesi bližnjega "brearja". V ponedeljek, 2. julija, so pričakovali kratkočasniki tudi obisk Ludobusa, potem pa na delo, namreč pripravljajo za sredo, 11. julija, ob 17. uri zaključno prireditev in razstavo izdelkov, katerih je iz dneva v dan več.

Doberdobski kratkočasnik se bo nato poslovil in predal animatorke Sovodenjskemu IV. kratkočasniku. Slednje središče bo potekalo v osnovni šoli od 30. t.m. do konca avgusta.

DČ

POPRAVEK

V zadnji številki Novega glasa je prišlo na strani 11 do neljubne napake v članku *In memoriam / Erika Kollmann-Paulin*. Erikin oče je bil iz okolice Gradca (in ne iz okolice Gorice). Sorodnikom se opravičujemo.

SKPD F.B. SEDEJ

vabi na

31. FESTIVAL - ŠTEVERJAN 2001

MED BOROVCV V ŠTEVERJANU

Petek, 6. julija 2001, ob 20.30 - 1. tekmovalni večer
Sobota, 7. julija 2001, ob 20.30 - 2. tekmovalni večer
Nedelja, 8. julija 2001, ob 17.30 - nastop finalistov

Gostje nedeljskega večera bodo ČUKI

V Sedejevem domu razstavlja Robert Faganel

Deloval bo dobro založen buffet s tipičnimi specialitetami na žaru; obenem bo razstava briških vin.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PREJELI SMO

PRIJATELJSKO PISMO

Kot objavljamo med Darovi, nam je prof. dr. Jože Velikonja iz ZDA poslal zajeten denarni prispevek v spomin na msgr. Humarja in nam med drugim takole pisal: "Ne vem, ali bi katoliški glas zaživel brez njega, nisem prepričan, da bi Novi glas našel svojo pot brez njega. Čeprav sva se srečala samo enkrat na Koroškem, ko sem dr. Humarja in Ladislava Lenčka peljal obiskat slepega župnika Zaletela. Zame je bil dr. Humar goriški pionir, v tradiciji Novaka in Čuka, Kralja in Rustje in vrste mlajših, Kacina in

Štiligoja, da ne omenjam nove generacije, na kateri sloni danes nadaljevanje katoliškega kulturnega dela. Pred devetdesetimi leti, okrog leta 1910, je mednje spadal tudi moj oče, takrat pionir goriškega kulturnega ustvarjanja, s prijatelji Bevkom in Lavrenčičem, Resom in Budalom, danes komaj poznan, uradno še vedno 'vojni zločinec'. Mineva deset let, ko je bila na njegovi rojstni hiši na Predmeji odkrita spominska plošča. Dr. Humar ga je priznaval, danes se klanjam njegovemu spominu."

Za velikodušni dar se prof. Velikonji prav lepo zahvaljujemo. Uredništvo in uprava Novega glasa.

IN MEMORIAM

DORA MARAŽ

V ponedeljek, 25. junija, je v Števerjanu velika množica goriških znancev in prijateljev, pospremila k zadnjemu počitku Doro Maraž, ki jo je bolezen odtrgala od svojih dragih: hčerka Manuele in Raffaele, mame ter bratov in sester. Dora se je kot mlado dekle preselila v Gorico; nad 30 let je delala v tovarni Delicia. Imela je izreden estetski čut in bila iznajdljiva ter ustvarjalna. Občutek za lepo in izredna ročna spretnost sta se zlili v pravo umetniško ustvarjanje. Pred leti je začela izdelovati slike s kompozicijami suhega cvetja. Nabirala je poljsko cvetje, ga posušila ter sestavljala v lepe kompozicije.

Pred petimi leti je ob priložnosti števerjanskega Festivala imela svojo prvo in samostojno razstavo. Tej so sledile še druge, v Štmaru in v Štandrežu, pa tudi v italijanskih vaseh, Krminu, Fari; vedno so naletele na velik uspeh. Pred dvema letoma se je upokojila in se je tako lahko večjo vno posvetila tej svoji ustvarjalnosti. Gospod življenja pa jo je v 54 letu starosti hotel k sebi. Naj se v njegovem obljemu naučijo večne lepote.

BENEŠKA SLOVENIJA

ODPRTJE OSME IZVEDBE V SOBOTO

PISANA ZASEDBA IZ TOPOLOVEGA

V soboto, 7. julija, bodo v Topolovem odprli letošnjo Postajo, ki bo oživila beneški zaselek grmiške občine vse do 22. julija. Beneška vasica šteje, kot znano, le 44 prebivalcev, ravno v tem pa je lepota omenjene iniciative. V Topolovem lahko srečaš umetnike in ustvarjalce, ki prihajajo iz raznih predelov sveta in prinašajo vsak svojo govornico in lepoto lastnih tradicij. V Topolovem se različni elementi zlijejo v novo celoto, pri kateri igra tudi beneško-slovenska stvarnost pomembno vlogo. Ob koncu tedna se bo v Topolovem v tem obdobju marsikaj dogajalo. Od glasbe do likovne umetnosti, filma in poezije, kdorkoli se bo v Topolove napotil v popoldanskih urah, bo lahko doživel na Postaji marsikaj zanimivega. Na programu je namreč vrsta iniciativ, ki zajemajo nastope in prizore iz be-

neške stvarnosti, ob tem pa bo vsak ustvarjalec, ki "prihaja od daleč" in se vsako leto vrača v Topolove, prinesel nekaj novega in v sodelovanju in s pomočjo domačinov predstavil svojo govornico. Za Postajo Topolove "odgovarjata" Moreno Miorelli in Donatella Ruttar, ki sta od vsega začetka duši iniciative. Sam Miorelli pravi, da pri Postaji ne gre za razstavo ali festival, temveč za enkratni dogodek, ker je ravno kraj, t.j. vas Topolove, najpomembnejši element in temeljna iztočnica za vse.

V soboto torej vsi vabljeni že v popoldanskih urah (okoli 17. ure) v prekrasnem grmiški zaselek. Za podrobnejše informacije je na razpolago spletna stran www.stazioneeditopolo.it, pišete pa lahko tudi na naslov stazioneeditopolo@libero.it oz. kličete na tel. 0432 725062.

EJ

OD 20. DO 29. JULIJA

PRED VRATI DESETI JUBILEJNI MITTELFEST

Deseti jubilejni Mittelfest se bo spustil v Čedad od 20. do 29. julija. Srečanje srednjeevropskih narodov, ki privabi vsako leto v Čedad številne kulturnike in gosti hospitacije, ki so za naše kraje precej neobičajne, bo letos prehodil zgodovinsko solno pot in tako objel triletni sklop.

Glasba, ples, film, gledališče, proza, poezija in lutke bodo tudi letos protagonisti poletnega kulturnega dogodka v koprodukcijah, hospitacijah, koncertih ter predstavah bogatih kulturnih tradicij raznih držav, ki oblikujejo nadnacionalno Mittelevropo oziroma Evropo.

Deseta izvedba Mittelfesta je v marsičem podobna lanskoletni, imena nekaterih organizatorjev se ponavljajo, vendar slično ogrodje bo letos povezovala, kot rečeno, nova, tretja rdeča nit iz sklopa "odhajati in vračati se, jantarjeva pot, svilena pot, solna pot".

Tudi letos torej analiza in poglobljanje geografskih, zgodovinskih in simbolnih razsežnosti omenjene zgodovinske poti v iskanju stičišča med zahodno oziroma slovansko Evropo, Bljuznim vzhodom ter Sredozemljem.

ZAČETEK POLETNE SEZONE

SV. VIŠARJE VABIJO

Letošnja poletna sezona na Svetih Višarjah se je začela v soboto, 16. junija. Poleti bo še obratovala stara žičnica iz Ovčje vasi, tako da se bodo lahko dokončala gradbena dela na novi žičnici iz Žabnic. Kabinška žičnica iz Ovčje vasi bo torej obratovala vsak dan do 9. septembra, ob koncu sezone pa še ob sobotah in nedeljah do konca septembra. Urnik ostaja nespremenjen, in sicer od 9. do 17.15 ob delavnikih ter od 8.30 do 18.15 ob nedeljah in praznikih. V nedeljo, 24. junija, pa je bila v ta namen slovesna maša s procesijo Marijinega kipa. Ob prisotnosti velikega številka vernikov iz vseh koncev tromeje, so slovesno odprli tudi obnovljeno župnišče na Sv. Višarjah, ki ob spalnica za duhovnike predvideva tudi 19 ležišč za romarje. Svete maše so vsak dan ob 11. uri in ob 12. uri, ob nedeljah in praznikih pa tudi ob 9.15, 10. in ob 15. uri. Za slovenske vernike bo tudi letos posebno dobro poskrbljeno, saj bo stalno na razpolago slovensko govoreči duhovnik, bodisi za sveto mašo kot tudi za spovedi. Obenem velja tudi povedati, da Družba Promotur s Trbiža ponuja paket, ki ga sestavlja povratna karta za žičnico ter kosilo (en obrok in pijača) v eni izmed gostiln na vrhu za 31.000 lir.

KOROSKA

IZŠLA NA DAN SV. PETRA IN PAVLA

DEVETIČ "TAKO SMO ŽIVELI"

Krščanska kulturna zveza in narodopisni inštitut Urban Jarnik sta na tiskovni konferenci v ponedeljek, 2. julija, predstavila že deveto knjigo serije *Tako smo živeli*.

Kar je leta 1993 izgledalo kot poskus osebnih pričevanj 20. stoletja, se je v osmih letih izkazalo kot bogat doprinos slovenski književnosti tako na Koroškem kot v Sloveniji, saj po zapisih segajo tako posamezniki kot ustanove in društva. Urednica dr. Marija Makarovič, ki je s to izdajo obdelala že 113 pričevanj (v načrtu pa je že deseta zbirka), je mnenja, da so življenjska pričevanja (tokrat jih je v knjigi 15 in prvič več moških kot

žensk) subjektivna analiza koroške stvarnosti, nad katero je marsikateri pričevalec razočaran (ker se slovenščina le redko sliši in uporablja v javnih prostorih).

Kljub temu je zanimivo in lepo, da so v pripravi že video posnetki (petindvajset naj bi jih bilo skupno), saj bo to še stvarnejši prikaz minulega stoletja. Knjiga - tokrat po izbiri tehničnega urednika Francija Tomažiča vjioličaste barve in lektoriral jo je dr. Franca Vrblinc, je zagledala luč sveta na praznik sv. Petra in Pavla v nakladi 800 izvodov in zdaj čaka kupce in bralce - zanimivo branje tudi za počitniške dni.

RB

IZSELJENCI

IZŠEL PRI DRUŠTVU PREŠEREN V MOSKVI

RUSKO-SLOVENSKI ALMANAH

V počastitev 10. obletnice neodvisnosti Republike Slovenije, 30-letnice Ruske slovenistike in 100. obletnice prvih prevodov poezije Franceta Prešerna v ruščino nam iz društva Dr. France Prešeren iz Moskve sporočajo, da je izšel 20. junija Slovensko-ruski almanah v založbi omenjenega društva, ki si prizadeva za promocijo stikov med Slovenijo in Rusijo.

Rusija je v procesu preobrazbe in bo sorazmerno kmalu spet igrala vplivno vlogo v Evropi. Rusija je v zgodovini vedno branila nacionalno identiteto slovenskega prostora in je nedvomno slovenski najbolj naravni dolgoročni strateški zaveznik. Okoliščine zadnjih sto let niso bile naklonjene neposrednim stikom med Rusijo in Slovenijo. Potem ko sta se na karti Evrope pojavila skoraj dva ducata novih držav, se domačini mukoma začinjajo soočati z dejstvom o obstoju Republike Slovenije. Povprečen Rus o Sloveniji še vedno nima pojma, če pa ga vendarle zamika zvedeti kaj več o tem narodu, nima od kod črpati. Ruski interes za Slovenijo pa je dodatna varnostna garancija za samostojnost Republike Slovenije in en razlog več za manj prilagodljivo in neservilno držo do sosednjih in drugih evropskih držav.

Almanah se je rodil iz teh izhodišč in ima aktualno-funkcionalne namene. Prinesel naj bi problemski izbor raznovrstnih sestavkov, ki v obliki bogato ilustrirane hrestomatije

ponujajo široki ruski javnosti bolj ali manj celovito podobo o Sloveniji in Slovincih oz. Slovincih. Dobrohotni ruski bralec naj bi se iz Almanaha prepričal, kot je izrekel Alojz Rebula, "da kot Slovenec nimam kaj zavidati komur koli, saj ima slovenska šahovnica prav vsa polja in vse figure in na njem lahko odigram svojo življenjsko partijo do konca". Almanah bo domačinom tudi pokazal, da se osamosvojitve ni kar tako zgodila in da je bilo tistih veličastnih deset dni, ki so pretresli Evropo pred natančno desetimi leti, le vrhunska faza dolgotrajnega procesa etnogeneze slovenskega naroda.

Slovensko-ruski almanah je izšel samo v ruščini. Na naslovnih straneh prinaša barvno reprodukcijo umetniške slike Hipotetično srečanje Prešerna in Puškina. Po tristo izvodov bo društvo brezplačno razposlalo v knjižnice in različne državne ustanove po Rusiji. Knjiga je izšla nakladi 3000 izvodov, obsega 288 strani, bogati pa jo več kot stoštrideset ilustracij.

V vsebini, ob uvodni besedi predsednika društva J. Rugla z naslovom Almanahu na pot, lahko v ruščini preberemo izseke Zgodovina, Jezikoslovje, Publicistika, Leposlovje, Informacija o Sloveniji. Publikacija bogatijo tudi zgodovinske geografske karte. Izid knjige so finančno podprli številni sponzorji, med katerimi je tudi Veleposlanstvo RS v Rusiji.

GLOSA JURIJ PALJK

O ODDIHU

Seveda mislimo na počitnice, ki so se za šolske otroke že pričele, kot tudi o dopustniškem oddihu, ki je za večino zaposlenih ljudi pred vrati, saj večina ljudi prav čez poletje odide na dopust ali pa ga preživi kar doma. Ta zadnja možnost je v luči velikanske gneče na cestah in prisotnosti svetopisemske velikih množic v letoviških krajih kar dobrodošla za tiste, ki bi si lahko privoščili dopustovanje drugod, a raje ostanejo doma; za tiste pa, ki si dopustovanja zaradi pomanjkanja sredstev ne morejo privoščiti nikjer, je dejstvo, da morajo ostati doma, vse prej kot prijetna stvar.

Počitnice so torej pred vrati, vsaj za večino zaposlenih. Nekateri bomo odšli na morje, drugi v planine, tretji bomo lepo ali grdo, radi ali neradi ostali doma, vsi pa bomo čez poletje skušali nabrati nekaj moči za novo delovno sezono, ki se bo začela spet jeseni. Poletni oddih bi torej moral pomagati, da si človek zares odpocije, da se umiri, posveti družini in predvsem pa samemu sebi in svojim bližnjim, da prav s svojimi najbližjimi vzpostavi globlji odnos, tesnejše vezi, ki jih sicer čez leto današnji tempo življenja, napeti delovni odnosi, utrujenost in medsebojna oddaljenost še kako načnejo, kot nas današnje življenje tudi dobesedno sili, da dan za dnem pozabljamo nase in na svoje duhovne potrebe. Oddih naj bi torej služil vsakemu človeku, da se najprej telesno odpocije, a istočasno tudi razmisli o svojem življenju. Jasno, da s tem ne mislimo, da bi

se človek moral čez poletje in počitnice zamoriti s prebiranjem kake težke literature in tudi tega ne, da bi moral delati obračun svojega vsakdanjega življenja, a smo vseeno prepričani, da bi vsakemu izmed nas moral oddih pomeniti tudi priložnost za duhovno prevetritev, ki jo vsakdo vsaj občasno potrebuje.

Že v navado nam je prišlo, da smo čez poletje priče dolgim kolonom avtomobilov, v katerih se pod vročim soncem cvremo in med seboj zaradi tega jasno tudi kregamo, da bi končno desegleli obljubljeni cilji, ki je običajno prenatrpana plaža nekje ob Jadranskem morju. Seveda resnični oddih ne pomeni tega, oddih je čisto nekaj drugega, saj si mora človek na počitnicah oddahnuti, ne pa trpeti nečloveške napore, da najprej do plaže pride in začne tam še enkrat trpeti zaradi velikanske vročine in seveda tudi zaradi prevelike množice njemu enakih, ki trpijo prav tako kot on. In kakšen smisel ima vse to, če v končni fazi potem človek na dopustu ves živčen, utrujen in nestrpen komaj čaka, da pride domov in končno začne delati, da bi si na delovnem mestu vendarle oddahnil od počitniških naporov in nemogoče gneče ljudi, ki jo je sam s svojo prisotnostjo delal še večjo?

Počitniški oddih bi moral koristiti tudi temu, čemur so stari Rimljani pravili "otium", ki je sicer res pomenil in še danes po-

meni najprej brezdolje, a je gotovo več kot to, saj pomeni tudi odmor, resnični oddih in ne nazadnje tudi čas za vse tisto, za kar med letom, ko smo navadno (pre)zaposleni, nimamo časa ali pa si ga nismo pripravljeno vzeti. V prvi vrsti mislimo na knjigo, to prijateljico, ki največkrat in vedno bolj sama leži na je prevečkrat zaprašeni polici in je spomin nanjo v naši družbi, ki prisega samo na podobo in vse, kar je v zvezi z njo, že preveč zbledel. Ko boste letos poleti tako gotovo v neskončno dolgi vrsti avtomobilov čakali ure in ure in se ne vrsta avtomobilov in ne vaša zapestna ura kot za stavo ne bosta premaknili, se spomnite na mrzlo reko, osamljeno košato drevo z veliko senco, na vaš vrt in hlad na njem pod lipo ali česnjo in seveda na pozabljeno knjigo, ki ste jo sicer kupili, a nikdar prebrali, na udoben stol in pod pekočim soncem vam lo morda že enkrat končno ja: no, kaj je pravi oddih, kaj je pravi "otium". In nikdar seveda ne recite, da ne veste, kaj je pravi oddih, le to si pošteno in seveda na tistem priznajete, da si ga sami niste sposobni privoščiti, ker silite tja, kamor vam ni potrebno, in že od samega začetka tudi veste, da si tam ne boste oddahnil.

Razgreta pločevina, nemo-goča toplota, velika vlaga, so para in vrste, povsod preveč ljudi, da ste si sredi njih še sami sebi v napoto, gotovo niso kraji, v katerih bi si človek oddahnil,

a danes je že tako, da se "dobe-sedno mora" na počitnice, in to tja, "kamor gredo vsi", na morje ali pa v planine. Kakšen smisel ima vse to, je seveda drugo vprašanje, ki najbrž s pravim oddihom nima veliko skupnega, in tudi dolge vrste pred slovitimi muzeji, v katerih boste potrpežljivo, a vedno nestrpno in nerazpoloženi stali, niso pravi odgovor na vašo potrebo po oddihu. V misli nam prihaja slavni Blaise Pascal, ki je združil veliko matematično in filozofsko znanje s preprosto in ljudsko zdravo pametjo, ko je nekoč najprej dejal in nato še zapisal, da se vse nesreče človeka začnejo takrat, ko ni zadovoljen v svoji sobi, svojem domu in odide na pot in v svet.

Ko boste pod neznošnim soncem nekje na morju med tisočimi vam enakimi sami pri sebi končno ugotovili, da je morda zares najlepše doma, se spomnite tudi velikega francoskega misleca in nikar ne recite, da niste vedeli, kaj je on že pred veliko leti povedal. Le to si pošteno priznajete, da smo danes ljudje tako narejeni, da se ničesar od drugih ne naučimo, da moramo sami delati iste napake, da se potem na napakah ponovno ničesar ne naučimo. Enotavneje bi to ubesedili na sila preprost način: pravijo, da je sicer zgodovina učiteljica življenja, a se od nje tudi ničesar ne naučimo.

Vseeno pa vam še vedno ostajajo tudi drevo, senca, hladna pijača in ljubi mir na domu ter seveda pozabljena knjiga...

Spomnite se tega, preden odidete na zasluženi oddih!

OHRANITEV PROSTOCARINSKIH PRODAJALN BI LAHKO UPOČASNILA SPREJEM SLOVENIJE V EU

PREJELI SMO

SPORAZUM O MALOOBMEJNEM PROMETU IN SODELOVANJU HR

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji je bil politični utrip v prejšnjih dneh bolj živahen, kot pa je običajno v začetku julija, ko mnogi ljudje že odhajajo na dopust. Bilo je nekaj novih dogodkov, povezanih s proslavljanjem desete obletnice osamosvojitve oz. državnosti Slovenije. Jubilej so počastili tudi na seji Parlamentarne skupščine sveta Evrope, ameriški senat pa je soglasno sprejel posebno resolucijo o Sloveniji. Senator George Voinovich, sicer slovenskega porekla, je dokument povzel z izjavo, "da je bila Slovenija vse od svoje osamosvojitve za zgled srednje in vzhodnoevropskim državam o tem, kako je treba izvajati reforme, močno pa je napredovala tudi v prizadevanjih za članstvo v Evropski uniji in v zvezi Nato. Slovenija se tudi lahko pohvali z izrednimi dosežki pri zavarovanju človekovih pravic in privrženosti demokraciji". Poudarimo naj, da je predsednik države Milan Kučan ob desetletnici dražnost dr. Franceta Arharja odlikoval z zlatim častnim znakom svobode republike Slovenije, in sicer zaradi "izjemnih zaslug pri uvedbi in uveljavitvi slovenskega monetarnega sistema".

Sicer so v državnem zboru nadaljevali razpravo o spremembah poslovnika, t.i. male ustave tega najvišjega predstavniškega telesa. Toda predlogi poslancev iz večinske LDS za racionalizacijo dela oz.

postopkov pri sprejemanju zakonov in drugih predpisov, so naleteli na pridržke in nasprotovanja nekaterih strank, zlasti SNS in tudi SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki sicer sodeluje v koaliciji. Opozarjajo, da bi omejevanje razprav in povečanje pristojnosti kolegija predsednika državnega zbora najbolj prizadelo poslance iz manjših političnih strank in s tem zmanjšalo tudi demokracijo v parlamentu. Nadaljnje razprave o spremembah poslovnika bodo zato še bolj zapletene. Predvidoma čez nekaj dni bo državni zbor razpravjal o potrditvi (ratifikaciji) že zdavnaj podpisanega sporazuma o maloobmejnem prometu in sodelovanju s Hrvaško. Sporazum naj bi olajšal življenje nekaj sto tisoč prebivalcem ob skoraj 700 km dolgi meji med državama, ratifikacija pa naj bi bila tudi dokaz pripravljenosti in dobre volje Slovenije, da prispeva k reševanju vseh spornih zadev s Hrvaško. Potrditvi sporazuma o maloobmejnem prometu in sodelovanju s Hrvaško najbolj nasprotuje Slovenska nacionalna stranka Zmaga Jelinčiča, češ da bi z njim prejudicirali nerešena vprašanja državne meje med Slovenijo in Hrvaško.

Na sedežih upravnih enot, to je v lokalnih izpostavah državne uprave, se medtem nadaljuje zbiranje podpisov za referendum o zaprtju oz. preoblikovanju brezcarinskih prodajal ob mejah z Avstrijo in

Italijo. Slovenija je EU obljubila, da bo te prodajalne zaprla ali preoblikovala do leta 1998, toda to zagotovilo še ni izpolnjeno. Državni zbor je zakon o tem sicer sprejel, toda ustavno sodišče ga je zaradi napak in nezakonitosti v postopku sprejemanja razveljavilo. Zaradi tega je Državni zbor moral ugoditi zahtevi zunajparlamentarne Nove stranke, da se o zaprtju oz. preoblikovanju brezcarinskih prodajal odloči na referendumu. Da bi bil razpisan, mora Nova stranka v času od 21. junija do 20. julija zbrati 40 tisoč podpisov za referendum. Vlada bi rada razpis referendumu prepredila. Premier dr. Janez Drnovšek je opozoril, da bi nadaljnje delovanje brezcarinskih prodajal lahko bistveno upočasnilo sprejem Slovenije v EU, "saj bi jo v tem postopku lahko prehitelo vsaj pet držav". Minister za evropske zadeve Igor Bavčar pa je menil, da brezcarinske prodajalne delujejo predvsem v korist lastnikov, ki si delijo nenavadno visoke plače. Brezcarinske prodajalne naj bi ne imele več večjega narodnogospodarskega pomena. Podobno je v nekem pogovoru na državni TV razmišljal tudi predsednik države Milan Kučan.

V SLOVENIJI PO RAZPADU SFRJ NI BILO VOJNIH ZLOČINOV

Osrednji slovenski časnik *Delo* je v svoji prilogi v soboto, 30. junija, objavil obširen pogovor s Carlo Del Ponte, glav-

no tožilko mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije. Odgovorila je na mnoga vprašanja o delovanju sodišča, tudi kar zadeva izročitev in kazenski pregon nekdanjega predsednika Jugoslavije Slobodana Miloševića. Zatrdila je, "da je največji uspeh tribunala ta, da obstaja in deluje. Neuspeh pa je to, da so nekateri obtoženci še vedno na prostosti. Trenutno imamo 38 takšnih, med njimi sta Vuk Karadžić in Radko Mladić". Glede svojega obiska v Sloveniji aprila lani je povedala, "da se je s sogovorniki v Ljubljani pogovarjala tudi o finančnih sredstvih Slobodana Miloševića. Sledili smo poti Miloševićevega kapitala, ki se je iz Beograda stekal po svetu, in ena od teh poti je vodila tudi preko Slovenije". Na mnenje časnikarja Gorazda Bohteta, avtorja intervjuja, da v Sloveniji ni bilo vojnih zločinov in drugega, s čimer se ukvarja tribunal v Haagu, je Carla Del Ponte odgovorila "na srečo". Na vprašanje, ali je urad glavnega tožilca kdaj preiskoval desetdnevne oborožene spopade, konec junija in v začetku julija 1991, v Sloveniji, pa je takole odgovorila: "Tega ne bi vedela, mogoče, vendar pa zanesljivo ni prišlo do uvedbe uradne preiskave in seveda ne do nikakršnih obtožnic. Brez dvoma pa so moji predhodniki vzeli pod lupo tudi to obdobje, saj je tribunal zanj pristojen".

NE PRODAJAJMO BANKE KOPER KOMURKOLI

Ob proslavljanju desete obletnice ustanovitve slovenske države nas begajo vesti, da se glavni lastniki Banke Koper (Istrabenz, Luka Koper in Interevropa) resno dogovarjajo o prodaji njenega večinskega lastniškega deleža italijanski bančni ustanovi. Podpisani se zavemo pravice lastnikov, da razpolagajo s svojim premoženjem, in dopuščamo, da imajo lahko za tako svojo odločitev tudi tehtne poslovne razloge. Vendar hkrati menimo, da se ta njihova odločitev ne tiče samo ozkih podjetniških interesov, ampak je tudi širšega pomena tako za naš ožji obmejni prostor kot tudi za Slovenijo kot celoto.

Najprej želimo poudariti, da je prelivanje premoženja v tranzicijskih letih privedlo do neslutene koncentracije kapitala v finančnih ustanovah in preko njih v rokah njihovih redkih večjih lastnikov, na račun ostalega osiromašenega gospodarstva in varčevalcev. Sanacija bank pa je bila dodatno izvedena pretežno na račun slovenskih davkoplačevalcev, kar vse postavlja legitimnost sedanje strukture bank pod resen vprašaj.

Predvsem pa želimo spomniti, da so nam Primorcem zgodovinske izkušnje zapisale v gene veliko previdnost do naših zahodnih sosedov. Mimo dogajanj v (pol) pretekli zgodovini, ostajajo namreč tudi v prvih letih obstoja slovenske države priče tako diplomatskih izsiljevanj, kot tudi njenih različnih pritiskov na naše rojake v Italiji, na Primorsko in zlasti Istro (tripartitni sporazum, vsebinsko izpraznjen globalni zaščitni zakon, medijski vdor, dvojno državljanstvo, poskusi vsiljene institucionalizacije čezmejnega sodelovanja, kupovanje duš z nudenjem najrazličnejših ugodnosti tukajšnjim prebivalcem idr.). Kar vse kaže na obstoj načrta za vzpostavitev čimvečjega italijanskega vpliva v tem obmejnem prostoru.

V ta kontekst sodijo tudi gospodarski pritiski in posegi. Med

prve take bi lahko šteli sesutje dveh slovenskih bank v zamejstvu (Tržaške kreditne banke in Goriške Kmečke banke). Ob siceršnjem oporečnem vodenju navedenih dveh ustanov je njunemu zlomu botrovala tudi italijanska država, ki v nasprotju s svojo običajno prakso ni zmoгла trohice politične volje, da bi banki poskušala sanirati. S tem je bil zadan našim rojakom v Italiji eden najhujših udarcev v zadnjih petdesetih letih, saj so izgubili svojo gospodarsko podstat. Odkup večinskega deleža oziroma položitev roke na Banko Koper pa bi pomenila vzpostavitev finančnega nadzora nad pretežnim delom tukajšnjega gospodarstva in finančnimi prihranki prebivalcev. Pri tem je realno pričakovati, da bodo vsa ključna mesta v banki zasedli Italijani in da bo italijanščina uvedena kot glavno sredstvo komuniciranja v bančnem poslovanju. Ob čemer velja poudariti, da so kandidati za prevzem koprške banke drugorazredne regionalne banke in da je italijanski bančni sistem tudi med najmanj razvitimi, tudi v tehnološkem pogledu.

Zato pozivamo navedene lastnike Banke Koper, da svojo odločitev tehtno razmislijo in poiščejo drugačno rešitev, primorsko in slovensko javnost pa, da pravilno oceni težo in posledice tega italijanskega prodora v naš bančni sistem ter se odločno postavi v bran slovenskih nacionalnih interesov. Prepričani smo namreč, da obstajajo za Banko Koper tudi drugačni, bolj zanimivi strateški partnerji v večjih mednarodnih finančnih centrih, ob katerih bi se dalo učinkoviteje zaščititi temeljne državne interese ter interese našega prostora.

(Člani in somišljeniki mnenjskega gibanja za slovensko Istro: Aldo Butala, Karlo Kocjančič, Bert Pribac, Milan Gregorič, Janez Lenassi, Silvan Prodan)

Koper, 24.6.2001

OB DESETI OBLETNICI SAMOSTOJNOSTI

VELEPOSLANICA ZDA O SLOVENIJI

Veleposlanica ZDA v Sloveniji Nancy Halliday-Raphael je v pogovoru za ženski magazin *Ona* povedala, da bo sredi septembra po treh letih prepuščila svoje delovno mesto nasledniku Johnnyju Youngu. Po vrnitvi v domovino bo prevzela položaj posebne svetovke državnega sekretarja, to je zunanega ministra ZDA.

V intervjuju za omenjeni ženski magazin v Ljubljani je veleposlanica zelo pohvalno in z navdušenjem govorila o Sloveniji, kakršna je deset let po pridobitvi neodvisnosti in samostojnosti. Povedala je tudi, da se je v obdobju svojega mandata v precejšnji meri naučila slovenskega jezika, tako da lahko naše časnike prebira v izvornem jeziku. Glede nedavnega srečanja Bush-Putin v Ljubljani je poudarila, "da ni obstajal kakšen skrit razlog za obisk. Naš predsednik je prišel v Slovenijo, ker je most med zahodnim in jugovzhodnim delom Evrope. Izbrala je bila tako popolnoma naravna".

Po njenem mnenju "se svet zelo zanima, kaj počne ameriški predsednik, saj je vodja velesile. A ljudi zanima tudi slovenski predsednik Kučan.

Veliko slovenskih državnikov uživa svetovni sloves". Izrekla je tudi več drugih pohval o Sloveniji, ki pa so nekatere, sodimo, predvsem sad diplomatske vpljudnosti in želje, da bi naša država nadalje napredovala v svojem razvoju. Tako je dejala, "da v Sloveniji imate visok življenjski standard, visoko raven zdravstvene zaščite. To bi morali ceniti. Vseč mi je, kako skrbite za naravo, mesta, sistem javnega transporta pa je nekaj izrednega. Prav tako izobraževalni sistem. Vsak ima možnost iti na fakulteto. Pri nas v ZDA ni ta-

ko. Niti javne visokošolske ustanove v ZDA niso dostopne vsem, ker so zelo drage".

Na vprašanje o značilnostih delovnega mesta ameriške veleposlanice v Sloveniji, v primerjavi z drugimi diplomatskimi predstavništvi v svetu, je pojasnila, "da se v Sloveniji trudimo razširiti možnost ameriških investicij, sodelovanja s slovensko vojsko. Smo vodilna ambasada, ki se ukvarja z Natom." Ko je ocenjevala svoje triletno delovanje v Sloveniji pa je dejala: "Ko sem prišla sem, je bila Slovenija veliko bolj poglobljena v svoje notranje zadeve. Vlada sedaj deluje tudi navzven. Sosednjim državam, ki imajo težave, pomagamo in jih učimo. Slovenija nima pomembne vloge samo zato, ker predstavlja neki model, zgodbo o uspehu, ampak tudi zato, ker spodbuja, izobražuje posameznike iz držav nekdanje Jugoslavije, da bi se lahko razvili tako, kot se je, recimo, Slovenija. Vaša specifična znanja o tem delu sveta in osebne izkušnje so zelo dragocene tudi v ZDA."

Zanimivo je mnenje veleposlanice Združenih držav Amerike o razmerju med velikostjo neke države in njeno

mednarodno vlogo. Tole je dejala: "Ali mislite, da je Izrael majhen? Geografsko sta si s Slovenijo enaka. Vaša država je veliko bolj pomembna, kot pa je njena velikost. Odporna država je v zelo težkem sosedstvu, a ji je vseeno uspelo svoje delo prvotno in učinkovito opraviti. Slovenija ni samo propagirala samo sebe, temveč tudi stabilnost celotne regije. Osebnost bi se nehala opravičevati glede svoje velikosti in raje priznala pomembnost svoje države. Pogosto sem dejala, da ima Slovenija boljši sloves v Washingtonu kot pa v Ljubljani", je še menila veleposlanica ZDA v Sloveniji Nancy Halliday-Raphael v intervjuju, ki je bil objavljen v zadnji številki ženskega magazina *Ona*.

M.

OBVESTILO

KULTURNI DOM Nova Gorica obvešča, da bo zadnji koncert iz že tradicionalnega niza glasbenih večerov Glasba z vrhov sv. Frančiška jutri, v petek, 6. julija 2001, ob 20. uri v cerkvi na Kostanjevici. Na koncertu bo nastopil zbor glasbeno igralske ruske šole "Galina Višnjevska" iz Moskve. Zbor goji tradicionalno rusko zborovsko omiko.

OD PETKA V AJDOVŠČINI

FESTIVAL ZABAVE ŠTRUDELFEFEST

V Ajdovščini se bo jutri, v petek, 6. julija, v notranosti rimskega obzidja pričel niz zabavnih odskih prireditev, poimenovalih Štrudelfest. Organizator je istoimensko kulturno-umetniško društvo, ki si prizadeva "za vrnitev smeha v mesto". V društvu poudarjajo, da z gledališkim festivalom, ki bo trajal do nedelje, 8. julija, "želijo popestriti kulturno dogajanje v Ajdovščini, ki je zadnja desetletja zamrlo."

Festival Štrudelfest predstavlja pomembno dopolnitev kulturnega utripa mesta v poletnem obdobju, ko profesionalne gledališke ustanove prenehajo s svojo dejavnostjo. Festival smo pripravili tudi z namenom, da bi amaterski igralci imeli priložnost pokazati gledališče z vseh strani,

od klasičnega do eksperimentalnega. S tem bomo občinstvu ponudili celovit pogled na pestrost gledališkega ustvarjanja. Nedvomno je prav domišljija temelj vsakega gledališča. Z izražanjem le-te pa razširjamo meje poznavanja in dojemanja lepote gledališke umetnosti. Z delavnicami pa bomo obogatili znanje mladih na področjih, ki so pomembna za gledališko dejavnost. Delavnice bodo delovale pod imenom *Mozaik Teatra*."

Na festivalu Štrudelfest v Ajdovščini bodo s svojimi odskimi stvaritvami lahkotnega oz. zabavnega žanra sodelovale amaterske gledališke skupine iz Ljubljane, Slovenskih Konjic, Horjula, Kranja, Lendave ter skupini iz Nemčije in Ajdovščine.

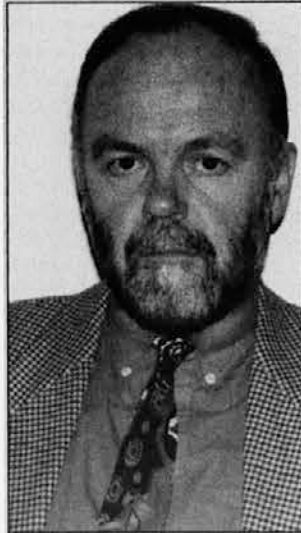
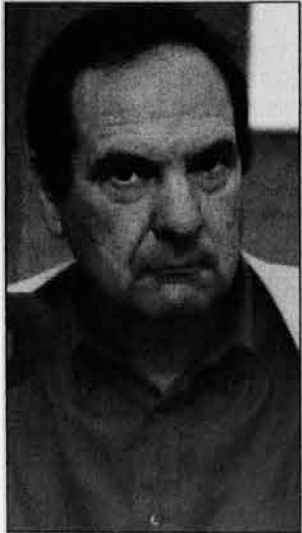
M.

13

ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

V ČASNIKU Z NAJVEČJO NAKLADO V SLOVENIJI

ČASNIK SLOVENSKI DELNIČAR O SDGZ IN SGZ GORICA

14

ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

Slovenski delničar, neodvisni časopis za razumevanje in čar lastništva, ki ima s 530.000 izvodov največjo naklado v Sloveniji, je v svoji zadnji številki celo stran namenil predstavitvi in analizi slovenskega gospodarstva na Tržaškem in Goriškem. Gre za mnoga dejstva in ugotovitve, tudi kritične narave, ki jih že dalj časa obravnavajo oz. nanje opozarjajo, a so ostala nespremenjena, t.j. nerešena. V dveh člankih, ki imata naslova *Kaj pomeni biti Slovenec in obnem gospodarstvenik v Italiji ter Je meja med Gorico in Novo Gorico sploh potrebna*, o našem gospodarstvu razmišljajo Vojko Kocjančič (na sliki levo), direktor Slovenskega deželne gospodarskega združenja v Trstu, ter Vid Primožič in Igor Orel (na sliki desno), predsednik oz. direktor Slovenskega gospodarskega združenja Gorica.

Po izjavi Vojka Kocjančiča Slovensko deželno gospodarsko združenje vključuje okoli 1.000 podjetij in drugih gospodarskih subjektov, kar je kakih 60% slovenskega gospodarstva v Furlaniji-Juljski krajini. Nekoč je bila na tem območju močno razvita sekcija za zunanjo trgovino, po razpadu Jugoslavije pa so se podjetja iz omenjene dejavnosti morala prilagoditi novim razmeram oz. se preusmeriti na nova področja, kar pa zahteva svoj čas. Opozoril je nadalje na nove razmere s hudo konkurenco, tudi v trgovini, kjer imajo Slovenci v celotnem zamejskem prostoru precejšen delež, ko bodo meje odpravljene in bodo na trgih pričele sodelovati tudi druge države z območja nekdanje Avstroogrske.

Na Slovensko deželno gospodarsko združenje v Trstu se obračajo tudi podjetniki iz Slovenije, ki želijo poslovati v Italijo. "Združenje jim uredi vse papirje, t.j. dokumentacijo, in reši vse, razen njihovega poslovnega problema. Obenem naše Združenje pomaga tudi pri premostitvi ovir, ki jih za tuje postavljata italijanska država, kot je npr. pridobitev delovnega vizuma. Težko pa je premostiti ovire, ki še niso odpravljene, tako za tuje državljane v Italiji kot tudi za Italijane, ki bi radi odprli svoja podjetja v Sloveniji."

SDGZ že petdeset let tesno sodeluje z Gospodarsko zbornico Slovenije, dobre odnose pa ima tudi z Obrtno zbornico Slovenije. Toda Vojko Kocjan-

čič ugotavlja, "da Slovenija zamejstvo v glavnem ignorira. Včasih se pojavimo kot folklorna zanimivost, največ v primerih, ko v kakšni naši ustanovi nastane kriza. Po drugi strani Slovenija nima nobene strategije za zamejstvo, zlasti ne na področju gospodarstva. Tudi tega, kaj lahko zamejsko gospodarstvo ponudi, se Slovenija ne zaveda dovolj. Lepo in prav bi bilo, da bi se na matično domovino lahko varneje naslonili, obenem pa ji dokazali, da smo pogosto veliko bolj zavedni kot tisti, ki živijo znotraj slovenskih meja".

NA GORIŠKEM NAŠI PODJETNIKI TUDI IZVAŽAJO

Tudi Slovensko gospodarsko združenje Gorica je organizirano po sekcijah, vključuje pa okoli 50 članov oz. podjetnikov. Nekoč je bilo trgovanje najbolj pomembno, zato se je zunanje-trgovinska sekcija zaradi spremenjenih razmer preoblikovala in teži k specializaciji posameznih dejavnosti v trgovini. Podjetniki tako sedaj niso več zgolj kupci in prodajalci, ampak so se usmerili in se v izbrani smeri izobrazili, postali so pravi strokovnjaki in si tudi poiskali načine za širitev posameznih dejavnosti. Marsikateri naš podjetnik je razširil svoje poslovanje v Slovenijo in v države Vzhodne Evrope. Zelo močna je gostinsko-turistična sekcija, ki ponuja tudi veliko možnosti za sodelovanje z matično domovino.

Direktor SGZ Gorica Igor Orel zatrjuje, "da so Goričani pri širitvi svojih dejavnosti čez mejo v Slovenijo bolj podjetni kot v tržaški pokrajini". Vendar v Gorici obžaluje, "da podobne pobude ne prihajajo tudi iz Nove Gorice". Sicer pa je škoda, "da Slovenci v matični državi manjšine v Italiji ne upoštevajo dovolj". SGZ Gorica in obrtna zbornica v Novi Gorici spričo tesnih stikov in sodelovanja postajata pravzaprav skupna ustanova. Zbornici sta se npr. dogovorili, da bosta skupaj organizirali sejme gostinstva in turizma, ki bodo izmenično v Gorici in Novi Gorici. Sicer ima združenje v Gorici okoli 250 članov, kar je manj kot polovica vseh, ki bi se lahko včlanili. "Na naše združenje se obračajo za pomoč tudi podjetniki iz Slovenije, ki bi svoje dejavnosti radi razširili v Italijo. Če lahko, vedno radi pomagamo", je dejal Orel.

PO ZMANJŠANJU UPORABE GOVEJEGA MESA ZARADI BOLEZNI NORIH KRAV

UPORABA KONJSKEGA MESA

DR. DANILO RUSTJA

Poleg navedenega se je povečala zadnje čase tudi uporaba konjskega mesa. Statistični podatki navajajo, da se je uporaba konjskega mesa v lanskem decembru v Italiji dvignila za 30%. Iz istih podatkov je razvidno, da je število vseh konj v italijanski državi ca. 190.000 in ti so v 90% rejeni le zgolj v športne namene. Uporaba mesa teh konj ob njihovem zakolu (zaradi iztrošenja njihove življenjske sile) je za prehrano strogo prepovedana in jih ob zakolu takoj upepelijo. To pa zato, ker so ti konji v svojem življenju večkrat cepljeni ter se pri njihovem vzdrževanju uporabljajo tudi razna protiparazitna sredstva, kar je za človeško zdravje škodljivo. Italijanski trgovci so v tem primeru (želja trga) videli priložnost za velike zaslužke in so se obrnili na vzhodnoevropske trge, kjer z lahkoto in poceni kupijo konje za zakol. Predvsem pridejo v tem primeru v poštev Litva, Poljska, Ogrska in predvsem Romunija. O tem trgovanju poročajo razna društva za zaščito živali, predvsem zaradi strašnih razmer, ki vladajo v kamionih, nabitih s konji. Konji potujejo tudi po 90 ur brez prestanka in verjetno jih med prevozom nihče ne nakrmi ali napoji. Da bi konji med potjo ne poginili, jim pred odhodom injektirajo takozvane betaagoniste, ki so človeku zdravju škodljivi.

Kamioni s konji potujejo iz Litve skozi Poljsko, Češko, Slovaško, Ogrsko in Slovenijo preko Vipavske doline do avtoporka v Gorici, odkoder jih odpeljejo v razne predele Italije in ma-

Zaradi pojava bolezni norih krav in posledično bojzni prenosa te bolezni na človeka se je v Italiji v lanskem letu zmanjšala uporaba govejega mesa za približno 30%. Ljudje raje kupujejo meso živali, katerih meso smatrajo za nenevarno človeškemu zdravju. V ta namen pridejo v poštev zlasti kuretnina, prašičje in kunčje meso.

lenkost tudi v Francijo in Belgijo.

Statistike pravijo, da Italija uvozi letno več kot 200 tisoč konj za zakol. Dekret št. 286/94 iz Bruslja prepoveduje uporabo v prehrabene namene jeter in ledvic konj vseh starosti, uvoženih iz držav nečlanice Evropske zveze. Za živali, uvožene znotraj Evropske skupnosti, pa je prepovedana uporaba jeter in ledvic tistih konj, ki so starejši od 24 mesecev. V jetrih in ledvicah se namreč koncentrirajo razni strupi in pa težke kovine, predvsem kadmij, živo srebro, svinec in pa tudi radionuklidi, prisotni v zemlji

zaradi černobilske katastrofe. Moramo še povedati, da so v teh državah okolje povsem zanemarili in odpadke odlagali vsepovsod.

Po Italiji so v nekaterih krajih za prehrano zelo zažalena jetera in ledvice konj. Kje bi se dobilo potem toliko jeter in ledvic, ki se pojavljajo v mesnicah, če bi upoštevali bruselsko uredbo? Navedel sem škodljivost uporabe konjskega mesa za človeško prehrano. Pa to še ni vse. Statistike pravijo, da je od 800 tisoč konj, ki jih redijo v Romuniji, kar 15 tisoč infestiranih s trihino. Trihina se prenaša s prašičev

tudi na konje in človeka. Z uživanjem konjskega mesa se ta infestacija lahko prenese tudi na človeka, kar povzroča hude bolečine v mišicah. Mohamed je iz zdravstvenih razlogov povedal svojim vernikom uživanje prašičjega mesa. Trgovci so pa brezobzirni in se na vse to poživljajo. Verjetno je v trgovino s konji vpletena tudi mafija.

Pa še to ni vse. Konj za zakol iz navedenih držav je premalo za italijanski trg. Zaradi tega so jih pričeli kupovati še bolj na Vzhodu v bivših sovjetskih republikah - zlasti v Kazahistanu. Od tam konje prepeljejo preko Rusije, Romunije, Srbije v Črno goro. Od tam pa s trajekti v južno Italijo, kjer je veliko povpraševanja po konjskem mesu že iz tradicije in ne samo zaradi bolezni norih krav.

Naj še dodamo, da konje-rejci prodajajo po smešno nizki ceni (približno sto tisoč lir za glavo). V Italijo pripeljani konj pa je vreden milijon lir ali celo več. Zaradi vedno večjega povpraševanja po konjskem mesu so se zlasti v južni Italiji pričele tudi kraje konj, ki jih uporabljajo v športne namene. Uporaba mesa teh konj je pa strogo prepovedana iz razlogov, ki sem jih že prej omenil. Kaj naj ob zgoraj napisanem sporočimo našim bralcem? Raje kot konjsko meso uživajte meso goveda, ki je zdravju nenevarno, saj je zdravstvena veterinarska inšpekcija pri odkrivanju navedene goveje bolezni (bolezni norih krav) zelo stroga, zaradi tega imamo pri nas v mesnicah neoporečno meso.

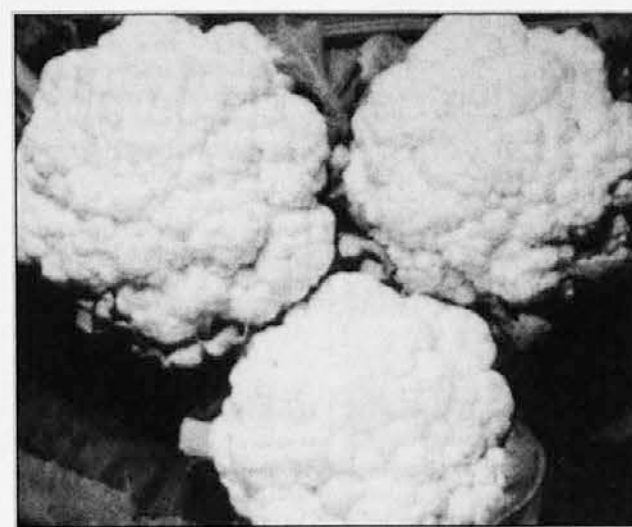
ZA DELO NA NAŠIH VRTOVIH IN NJIVAH

POSVEČAJMO VEČ POZORNOSTI KAPUSNICAM

V teh poletnih dneh po naših vrtovih in njivah ne manjka zelenjave. Zelo raznoliko uporabo nam na primer omogoča poletno zelje, ki prav v tem času že zori, se pravi, da so glave že dovolj trde, da jih lahko poberejo in zaužijemo tanko narezane v solati ali pripravljene kot prikuho, oziroma lahko z njim obogatimo okus zelenjavne juhe.

Zelje, navadni in brstični ohrovt, cvetačo, brokole in še nekatere druge manj razširjene vrste, kot je npr. kitajski kapus, uvrščamo v družino kapusnic. Med zanimivimi sortami zelja velja omeniti holandsko rdeče zelje, ki ga presajamo prav v tem času, dozori pa do oktobra ali novembra. Rdeče zelje lahko hranimo tudi zelo dolgo na primerno hladnem mestu, kjer naj ne zmrzuje, tako da bomo imeli tudi pozimi dragocen vir vitaminov.

Za vse kapusnice so primerne rodovitna tla, paziti pa moramo, da tudi pri tej povrtnini kolobarimo in da na isto mesto ponovno sadimo kapusnice šele po treh letih. Priporočajo, da bi zelje ali ostale kapusnice sadili na površini, kjer smo gojili grah ali fižol, ker za

tema stročnicama ostane v zemlji precej dušika, ki ga rastline zelo koristno uporabijo. Kolobarjenje je potrebno, tudi ker sicer to povrtnino rada napade t.i. golšavost. Če opazimo okužbo, je najbolj primerno, da na tej površini ne sadimo kapusnic vsaj sedem let.

Sadike lahko vzgojimo sami. Gredico uredimo na zavetnem prostoru. Poskrbimo, da smo jo dobro pognojili z zrelim hlevskim gnojem. Navadno sejemo kar prosto, čeprav

bomo krepkejšo rastline vzgojili, če se odločimo, da sejemo v vrstah od 15-20 cm narazen. Seme kali po približno enem tednu do dvanajstih dni. Ko poženejo prave lističe, računamo z redčenjem, da se sadike lahko lepše razvijejo.

Tudi njiva ali del vrta, na katerega bomo presadili sadike, mora biti primerno pripravljena in dobro pognojena z zrelim gnojem ali kompostom. Kapusnice na splošno ljubijo globoko obdelavo tal in tudi

veliko vode, v ugodnih pogojih se korenine zelo razširijo in poglobijo, tako da lahko črpajo iz zemlje kar precej vode, tudi iz nižjih plasti zemlje. Za lepo rast sicer potrebujejo kar precej vlage. Vse vrste te povrtnine presajamo kakih 5 do 7 tednov po setvi, ko imajo sadike tri do pet listov in so visoke od 10 do 15 cm. Dan pred presajanjem jih dobro zalijemo, da jih bomo lažje pulili in da bomo čim manj poškodovali korenine. Ko jih posadimo, moramo sadike zaliti, da se zemlja usede in da čimprej začnejo rasti. Dokler ne opazimo, da so začele rasti, moramo presajene sadike vsak dan zalivati. V primeru posebno vročega in suhega vremena lahko vsako sadiko tudi pokrijemo s časopisnim papirjem ali postavimo nekakšno zasenčenje čez celo gredico, npr. razpneto žakljevino ali namensko gostoto mrežo itd. Sadike presajamo v vrste, na razdaljo 40-50 cm, medvrstna razdalja pa naj bo okrog 60 cm. Zelo koristno je, če rastline nekaj tednov po presaditvi oplememo in osujemo. Razdalja med sadikami oz. v vrsti je odvisna tudi od sorte.

TENIS / WIMBLEDON

GORAN IVANIŠEVIČ OŽIVEL!

V Wimbledonu so v teku teniški dvoboji za naslov najboljši in najboljšega na Odprtem prvenstvu Velike Britanije.

Medtem ko to pišemo, potekajo dvoboji v osmini finala tako med ženskami kot med najboljšimi moškimi tenisači sveta, ki na angleški hitri travi zares prirejajo vrhunske predstave belega športa. Na travnatih površinah v Wimbledonu je namreč teniška igra hitra, izjemno dopadljiva za gledalce, predvsem pa kot nalasč za napadalne igralke in igralce, tako da teniške igralke in igralci, ki sicer dobro igrajo na peščenih podlagah, v Wimbledonu na turnirju, ki velja za najprestižnejšega na svetu in je eden od štirih za Grand Slam tekmovalje, dejansko nimajo kaj iskati. To se vidi tudi po imenih, ki so prišla v osmino finala. Pri dekletih seveda čakamo predvsem na to, do kam lahko pride presenetljivo dobra Jennifer Capriatti, ki je letos že osvojila dva turnirja za Grand Slam. Med čisto angleško brezbriznostjo do nje je odšla s turnirja Hingisova, prav tako pa smo več pričakovali od srbske igralke Jelene Dokič, katero je na poti v osmino finala zaustavila nelepa, a dobra Davenportova, ki se vrača po treh mesecih bolovanja. Ker Seleševe na tekmovalju ni, bo imela poleg Capriattijeve in Davenportove najbrž glavno besedo starjša od sester Williams, Venus, ki najbrž ne bo imela težav do finala. Gledalci v Angliji pa seveda pogrešajo lepo

Ano Kurnikovo...

Med fanti je vladalo precej zanimanja za Pistol Peta-Samprasa in Andrejčka Agassija, ki je edini od obeh še v igri, kot je v igri še vedno ena največjih min moškega tenisa, hrvaški odlični igralec Goran Ivanišević (na sliki). Hrvat je na angleško zeleno travo v Wimbledon lahko prišel le s posebnim povabilom, ki mu tenisači pravijo *wild card* in se to le kot trikratni finalist Odprtega prvenstva Anglije. Sedaj je v osmini finala, potem ko je dobesedno učil igralca mladega Američana Roddicka in mu s 44 (!) asi pokazal, kaj pomeni napadalni tenis. Če bo ugnal ruskega korenjaka Marata Safina, ga čaka spet igralec, ki je v njegovem dometu. Lahko bi se zgodilo, da bi torej v finalu ponovno videli Gorana in morda tudi Agassija, če bo seveda mlajši rod to dopustil...

ZUT

SVETOVNO PRVENSTVO FORMULE 1 NA VELIKI NAGRADI FRANCIJE

ODLIČNA SCHUMACHERJA

Nemški pilot Ferrarija Michael Schumacher je zmagal na deseti letošnji dirki Svetovnega prvenstva formule 1, na Veliki nagradi Francije v Magny Coursu na prvo nedeljo julija. Drugo mesto je osvojil brat Ralf Schumacher na Williams-BMW-ju, ki je startal iz najboljšega položaja, a ga je brat prehitel po zamenjavi pnevmatik v boksih; tretji je bil drugi Ferrarijev voznik Rubens Barrichello. V skupnem seštevku Svetovnega prvenstva Formule 1 je Michael Schumacher s 50. zmago v karieri še povečal vodstvo pred danes četrim Davidom Coulthardom na McLaren-Mercedesu in je tako samo še mesto od zmage Profesorja Prosta, ki je na dirkah Formule 1 zmagal 51-krat. Haekkinen je tudi tokrat spet "omagal" že na startu, ker mu je spet odpovedala v dirkalniku elektronika, in tudi to kaže, da v moštvi McLarna letos ne gre in ne gre. Ferrari ima na lestvici avtomobilskih znamk dvakrat toliko točk kot McLaren-Mercedes, kar še samo po sebi govori o letošnji premoči rdečih bolidov.

Smola za Haekkinena torej, saj se dvakratnega svetovnega prvaka letos drži nesrečna zvezda, saj je motor v njegovem McLarenu Roddicka in mu s 44 (!) asi pokazal, kaj pomeni napadalni tenis. Če bo ugnal ruskega korenjaka Marata Safina, ga čaka spet igralec, ki je v njegovem dometu. Lahko bi se zgodilo, da bi torej v finalu ponovno videli Gorana in morda tudi Agassija, če bo seveda mlajši rod to dopustil...

prvega postanka v boksih, ko so pri Ferrariju opravili delo tri sekunde hitreje kot pri Ralfu, tako da je Schumy prevzel vodstvo, ki ga ni izpustil do konca. Prevlado bratov Schumacher bi do konca prvenstva v Formuli 1 lahko ogrozil le še Coulthard, a so tokrat na dirkališču zaradi prehitre vožnje do boksa kaznovali z desetsekundnim postankom. Kolumbijcu Montoyi je odpovedalo vozilo in bo torej na dobro uvrstitev še nekaj časa počakal, kar sploh ni slabo predvsem za njegovo že pregovorno aroganco.

Letošnje tekmovalje je postreglo z do sedaj še nikdar vidnim dvobojem dveh bratov, saj sta brata Schumacher sedaj res najboljša voznika in resnici na ljubo imata tudi najboljša vozila. Srebrnim puščicam letos ne gre in samo predstavljamo si lahko, kaj se dogaja v moštvi McLaren-Mercedes, kjer sicer trdijo, da je še vedno prvi voznik moštva Haekkinen, ki sedaj zares nima več možnosti, da bi posegel po naslovu najboljšega,

pa tudi Coulthard spoznava iz dirke v dirko premoč Ferrarijev. Previdni Schumy še vedno trdi, da se bodo McLarnovi dirkalniki prej ali slej vrnili na najvišjo raven tekmovalnosti, in medtem skrbno nabira zmage, tako da je sedaj že zares verjetno, da bo letos postal četrti svetovni prvak Formule 1 in se tako postavil ob bok Prostu. Ker pa še ne namerava odnehati s tekmovalji, lahko pričakujemo, da bo v kratkem "dotolkel" Profesorja in se tako vpisal med žive legende avtomobilskega športa. Ker pa bo tekmoval tudi naslednje leto, ima možnosti, da postane petkratni svetovni prvak, kot je nekoč to bil slovit Fangio...

Naslednja dirka bo 15. l.m. v Silverstonu in bo veljala za Veliko nagrado Velike Britanije. To bo zadnja letošnja priložnost, da se moštvi Williamsa in McLarna izkažeta na domačem otoku in vsaj začasno ustavita zmagoviti pohod Ferrarija do osvojitve svetovnega naslova tako med dirkači kot med konstruktorji.

SZ OLYMPIA

SESTAVA NOVEGA ODBORA

V sredo, 27. junija, se je v prostorih krožka Anton Gregorčič na drevoredu 20. septembra v Gorici sestal odbor SZ Olympia, ki je bil izvoljen na zadnjem rednem občnem zboru dne 22. junija 2001.

Dnevni red se je v prvi vrsti predvideval porazdelitev posameznih društvenih zadolžitvev. Za novega predsednika društva so izvolili Goričana Iva Špacapana, dosedanji predsednik, Matej Terpin, pa je prevzel mesto podpredsednika društva.

Novi odbor društva Olympia tako sestavljajo: predsednik Ivo Špacapan, podpredsednik Matej Terpin, tajnica Damijana Češčut, blagajnik Andrej Vogrič, športni direktor Franco Bagon, gospodarja Aleksander Pintar in Martin Komjanc, stiki z javnostjo so zaupani Petru Špacapanu in Katji Dorni.

Vodstvo društva bodo dopolnjevali še naslednji odborniki: Karin Dorni, David Grinovero, Saša Hlede, Simon Komjanc, Marko Lutman, Gianni Mania in pa Marko Brajnik, Igor Černic in Edi Lutman v nadzornem odboru.

Pred odhodom na počitnice so odborniki izkoristili še priložnost, na kratko dotaknili številnih smernic, ki zadevajo bodoče jesensko razvejano društveno delovanje.

DAMIJANA ČEŠČUT

15

ČETRTEK,
5. JULIJA
2001

SLOVENIJA

SLOVENCI Z VSEGA SVETA V LIPICI

LIKOVNA KOLONIJA NA KRASU

Slovenski likovni umetniki z vsega sveta so se zbrali v Lipici na Krasu, da bi skupaj podoživeli prelepo kraško naravo in v devetih dneh, kolikor je trajalo njihovo druženje in umetniško ustvarjanje, najprej doživeli kraški utrip prelepe narave in ga nato sredi kraške gmajne preselili na platna, papir ali kako drugače upodobili.

Od 26. junija do 4. l.m. so likovniki slovenskega rodu pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane in občine Sežana slikali v Lipici in v Kulturnem centru Srečka Kosovele v Sežani ob 19. uri tudi predstavili svoja nova umetniška dela. Likovno kolonijo, ki ima vsako leto namen privabiti v Slovenijo predvsem tiste likovnike, ki živijo v tujini, a na svoje slovenske korenine še nekaj dajo in so z domovino tako ali drugače povezani, je tokrat vodil akademski slikar Bojan Kovačič, domačin iz Sežane, sicer pa tudi predavatelj na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Kovačiču je pomagal tudi nam znani slikar Marjan Miklavc iz Sežane, ki se je s kraškimi vedutami v akvarelu predstavil v Katoliški knjigarni v Gorici že pred leti.

Druženje slovenskih likovnih umetnikov z vsega sveta je seveda pomembno, saj nekateri na slikarsko kolonijo pridejo

z drugih celin in je zato še kako važno, da se med seboj umetniki spoznajo in primerjajo likovne slogove, načine dela in ideje o umetnosti, kar je dobro za vse udeležence. Jasno pa je, da organizator likovne kolonije tudi vsako leto poskrbi, da umetniki slovenskega rodu z vsega sveta spoznajo tudi Slovenijo in kraje, v katerih deset dni slikajo in drugače umetniško delajo. Slovenska izseljenska matica dobi za povračilo stroškov od vsakega umetnika eno likovno delo, medtem ko gre drugo delo hotelu ali občini, ki podpre kolonijo, tokrat torej hotelu Maestoso in občinski upravi iz Sežane. Umetniki so v Lipici imeli priložnost spoznati tudi okoliške kraške jame, galerije, rojstni kraj Srečka Kosovele in kraške hiše ter kmetije, odšli pa so tudi na nedeljsko Srečanje v moji deželi v Križanke v Ljubljano.

Likovne kolonije za Slovence po svetu se je tokrat iz zamejstva udeležil arhitekt in slikar David Faganel iz Gorice, ki ga našim bralcem ni potrebno predstavljati. Dne 30. junija smo ga obiskali v Lipici in ga našli sredi gmajne med platni večjih in manjših dimenzij, na katera je v tehniki olja slikal kraško gmajno, cvetje, ruj in predvsem hrastiče, kraško grmovje, trave, Kras torej. Povedal nam je, da se je Kras spremenil, saj gole-

ga Krasa skoraj ni več, da pa je sam našel tokrat kraški ruj v cvetju in v takih barvah, kakršnih še ni poznal. Dejal nam je tudi, da se je spoznal s slovenskimi kolegi z vsega sveta, se z nekaterimi spoprijateljil in ni rečeno, da v prihodnje še kdaj ne bo sodeloval z njimi. O tem, zakaj ni začel še slikati prelepih lipincev, ki so se pasli 50 m od kraja, kjer je pod košatim kraškim hrastom slikal, je povedal, da je konj le prezahteven likovni element, da bi si ga upal naslikati brez potrebne študije. Dejal pa nam je, da konje skrbno opazuje in je tudi že napravil več skic, ki jih bo uporabil v ateljeju. Sicer pa je bil Faganel s kolonijo zadovoljen še posebej zato, ker je dober teden dni res lahko delal v tišini kraške gmajne.

Marija Šošič je prišla v Lipico iz Splita na Hrvaškem, Magda Strucchi Ogrinc iz Pfattatta v Franciji, Darinka Berginc iz Helsingborga na Švedskem, Tone Kostanjevac iz Sasolburga v Južni Afriki, Jozsef Gecsek iz Monoštra na Madžarskem, Jim Kosem iz države Ohio v ZDA, Anton Zaic iz Stuttgarta v Nemčiji, Vlatko Zimmer iz Tuzle v Bosni in Hercegovini, Marjan Kekec iz Berlina v Nemčiji, Dimitrij Kodrič iz mesta Victoria v Avstraliji in Jodie Russian prav tako s te celine; to so imena udeležencev, ki so slikali na Krasu; njihova dela si boste lahko ogledali mesec dni v Kulturnem centru S. Kosovele v Sežani.

JUP

PRAZNOVANJE 10-LETNICE SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI V MIRNU

NIZ KAKOVOSTNIH PRIREDITEV

Krajevna skupnost v Mirnu, ki vsako leto ob slovenskem prazniku državnosti poskrbi za primerno proslavo, je letošnjo 10. obletnico osamosvojitve obeležila še posebej slovesno in vsebinsko bogato. Že v soboto, 23. junija, je v dvorani Gnidovčevega doma duhovnih vaj na Mirenskem Gradu potekal koncert, na katerem sta nastopila sopranistka Renata Vereš-Klančič in njen mož, pianist Gregor Klančič. Oba sta poklicna člana Slovenskega komorne zboru, Gregor Klančič, ki je po rodu iz Mirna, pa opravlja tudi službo stolnega organista v Ljubljani. Renata Vereš-Klančič je ob spremljavi klavirja izvedla repertoar samospsevov za sopran, v glavnem iz svetovne literature, in ponovno potrdila svoje kvalitete sopranistke s kultiviranim in svetlim glasom, ki obeta še prodornejšo uveljavitev na področju koncertnega solističnega petja.

Praznovanje se je nadaljevalo naslednjega dne, v nedeljo, 24. junija. Ob štirih popoldne je v cerkvi na Mirenskem Gradu potekala sveta maša za domovino, ki jo je ob somaševanju dveh domačih lazaristov daroval in tudi pridigal direktor Družine dr. Janez Gril. Na koru je prepeval domači župnijski zbor pod vodstvom Andreja Budina. Takoj po

maši je v dvorani Gnidovčevega doma bila na vrsti otvoritev razstave kiparja samouka Petra Jovanoviča, rojenega leta 1938 in doma v Dolenji Žetini pod Dobošem. Na ogled je postavil dva lesorezna ciklusa, iz Marijnega in Kristusovega življenja, poleg tega še Križev pot, izveden s tušem na črn papir. Razstavo je strokovno predstavil umetnostni zgodovinar Marko Vuk, uradno pa jo je odprl dr. Janez Gril. Krajski kulturni spored so pripravili domači učenci glasbene šole, ki so zaigrali na klavir, violino in klarinet.

Obe zgoraj omenjeni pobudi sta bili organizirani v sodelovanju z gradensko skupnostjo lazaristov, prav tako na Mirenskem Gradu, na jasi na severnem pobočju griča, pa je potekala osrednja slovesnost praznika državnosti s kresovanjem. Bila je zasnovana podobno kot prejšnja leta, poudarek je bil namreč na zborovskem petju, saj smo slišali nastop več pevskih zborov, delujočih v občini Miren - Kostanjevica. Peli so Chorus '97, združena moška zbor iz Mirna in Opatjega sela, pevski zbor Rožmarin iz Temnice in župnijski mešani zbor iz Mirna. Študent in študentka iz Mirna sta prebrala nekaj šaljivih domačih zgodb, prisotne pa je kratko pozdravil

tudi podžupan občine Miren-Kostanjevica Peter Budin. Osrednja točka proslave je gotovo bil govor tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki so ga za to priložnost povabili v Miren. Govornik je temeljito orisal slovenski državno-politični položaj, še posebej v razmerju med matico in zamejstvom, pri čemer pa je kritično ocenil politiko središča zaradi zanemarjanja slovenskega obrobja, zlasti še zamejstva. Premalo je namreč prisotna zavest, da bo v primeru, če pade gomejstvo, italijanski kulturni, gospodarski in politični vpliv segel tudi proti matičnemu ozemlju. Pisatelj Pahor je sicer podčrtal pomen dobrih odnosov med sosedi, ki pa nikoli ne smejo prevladati nad slovenskimi koristmi. S tem v zvezi je opozoril na pomanjkljivosti nedavno sprejetega zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, ki mu očita predvsem to, da ni natančno določil ozemlja zaščite, marveč prepušča to posamičnim lokalnim upravam. Govornik pa je vsekakor podčrtal velik pomen slovenske osamosvojitve pred desetimi leti, kar pa ni nastalo iz nič, posebej na Primorskem z odporom proti raznarodovanju in tuji nadvladi že takoj po prvi svetovni vojni in tudi kasneje.

Po mnenju prisotnih so ob letošnjem prazniku državnosti v Mirnu potekale kvalitetne prireditve, ki so dostojno zaznamovale to obletnico.

MV

NEVENKU GRUDNU V SPOMIN

PRED SREČANJEM G8 V GENOVI

S 7. STRANI

NIČ NE BO VEČ TAKO, KOT JE BILO...

Objavljamo poslovilne besede, ki jih je ob odprtem grobu Nevenka Grudna v Nabrežini izrekel predsednik krajevnega društva Niko Pertot prejšnje soboto. Smrt tega nesebičnega narodnega delavca je močno pretresla tako Nabrežino kot tudi prebivalce bližnjih krajev. (Članek na str. 8)

V tem stavku, ki je bil sicer izrečen ob neki drugi priliki, so strnjeni moji sedanji občutki. Sedaj, ko se zavedam, da te ni več, da ni več prijatelja, da ni več tiste opore, na katero sem računal v vsakem trenutku. V življenju društva in aktivnega delavca, za katerega si dal morda še preveč, v katerem si opravljal vse funkcije, od predsednika do tajnika, od gospodarja do najbolj požrtvovalnega in aktivnega delavca, je bilo mnogo priložnosti za sočnanje, izmenjavo mnenj in gledanj na življenje, na življenje na naši zemlji. Prav v teh trenutkih, med temi diskusijami in pogovori sem spoznal, da sva si bila edina, da sva gledala na svet z istega zornega kota. Družila naju je predvsem ena vrednota: slovenstvo. Ti si bil namreč v tem smislu brezkompromisen. Morda sva prav zato postala prijatelja. Naša zemlja, Nabrežina, Breg, to so kraji, na katere si bil izredno navezan in za katere si čutil in si želel, da bi ostali slovenski. Ko sem se kdaj pa kdaj ustavil v tvojem hramu v Stari vasi, sva večkrat zašla v take pogovore in se vsakokrat

strinjala, da, če že ima slovensko društvo, katerokoli, cilj, mora to biti ohranjanje slovenstva, slovenske kulture, slovenske besede. V to smer so vedno šli vsi tvoji napor, tvoje delovanje bodisi v zasebnem kot društvenem kontekstu. V to smer morajo sedaj naši napor, nas, ki smo ostali, da nadaljujemo tvoje delo. Bil si tudi zelo dober pevec in član našega zbora od vsega začetka. Prijetni so mi spomini na nastope, vaje, na katerih smo se vedno zabavali. Še posebno se spominjam, kako si bil vesel in navdušen, ko je zbor prevzel naš sedanji dirigent. Prepričan si bil, da bo zbor s kvalitetnim delom dosegel dobre uspehe. Le nekaj te je oz. naju je grenilo. Dejstvo, da je naša dvorana neuporabna. Kar me danes še bolj žalosti, je to, da si odšel prav v dnevi, ko smo začeli s popravilom naše bajte, kot sva jo imenovala. Toliko truda si tudi ti vložil v ta projekt, da je kratkoma nepravilno, da nisi mogel dočakati njegove realizacije. Nevenko, pozdravljam te kot prijatelj, pozdravljam te kot predsednik društva, v imenu športnikov, "balincarjev", igralcev, pevcev, članov odbora. V imenu društva, katerega si bil ti dolgo let duša in ena najmarkantnejših osebnosti v njegovi zgodovini. Za sabo si pustil praznino, ki jo bo nemogoče napolniti. Naj ti bo lahka domača slovenska zemlja.

BERLUSCONI OBISKAL SVETEGA OČETA

Papež Janez Pavel II. je v torek, 3. t.m., v Vatikanu sprejel na vljudnostnem obisku novega predsednika italijanske vlade Silvia Berlusconi in ožje spremstvo. Sv. oče se je najprej sam pogovarjal približno pol ure s svojim gostom. Obravnavala sta predvsem aktualno vprašanje globalizacije, o čemer bo potekala razprava še ta mesec v Genovi, kjer se bodo zbrali najvišji predstavniki industrijsko najbolj razvitih držav na svetu (G8). V tej zvezi so stali

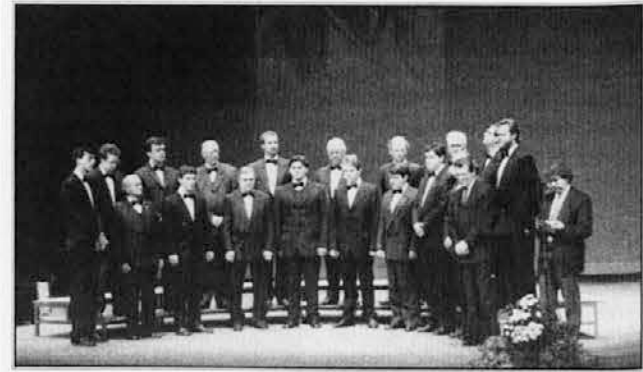
ni s spremstvom srečal z vatikanskim državnim tajnikom kardinalom Sordanom. Slednji je gostu obrazložil želje in pričakovanja katoliške Cerkve od nove vlade oz. od italijanske notranje politike nasplošno. Gre v prvi vrsti za probleme družin, ki jim je treba posvečati posebno skrb, ter za vprašanje šolstva in vzgoje, pri čemer prihajajo v poštev predvsem zasebne katoliške šole, ki naj v skladu z obstoječo zakonodajo uživajo enakost ravnanje kot državne šole.

šča papeža Janeza Pavla II. znana, saj jih je že večkrat obrazložil tako doma kot na svojih potovanjih v svetu. Znano je, kako se sv. oče odločno zavzema, da bi bogate in razvite države odpisale dolgove nerazvitim in revnim državam, znano je tudi, kako se Janez Pavel II. odločno zavzema za pravično reševanje socialnih vprašanj in kako so mu pri srcu predvsem revni ljudje. Po pogovoru s svetim očetom se je predsednik Berlusconi

Kot smo dejali, je šlo za vljudnostni obisk, ki je bil pripravljen v razmeroma zelo kratkem času. Kot znano, bo po srečanju G8 v Genovi ameriški predsednik Bush opravil prvi uradni obisk v Vatikanu. To naj bi bil tudi razlog, da je prišlo do obiska novega predsednika italijanske vlade Berlusconi, saj bi se čudno zdelo, da bi papež prej sprejel Busha kot predsednika italijanske vlade.

ZBOR, KI STOJI KOT KRAŠKI ZID...

Ko smo iskali pevovodjo Fantov izpod Grmade, znane in priljubljene Iva Kralja, da bi nam kaj povedal o sobotnem koncertu v Slivnem, je dejal, da želi biti ta nastop predvsem praznik za pevce, njihove sorodnike in prijatelje, ki jih zbor Fantov izpod Grmade ima blizu in daleč naokoli. Spored, je dejal, bo kar pester in med pesmimi so tudi take, ki jih drugi moški zbori ne izvajajo. Glede stanja pa je pripomnil, da Fante ljudje poznajo in točno vejo, kaj so. Dodal je še, da "smo malo kot stari zidovi", češ da leta tečejo in...

Mi pa smo se pri tem spomnili besed, ki jih je bil o zboru Fantje izpod Grmade povedal predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta dr. Zorko Harej, ki je nekoč dejal, da je to zbor, ki si polno zasluži to ime, ker skuša s programskimi izbirami in stalno prisotno-

stjo v vseh okrog Grmade opravljati svoje glasbeno ustvarjalno in narodno poslanstvo. Navezali pa bi se še na misel o "starih zidovih". Če naj že govorimo o zidovih, bi za zbor Fantje izpod Grmade in njihovega zborovodje Iva Kralja predvsem rekli, da so obrambni zid, da so okop slovenske besede in pesmi v vaseh pod Grmado in na obali našega morja. Na Krasu je vedno veljalo, da je treba kamnite zidove okrog njiv in ograd stalno popravljati in utrjevati. Kdor je stare zidove podiral, češ da potrebuje kamenje za novo gradnjo, je veljal za nespametnega, saj je s tem izpostavljal svojo posest in na koncu nehoti ogrožal tudi samega sebe. Prav je zato, da z udeležbo na sobotnem koncertu Fantov izpod Grmade v Slivnem pomagamo utrjevati ta zid.

NA OZEMLJU, KI JE BILO PRED 1000 LETI PRVIČ OMENJENO KOT ZASNOVA BODOČE GORIŠKE POKRAJINE

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GORICA

Preteklega 28. aprila je minilo tisoč let, odkar je v Raveni cesar Oton III. izstavil listino, s katero je oglejskemu patriarhu Joannesu podaril "polovico gradu, ki se mu pravi Solkan, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica, ter polovico ozemlja med Sočo, Vipavo in Vrtovinščkom in slemen Alp". S tem dokumentom se v zgodovinskih virih prvič omenjata Solkan in Gorica.

Omenjena darilna lista in Splošno gradbeno podjetje Gorica v Novi Gorici sta med seboj simbolno povezana. To podjetje je namreč v preteklih 50 letih zgradilo največji del Nove Gorice, pomembnega mesta in središča t.i. goriške regije oz. Goriške ali Posočja. Torej je omenjeno podjetje poseglo v prostor na Goriškem, ki je bil pred tisoč leti prvič pisno omenjen v darilni listini cesarja Otona III. Splošno gradbeno podjetje Gorica je z zgraditvijo mesta omenjeni prostor ovrednotilo ter mu dalo podobo in dušo. Podjetje je v vseh pogledih raslo in se razvijalo z novim mestom ob slovensko-italijanski meji. Prvo v Sloveniji je imelo standardizirane opise del za visoke gradnje,

V nekaj desetletjih je Splošno gradbeno podjetje Gorica d.d. zgradilo največji del Nove Gorice, mesta ob meji, ki se še nadalje širi in razvija.

ustanovilo je lasten projektivni biro ter uvedlo službo za načrtovanje in študij dela. Prelomnico v razvoju podjetja in hkrati večjo udeležbo pri gradnji Nove Gorice so pomenila šestdeseta leta, ko se je pričela intenzivna gradnja stanovanjskih blokov. Zgrajena so bila nova naselja Ledine, Ulica Gradnikove brigade, pa soseski Kare VII in VIII. V podjetju so prvi v Sloveniji uvedli sistem celične gradnje s pomočjo tunelskih opažev, kar je močno pocenilo gradnjo in omogočilo vse večjemu številu posameznikov in družin, da so dobili stanovanje.

SGP GORICA IZVAJALEC POPOLNE STORITVE, OD ZAMISLI DO KLJUČA

Splošno gradbeno podjetje Gorica se je zaradi prizadevanja strokovnjakov in deleža drugih delavcev od izvajalca gradbenih del postopno razvilo v organizacijo, ki zagotavlja popolno (kompleksno) storitev, torej vsa dela od zamisli in projektov do izročitve ključa naročnikom oz. investitorjem. Vse več so gradili tudi objekte za industrijo. Mnoge proizvodne hale in upravna poslopja v Novi Gorici in

zunaj mesta so delno splošnega gradbenega podjetja Gorica. Dodati velja šole, telovadnice, otroške vrte, dijaške domove in prenekatere druge objekte za javne potrebe. Takšne gradnje so spodbudile postavitev prve tovarne montažnih armiranobetonskih prefabrikatov v nekdanji Jugoslaviji. Tovarna ABK v Šempetru pri Gorici je lani izdelala okoli 100 tisoč kvadratnih metrov elementov za industrijske hale, od tega so jih polovico prodali v tujino, tudi v Italijo.

Med gradnjami v Novi Gorici, ki so bile izvedene v zadnjem obdobju, omenjamo poslovno zgradbo družbe HIT in poslovno zgrad-

bo banke Vipa, podjetje pa se pripravljajo na naslednje nove gradnje: poslovno stanovanjskega objekta v Šempetru pri Gorici, stanovanjskega bloka v kareju VIII v Novi Gorici, stanovanjskega naselja Pristava-jug. Po nedavnem odprtju Mercatorjevega hipermarketa v Kromberku, ki ga je tudi zgradilo SGP Gorica, bodo ob Erjavčevi cesti v Novi Gorici kmalu odprli gradbišče dveh stanovanjskih kompleksov, imenovano Topoli. Nov poslovni objekt bodo gradili na Prvomajski cesti v Novi Gorici, kmalu pa se bodo pričela tudi dela v novi obrtni coni v Solkanu. Ta projekt bodo izvedli skupaj z mestno občino Nova Gorica.

Novogoriški gradbeniki so prepoznani in cenjeni daleč naokoli. Pravzaprav v vsej Sloveniji, čeprav večino del opravijo na Goriškem. Zda podjetje, ki se je po zaključku lastninjenja leta 1997 preoblikovalo v delniško družbo, zaposluje 370 delavcev in strokovnjakov, približno 260 gradbenih delavcev pa dela po pogodbi. SGP Gorica je v slovenskih razmerah srednje velika delniška družba, na območju Goriške pa postajajo

vodilni na področju visokih gradenj, s tem da so zadržali vodilni položaj največjega proizvajalca armiranobetonskih gradbenih elementov v Sloveniji. SGP Gorica je lani ustvarilo za 5,2 milijarde tolarjev vseh prihodkov, pridobljenih na trgu industrijskih hal, stanovanjske gradnje ter proizvodnih in drugih objektov. Direktor tega spoštovanega in uspešnega podjetja, Danilo Stepančič, poudarja, da ima SGP Gorica lastno vizijo in strategijo razvoja. Želijo si pridobiti položaj velikega podjetja za visoke gradnje na Primorskem, to je položaj, ki ga je podjetje pred nekaj več kot desetletjem sicer že imelo. Poudarja, "da si bodo v vseh družbah Splošnega gradbenega podjetja Gorica prizadevali za evropsko primerljivost in dobre poslovne rezultate tako glede kakovosti, tehnologije, gospodarjenja kot tudi na področju ekologije". Direktor Danilo Stepančič tudi zatrjuje, da se odpiranja državnih meja zaradi vključevanja Slovenije v EU ne bojijo, nasprotno, v tem vidijo nove priložnosti, zlasti v Italiji. V Sloveniji pa novogoriško podjetje pričakuje nov razmah gradnje stanovanj.

